Titelblad

Projekttitel:	“Hverdagsrum - en styrkelse af Aalborgs lokale, autentiske steder”
Afleveringsdato:	2.6.2010
Projektperiode:	1.2.2010 - 17.6.2010
Vejleder:	Shelley Smith, lektor, ph.d.
Oplag:	4
Antal sider:	111
Udarbejdet af:	Malene Bergenstoff Jensen MA4-URB6 10. semester Urban Design Institut for Arkitektur & Design Aalborg Universitet

Malene Bergenstoff Jensen

Synopsis

Dette projekt tager afsæt i oplevelsesøkonomien og hvordan byerne i den vestlige verden bevæger sig fra at leve af industri til nu at skulle satse på kultur, viden og oplevelser. I Aalborg har havnefronten været præget af industrien, men som mere og mere af denne nu bliver nedlagt og flyttet til lande, hvor det er billigere at producere, bliver der i stedet opført ikonbyggerier husende kulturelle tilbud og herimellem anlagt rekreative arealer med plads til både aktive og passive udfoldelser. Projekterne realiseres med ønsket om at tiltrække den 'kreative klasse', dvs. dem med lange uddannelser og vilje til at opstarte kreative virksomheder.

Spørgsmålet er så bare, om den kreative klasse tiltrækkes af disse kulturbygninger og pæne byrum. Ikke ifølge manden bag begrebet 'den kreative klasse', Richard Florida. De vil ikke nøjes med et endimensionelt kulturliv, hvor profitten er vigtigere end udviklingen af et mangfoldigt kulturliv. De er derimod tiltrukket af den levende og mangfoldige gadekultur, hvor der er plads til det alternative og kreative. Også kultursociologen Dorte Skot-Hansen sætter spørgsmålstegn ved byernes udvikling af 'banale flagskibs- og specialiseringsstrategier' og hun spørger om iscenesættelsen af byerne sker til glæde for byens borgere eller om byerne bliver en kulisse for tilrejsende.

I den sammenhæng ses der i dette projekt på, hvordan man kan styrke de unikke steder i Aalborg – dem, der giver Aalborg identitet og får byen til at skille sig ud fra mængden. Der søges således at styrke de autentiske steder i byen og udvikle deres potentiale for skabelsen af et mangfoldigt 'public domain'. Stederne er kendetegnet ved at være borgernes hverdagsrum og det er også for borgerne at disse steder bliver designet.

English Summary

This project takes point of departure in the experience economy and how the cities of the Western countries are undergoing a change in the economy going from the industrial economy to an economy of culture, education and experiences. In Aalborg, the harbour has contained large areas of industry, but as this is closed down and moved to foreign countries, where it is cheaper to manufacture, new iconic buildings are built containing cultural activities and among these, recreational areas for passive and active activities are laid out. The projects are realised in order to attract the creative class, who are highly educated people with the will to start up creative companies.

The question is, however, if the creative class are attracted to these cultural buildings and nice public spaces. Not according to the man behind the term 'creative class', Richard Florida. They do not want to settle for a one-dimensional cultural life, where the profit is more important than the development of a diverse cultural life. Instead, they are attracted to the lively and diverse street-level culture, where there is room for alternative and creative ideas. Also the cultural sociologist Dorte Skot-Hansen are questioning the cities' development of 'banal flagship and specialisation strategies' and she asks whether the staging of the cities are happening to please the citizens or if the cities are becoming a scenery for tourists.

In this connection, the object of this project is to see how the unique places of Aalborg can be strengthened – the places that give Aalborg identity and make it differ from the mass of changing cities. Thereby, the authentic places of the city are to be strengthened and their potential for creating a public domain is to be developed. The places are the everyday spaces of the citizens and it is also for the citizens that these places are to be designed.

Forord

”Hverdagsrum – en styrkelse af Aalborgs lokale, autentiske steder” er et afgangsprojekt på specialiseringen Urban Design på Institut for Arkitektur & Design, Aalborg Universitet.

Projektet er delt op i fire hoveddele; et indledende teoriafsnit om oplevelsesøkonomien, public domains, leg, sanser og oplevelser, autenticitet og identitet og byrum. Herefter et analyseafsnit som undersøger stedernes eksisterende forhold, herunder identitet, udfordringer og potentialer. Dette fører over i designafsnittet med programmering for alle steder og detaljeret designnedslag for tre af stederne. Til sidst vurderes projektet i en refleksion, hvor problemformuleringen holdes op imod designet og også projektprocessen vurderes i sin helhed.

Indholdsfortegnelse

Indledning 8

01 Teori **11**
Oplevelsessamfundet 12
Public Domain 14
Leg, sanser og oplevelser 16
Autenticitet 18
Identitet 20
Det gode byrum 22
Opsamling (designparametre) 25

02 Analyse **27**
Aalborg kommunes visioner 28
Områder under udvikling 30
Midtbyens forbindelser 32
Funktioner langs den 7. forbindelse 34
At sanse byen 36
Lugte 38
Lyde 39
Identitet, udfordringer og potentialer 40
Fokusområde 1: Ågade og Frederikstorv 42
Funktioner 44
Trafik og brugere 46
Belysning 48
Historisk perspektiv 50
Fokusområde 2: Kanalstien 52
Belysning 54
Sol- og vindforhold 56
Opsamling (designparametre) 57

Problemformulering 59
Casestudier 60

03 Design **67**
Typer af byrum 68
Programmering 70
Fokusområde: Ågade og Frederikstorv 78
Snit, Ågade og Frederikstorv 82
Overflader 86
Belysning 88
Mulige midlertidige funktioner 90
Fokusområde: Kanalstien 92
Snit, Kanalstien 96
Overflader 98
Belysning 100
Stemningsbillede, Kanalstien 102
Stemningsbillede, Frederikstorv 104

04 Refleksion **107**

Litteratur og illustrationer 110

Indledning

Baggrund for projektet

Aalborg er midt i en omdannelsesproces, hvor industrien flytter ud af byen og der skal derfor satses på andre erhverv for at holde de økonomiske hjul i gang. Kommunen satser nu på udvikling indenfor viden- og kulturområdet for at trække borgere og kreative virksomheder til byen. Borgere efterspørger i stigende grad oplevelser og Aalborg kommune er i denne sammenhæng i gang med at omdanne havnefronterne til kulturelle og rekreative formål. På Aalborg-siden er man startet ved Limfjordsbroen og er nu ved at bevæge sig i østlig retning mod Østre Havn og Værftsområdet. Samtidig er der planer om at udvikle Godsbanearealet øst for banegården – dette skal laves om til et campusområde med blandede funktioner. Men **med udviklingen på havnefronten og Godsbanearealet synes byen derimellem at blive overset**. Kommunen har planer om at omdanne store områder, men hvad med de områder i byen, der bliver brugt i dag, men ikke fungerer optimalt? **Dette projekt forsøger at tage fat på de allerede eksisterende og brugte områder i byen og at opgradere disse ved at indramme deres fortælling**. På den måde skabes en forbindelse mellem den østlige havnefront og banegården, hvor **det er stederne, der er i fokus** og det er disse der skal designes.

Havnefronten og Boulevarden er forbindelser, der i dag tiltrækker turister og den konsumerende del af befolkningen. Det er forbindelser, der skal vise Aalborg fra sin "pæne" side og trække turister til byen. Forbindelsen i dette projekt består af en række punkter, som man kan opdage, når man bevæger sig gennem byen. Stederne er meget forskellige i både brug, udtryk og dimensioner og **viser på den måde mange sider af hverdagens Aalborg**. Man kan frit vælge stederne til og fra og på den måde danne sin egen rute, da stederne ikke er forbundet. Stederne er henvendt byens borgere og ikke turister og det er hensigten at opgradere disse "hverdagssteder". Med udgangspunkt i teorier om oplevelsesøkonomien, fritid og branding, heriblandt "Branding Aalborg", undersøges hvad man i dag gør for at tiltrække borgere, virksomheder og turister til byen. Der er fokus på oplevelser, men hvem designes disse oplevelser til? Ender alle byer med at tilbyde de samme oplevelser og hvad gør man i en by som Aalborg for at skille sig ud? Dette er nogle af de spørgsmål der søges svar på i rapportens første del. Der vil bl.a. blive set på hvad begrebet "autenticitet" indebærer og hvad der skal til for at skabe et godt byrum, hvor et mangfoldigt liv kan udfolde sig.

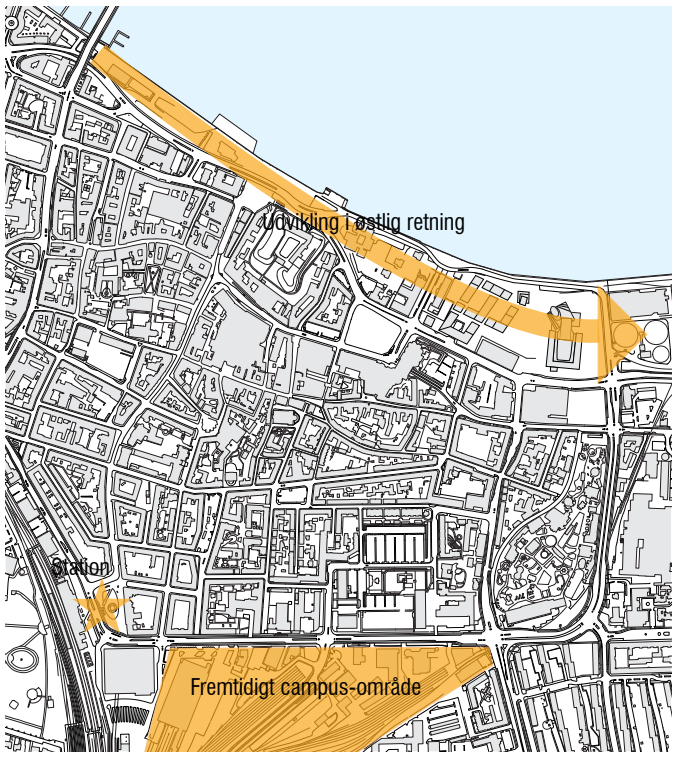

Ill. 1: Udviklingsområder i Aalborg og stationen som et flow-mæssigt knudepunkt

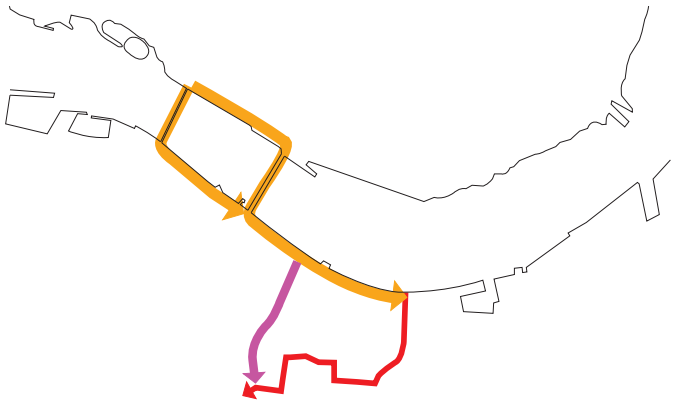

Ill. 2: Diagrammet viser havnefronten som en forbindelse under udvikling (orange), Boulevarden som en eksisterende forbindelse (lilla) og forbindelsen der arbejdes med i dette projekt (rød). Alle forbindelser er henvendt de bløde trafikanter.

I tråd med efterspørgslen efter oplevelser, har Dansk Arkitektur Center (DAC) med støtte fra Realdania lavet en Dansk Arkitekturguide til landets fire største byer, København, Århus, Odense og Aalborg. I denne vises en række ruter og på sin vej møder man de mest interessante bygninger og byrum. I Aalborg er der seks ruter af forskellige længder; fire af dem er fra 2-5 km og egner sig derfor til at gå, mens de to sidste er på 11 og 24 km. Ruterne kan noget forskelligt; en går langs Nørresundby og Aalborg havnefronter, en anden bevæger sig gennem middelalderbyen i centrum, en tredje går langs det moderne Vesterbro, en fjerde viser villaerne i Hasseris-kvarteret, en femte går fra lufthavnen og gennem Nørresundby og den sidste bevæger sig gennem forstæder og centrum. Ruterne er styret af punkter, hvor man kan opleve interessant arkitektur og alle ruter er lavet som byvandringer. I dette projekt arbejdes der med en "7. forbindelse" fra Musikkens hus ved Østre havn til banegården og man kan sige at denne forbindelse kobler sig på ruten langs havnefronterne. Dog skal denne nye forbindelse ikke kunne det samme som havnefront-ruten. For det første er det ikke en åbenlys forbindelse, men nærmere **en vifte af eksisterende steder, der har et indtil videre ikke realiseret potentiale til at styrke byens identitet og fortælling** og for det andet henvender denne forbindelse sig til byens borgere og ikke til turisterne. **Designet for stederne skal indramme det hverdagsliv, der folder sig ud og den særlige fortælling stedet har**. Det kan være et byliv, der i dag finder sted eller har potentiale for at finde sted og i designet skal der skabes et forum for denne udfoldelse. Forbindelsen vil dermed være af en mere uformel karakter, der indrammer disse steder uden at gøre dem til en turistattraktion som havnefronten. **I udviklingen af stederne lægges der vægt på byens diversitet og sammenhænge, de aktive såvel som de passive oplevelser, leg såvel som sanser og bevægelse såvel som ophold.**

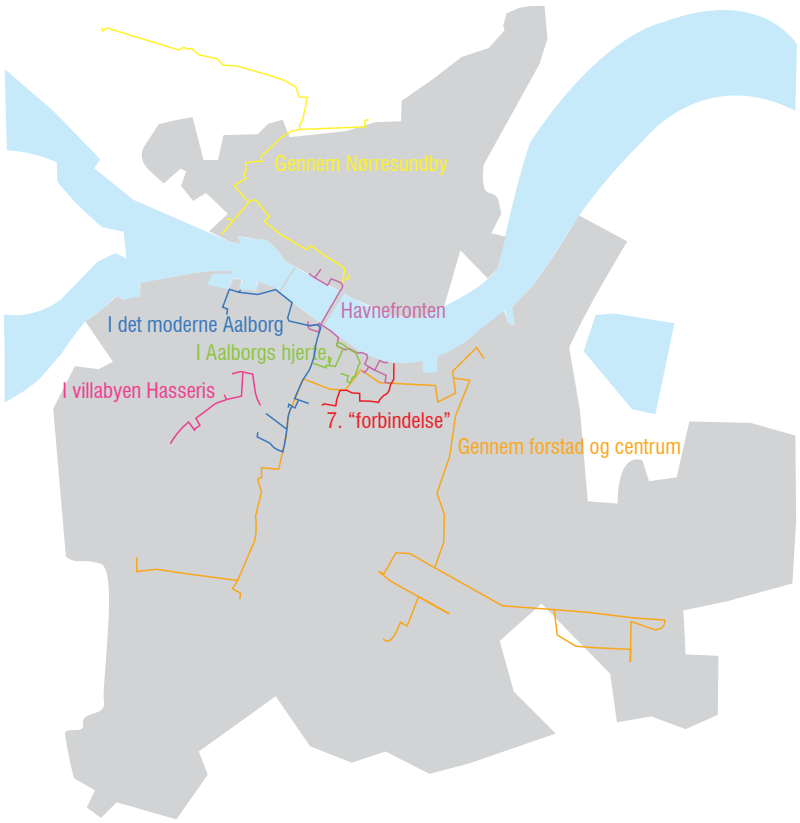

Ill. 3: De seks ture som Dansk Arkitektur Center har udviklet i Aalborg og den "7. forbindelse", der arbejdes med i dette projekt.

01 Teori

Et teoretisk fundament skal sætte scenen for, hvad der skal undesøges i analysedelen og hvilke parametre der skal overvejes i udviklingen af designet. Med kendsgerningen om at vi er midt i en oplevelsesøkonomi på vej ud af industrisamfundet, undersøges hvilke konsekvenser dette har for byerne og hvor de er på vej hen udviklingsmæssigt. Dette fører over til en diskussion af autenticitet og identitet og der ses på hvilke teorier omkring byrum, leg, sanser og oplevelser der er for udviklingen af gode og inkluderende byrum.

Oplevelsessamfundet

Økonomisk udvikling

Danmark og resten af den vestlige verden er indenfor de seneste to årtier trådt ind i en ny økonomisk periode, oplevelsesøkonomien. Med en stor velstandsstigning gennem de seneste 100 år, er den vestlige verden gået fra at leve af at sælge råvarer i landbrugsøkonomien til at sælge forarbejdede produkter i fremstillingsøkonomien, hvor effektivisering og industrialisering var i højsædet. Fremstillingsøkonomien udviklede sig derefter til serviceøkonomien, hvor virksomhederne konkurrerede på deres evne til at servicere forbrugerne og nu er vi nået til oplevelsesøkonomien, hvor forbrugerne får mere end service med i købet – de skal også have en oplevelse ud af det. På samme måde er forbruget gået fra at handle om at dække de basale behov for mad og beklædning til at der nu bliver brugt flere penge på fritidsaktiviteter end på madvarer, idet forbrugeren har fået flere penge mellem hænderne og mere fritid (Lund m.fl., 2005). Som Dorte Skot-Hansen formulerer det i sin bog "Byen som scene": "*Oplevelser er … blevet et stadigt stigende behov i et samfund, hvor overlevelse er sikret og oplysning blevet almen tilgængelig*" (Skot-Hansen, 2007: 11). Når forbrugeren køber en oplevelse, enten i form af et oplevelsesprodukt eller produkter i andre brancher med oplevelser tilknyttet, handler det lige så meget om at få en oplevelse som om at fortælle andre om det og på den måde vise, hvem man er (Lund m.fl., 2005).

Identitet?

Oplevelsesøkonomien er starten på en fusion mellem erhvervslivet og kulturlivet, hvor begge områder drager nytte af hinanden og hvor kultur er vejen frem mod en ny økonomi og flere oplevelser. Forbrugerne efterspørger i stigende grad oplevelser (Skot-Hansen, 2007: 10) og med en de-industrialisering af de danske byer, ser mange kommuner oplevelser og viden som midlet til at tiltrække borgere og nyt erhverv. Byerne prøver derfor at finde et område at markedsføre sig på og på den måde konkurrerer de med andre danske byer om borgernes og iværksætternes gunst. Det handler specielt om at tiltrække **"den kreative klasse", som er dem, der ved hjælp af deres kreativitet, kan skabe udvikling og vækst for en virksomhed og dermed også for byen** (Lund m.fl., 2005). **For at tiltrække den kreative klasse og dermed de højtuddannede og højtlønnede** (Skot-Hansen, 2007: 52), skal der været noget der kan tiltrække dem. Den kreative klasse søger oplevelser og disse bliver i mange byer tilfredsstillet i form af nye, flotte ikon-byggerier, der huser kulturelle oplevelser samt i form af nye, pæne byrum og kulturelle begivenheder. Men dette bør ikke være de eneste former for kulturelle oplevelser, en by tilbyder og fokuserer på. Som Skot-Hansen skriver:

"Skal byerne fremover på én gang markere sig og fungere som ramme for det by- og kulturliv, der udfolder sig, må de i endnu højere grad værne om og bidrage til at udvikle en mangfoldig by... Her er det et kardinalpunkt, om denne iscenesættelse sker til glæde for byens egne borgere, eller om byerne bliver en kulisse for tilrejsende... Banale flagskibs- og specialiseringsstrategier, der rider kulturpolitikken som en mare i en tid, hvor koblingen af kultur og erhvervsliv synes vigtigere end udviklingen af kunst- og kulturliv" (Skot-Hansen, 2007: 46).

Den kreative klasse er faktisk ifølge den amerikanske økonom Richard Florida interesseret i det mangfoldige liv: "*The creative class is drawn to more organic and indigenous street-level culture. This form is found … in multi-use urban neighbourhoods*"

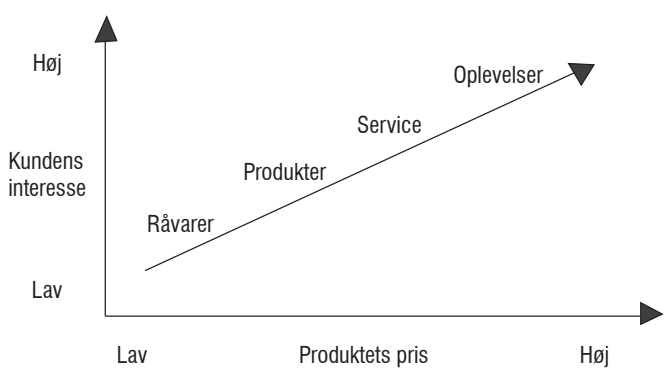

Ill. 4: Økonomisk udvikling fra råvarer til oplevelser, fra "The Experience Economy", Pine & Gilmore, 1999

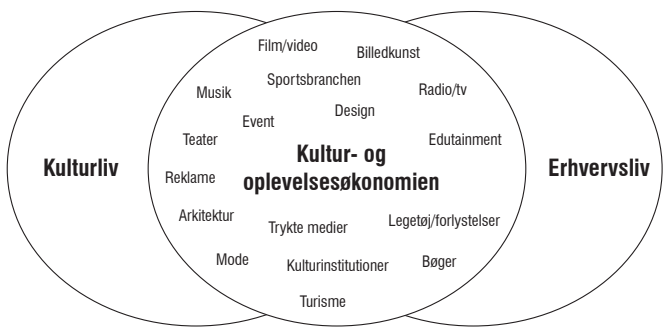

Ill. 5: Fusion mellem kulturliv og erhvervsliv, fra "Danmark i kultur- og oplevelsesøkonomien, Regeringen, 2003

(Florida, 2002: 182). Som Skot-Hansen uddyber, vil medlemmerne af den kreative klasse ikke nøjes med at deltage i en endimensional begivenhed, men hellere gå rundt i et bykvarter præget af caféer, gallerier, boghandlere, butikker, biografer og teatre og dette gerne i nye, hybride former og eklektiske i den forstand at de mikser mange forskellige kulturelle indtryk (Skot-Hansen, 2007). Den amerikanske økonom Richard Florida skriver, at kreative byer består af tolerance, talent og teknologi og at økonomisk vækst sker i byer, der er tolerante, mangfoldige og åbne overfor kreativitet og på den måde er det stedet frem for arbejdet, der trækker den kreative klasse til byen (Florida, 2002). Gode eksempler på tolerante og mangfoldige byer er San Francisco, Barcelona, London og Berlin, hvor der lever mange forskellige kulturer og hvor man er åben for kreativitet og nytænkning.

Mangfoldighed

Der er altså gode grunde til at vise flere sider af byen og ikke kun den "pæne". Der skal være plads til oplevelser, der ikke koster noget og oplevelser der henvender sig til alle sociale klasser. En oplevelsesrig by er ikke kun en by, der kan tiltrække arbejdskraft, turister og erhvervsliv, det er også en by, der kan skille sig ud med udgangspunkt i dens lokale særtræk og eksisterende attraktioner:

"Oplevelsen skal i lige så høj grad anvendes til at differentiere sig fra mængden og det sker næppe, hvis alle byer skaber de samme oplevelser. Den svære kunst, som dog samtidig giver det fantastiske resultat, er at opgive jagten på idealet og perfektionen og i stedet påbegynde arbejdet med at finde og være sig selv" (Lund m.fl., 2005: 83).

Der er en tendens til i hele den vestlige verden at byer og deres bycentre udvikler sig til en forlystelsespark for turister, hvilket gør at borgerne flygter fra disse turist-fyldte områder. Dette sammenfatter arkitekturjournalist og -forfatter Tracy Metz på denne måde:

"This process of aestheticisation, of museumification spawns an environment that is made to please – which poses a threat to the authenticity, which is precisely what distinguishes a city from a theme park" (Metz, 2002: 93).

Også Skot-Hansen nævner nøgleordene diversitet, autenticitet og identitet som plusord og forklarer, at den kreative klasse selv vil være med til at definere det sted, de bor i en konstant dynamisk proces og de vil samtidig have muligheden for at styrke deres egen identitet som kreative individer. "*Kultur er ikke et tilbud, men en livsstil*" (Skot-Hansen, 2007: 53).

Den kreative klasse tiltrækkes af byens mangfoldighed og det er derfor vigtigt at styrke de forskelligheder, der findes i byen og ikke lave det hele om til et glansbillede, der skal tiltrække højtuddannede og turister. En god blanding af flotte ikon-byggerier og smukke byrum og alternative, mere autentiske steder vil tiltrække og fastholde alle samfundsklasser. Det er altså ikke nok at tænke i oplevelsesturisme og begivenheder, når byen vil styrke dens oplevelseskvaliteter:

"Byrummene må tænkes som en helhed, hvor behovene hos byens forskellige sociale grupperinger og segmenter medtænkes, og mulighederne for oplevelser på mange planer udfoldes - æstetisk, fysisk og socialt... Men iscenesættelsen kan også ske til glæde for beboere og besøgende på én gang" (Skot-Hansen, 2007: 47)

Samtidig skal byen kunne tilbyde både aktive og passive oplevelser, for selv når vi slapper af, vil vi opleve. Det sker fx ved at sidde på en café og se på andre mennesker eller gå forbi en plads, hvor nogle unge mennesker spiller bold. "*At bevæge sig gennem byen handler ikke længere kun om at komme fra a til b, men om at opleve undervejs*" (Lund m.fl., 2005: 79).

Opsummering

Udbuddet af oplevelser i en by bør altså ikke kun målrettes turister og overklassen, men alle typer og sociale lag i byen. Dette bevirker at byen fremstår som mere åben og mangfoldig og netop dette tiltrækker mange typer af mennesker heriblandt den kreative klasse. Når man siger mangfoldighed, kan man ikke undgå også at sige "public domain". I det efterfølgende beskrives derfor teorien bag begrebet "public domain".

Public Domain

Den hollandske byplanlægger Maarten Hajer og hollandske sociolog Arnold Reijndorp har skrevet bogen "In Search of New Public Domain", hvor de undersøger og slår fast hvad der skal til for at et område kan blive et "public domain". Et "public domain" er et sted, hvor forudsætningerne for at forskellige sociale grupper kan mødes er til stede og at de rent faktisk også gør det: "***We define ''public domain'' as those places where an exchange between different social groups is possible and also actually occurs***" (Hajer & Reijndorp, 2001: 11). Hajer og Reijndorp differentierer mellem "public domain" og "public space" på den måde, at et 'public space' er et rum, hvor der er adgang for offentligheden, hvorimod et 'public domain' er et sted, hvor forskellige sociale grupper har grund til at komme og på den måde møder andre af en anderledes social eller kulturel baggrund og deler erfaringer med dem. Som Joanna Majgaard Krarup, lektor og leder af Center for byrumsforskning ved Kunstakademiets Arkitektskole udtaler:

"**Det handler om at folk ikke bare er til stede i byens rum, men oplever, at de har en tilknytning til byens rum – at der er skabt plads til dem og deres aktiviteter**" (Krarup, DAC, 2009).

I en oplevelsesmæssig sammenhæng er der altså tale om et 'public domain' og ikke bare et 'public space' for at man kan møde mennesker fra andre kulturer og samfundsgrupper.

Et 'public domain' behøver ikke at være et 'public space', det kan også være et privat område. (Hajer & Reijndorp, 2001). Det offentlige rum har ofte været beskrevet af andre forfattere og er beskrevet som steder, hvor man må acceptere anderledes adfærd, andre idéer og andre præferencer. Dermed er offentlige steder rum for overraskelse og refleksion. Vi møder altså her folk, vi ellers ikke ville mødes med. Offentlige steder udvider på den måde vores mentale horisont (Bianchini & Schwengel, 1991). Hajer og Reijndorp understreger, at et møde ikke er det samme som en udveksling af idéer. Der skal en udveksling til, før vi kan udvikle vores egne idéer og synspunkter. For at kunne gøre det, skal de forskellige befolkningsgrupper have interesse i at komme samme sted – der skal altså være funktioner, der tiltrækker dem eller andet, der får folk til at gå igennem området. Som lektor i urban design Quentin Stevens også påpeger: "***Designing the public realm requires calibrating and serving the diverse needs of multiple individuals***" (Stevens, 2007: 2). På den måde bliver forskellige grupper tilknyttet et område og de bliver nødt til at opnå et kompromis for at alle kan være der (Hajer & Reijndorp, 2001: 41). Men netop dette kompromis, man er nødt til at indgå, kan være grunden til, at man kommer sådanne steder. Et public domain er mere en oplevelse end et sted og mange søger denne intense følelse af offentligt liv, når de bevæger sig væk fra deres sædvanlige netværk af steder og mennesker (Hajer & Reijndorp, 2001: 116). At bevæge sig igennem et område, man ikke plejer at komme i, kan, som Hajer & Reijndorp også mener, have en læringsmæssig fordel. Mennesker samles i det offentlige byrum, ikke kun for at opfylde deres basale, fysiske behov, men også for at opleve mangfoldigheden i verden omkring dem og forsøge at lære at forstå den (Maslow, 1943).

Strategier

Men hvordan skaber man sådan et rum, hvor forskellige sociale grupper vil komme? Hajer og Reijndorp giver et bud på tre mulige strategier, når der skal designes et public domain og de er: 'Theming', 'compressing' og 'connecting', eller 'tematisering', 'komprimering' og 'forbindelse'. Tematisering og komprimering handler om at skabe steder, som kan blive meningsfulde for specifikke grupper og Hajer og Reijndorp kalder disse steder for sfærer, hvilket indebærer, at stederne kan skabes uden brug af arkitektur. At komprimere handler om at sammenblande forskellige elementer, som har betydning for forskellige grupper og på den måde skabe et oplevelsesrigt public domain (Hajer & Reijndorp, 2001: 117). Forbindelse handler om elementernes forhold til hinanden. Forholdet kan være konfronterende eller tiltrækkende på hinanden og dermed mere eller mindre modsætningsfyldte. Hajer & Reijndorp understreger her at ikke al konfrontation er produktiv og ikke al friktion er værdiskabende for et public domain. Men ved en god forbindelse mellem elementerne kan der opstå en god kulturel dynamik (Hajer & Reijndorp, 2001: 117-118).

Opsummering

En måde, hvorved man kan samle forskellige typer af mennesker, er ved at skabe rum for leg og udfoldelse. Dette kan have interesse både for dem, der deltager aktivt som for dem, der kigger på. Leg skal dog forstås i en bred forstand, hvor leg kan udfolde sig på mange måder og betegner den mere afslappede og oplevende måde at "være i byen på". Leg er det modsatte af arbejde og dermed det modsatte af rationalitet. Leg er kreativitet og oplevelser. I det følgende vil dette blive uddybet gennem teori og eksempler.

Ill. 6: Schouwburgplein i Rotterdam er et sted for både aktive og passive udfoldelser; her kan man sidde langs kanten og betragte livet på pladsen, mens børn leger med vanddyserne og andre går forbi. Det er et uformelt mødested for byens forskellige sociale grupper.

Leg, sanser og oplevelser

Oplevelsesøkonomiens "stamfædre", de amerikanske forfattere og økonomer B. Joseph Pine II og James H. Gilmore, skriver i deres bog "Experience Economy" om passive og aktive oplevelser og om i hvor høj grad aktøren bliver involveret i oplevelsen eller om aktøren ligefrem er den involverede og dermed selv bidrager til sin egen oplevelse. **Oplevelserne strækker sig fra de underholdende og æstetiske, hvor aktøren forholder sig passivt, til de uddannende og eskapistiske, hvor aktøren selv gør noget aktivt for at realisere sin oplevelse**. Oplevelser er således mange ting, men samlet kan man sige at "*oplevelser er begivenheder, som engagerer individer på en personlig måde*" (Pine og Gilmore, 1999: 29). Pine og Gilmore skriver også, at oplevelser kan handle om at forandre sig selv, som fx det at man gerne vil komme i bedre form og de beskriver denne type oplevelse på denne måde: "*Når man tilpasser en oplevelse til et individs personlige behov, forandrer man dette individ*." (Pine og Gilmore, 1999: 226).

Hvis man vil skabe oplevelser for nogle mennesker, skal man altså tænke på hvilke typer mennesker, man skaber dem for. I byplanlægning bør man således gøre plads til et åbent forum, hvor forskellighed og mangfoldighed kan udfolde sig, såfremt man ønsker at skabe et "public domain". Der skal være noget for de unge, for de ældre, for børn og for folk med forskellige etniske baggrunde. Ofte kan oplevelser og funktioner henvende sig til flere typer på én gang, som fx en sanselig oplevelse, men en oplevelse kan også være det at se på og mødes med andre typer end en selv. Netop dette at se steder og mennesker man ikke plejer at se, er der en stigende efterspørgsel efter og det har Rotterdam benyttet sig af. Her kan man komme på en "city safari", hvor man opdager byens hemmeligheder, og indbyggere og virksomheder åbner op, hvor der normalt plejer at være lukket (www.rotterdam.nl). Således kan man besøge en trucker-café, en tatovør, et sted for hjemløse, et kunstværksted og et asylcenter. Man kan kalde det **sociologisk underholdning og er det sidste nye indenfor udforskning af autenticitet** (Metz, 2002: 14). Også i København tilbyder man "city safari", hvor man som en gruppe på cykler bliver vist rundt til steder alt efter hvilket tema, man vælger. Fx kan man vælge en tur igennem det historiske København, en rute der viser "Arkitekturperlerne" eller "Copenhagen by night". Her er ruterne dog præget af de gængse turiststeder og ikke så meget af nye eller anderledes steder.

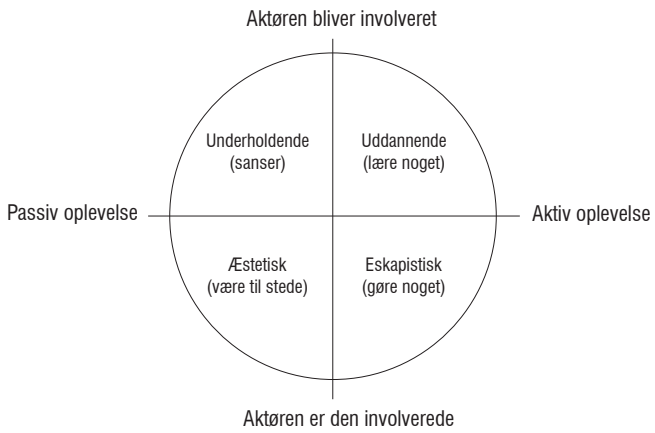

Ill. 7: Pine & Gilmores (1999) oplevelsessfærer fra de passive til de aktive oplevelser.

Den legende by

Man behøver dog ikke opsøge bestemte steder for at opleve byens diversitet. Den amerikanske psykolog Abraham Harold Maslow skriver, at mennesker ikke kun samles i byer for at tilfredsstille deres basale fysiske behov; de kommer der også for at finde kærlighed, værdsættelse og selvrealisering og for at opleve verdens mangfoldighed og at prøve at forstå den (Maslow, 1943). Selve byrummets natur lægger op til udfoldelse, kreativitet og "leg":

"While most productive work and social reproduction occur in carefully framed settings, play thrives on the density and diversity of people and experiences to be found in urban public space" (Stevens, 2007: 37).

I det offentlige rum er der plads til alle typer og man er her mere tolerant for anderledes eller underlig adfærd, netop fordi byrummet byder på overraskelser, uforudsigeligheder og tilfældigheder. Dette fører til en ikke-dømmende stemning, hvilket for mange er glæden ved at bevæge sig ud i det offentlige rum (Lofland, 1998). Denne uforudsigelighed og afslappethed omkring andre mennesker gør det offentlige rum ideelt til kreativitet og leg:

"The form of the urban, its supreme reason, namely simultaneity and encounter, cannot disappear… as a place of encounters, focus of communication and information, the urban becomes what it always was: place of desire, permanent disequilibrium, seat of the dissolution of normalities and constraints, the moment of play and of the unpredictable" (Lefebvre, 1996: 129).

Lefebvre beskriver desuden byen som et musikstykke, hvor de daglige og årlige rytmer er dem, der danner byens musik. Han deler rytmerne op i to typer: De lineære og de cirkulære. De lineære rytmer er de daglige rutiner af dem, der kommer og går (fx morgen-

trafik, middagshandlende og turister, der vandrer ned ad gaden). Uforudsete møder afbryder disse rytmer, men de eksisterer stadig og gentages hele tiden. De cirkulære rytmer er dem, der hænger sammen med solsystemet, dvs. dag og nat og årstidernes skiften. Begge typer af rytmer er forbundet med hinanden og afhænger af hinanden og sammen udgør de den levende del af et sted (Lefebvre, 1996).

Byens uforudsigelighed og store variation i oplevelser var måske netop det, der startede surrealisternes og situationisternes formålsløse vandring i byerne. De vandrede uden mål, tvang eller hæmninger i et højere stadium af forvirring (Stevens, 2007: 16). De lod skæbnen bestemme deres vej gennem byens labyrint af både kendte og ukendte objekter og steder. Dette kendetegnede situationisternes "dérive", hvor man ikke havde nogle formål med det, man gjorde, men hvor man lod sig tiltrække af de attraktioner der opstod. Deres formål var derimod at forstå "det urbane miljø som en spilleplade, hvori de selv deltog" (Sadler 1998: 20). Deres vandring var et forsøg på at se hvor i byen, der var potentialer for dynamik og leg, hvilket var latent i det urbane miljø. Eller som Stevens skriver:

"The experience of urban space is characterised by multiplicity, ambiguity and contradiction, the unpredictable and the unfamiliar. In these ways, urban public space provides a special realm for play" (Stevens, 2007: 23).

Kreative byrum

Leg skal forstås bredt og er indbegrebet af de oplevelser man kan få i det offentlige rum af både aktiv og passiv karakter. Byrum bør inspirere til disse aktiviteter, sådan at den kreative hjernehalvdel kan komme i spil. Forfatter og kreativ direktør Scott Burnham skriver at alle byer i verden er ens – når de reduceres til gader, bygninger, fortove, passager, transport, boliger, erhverv, underholdningsområder, offentlige rum osv. Når man tænker på en by, fx London, New York eller Sáo Paulo, dukker minder frem i hovedet og disse minder har at gøre med alt andet end de basale ingredienser i en by - de har at gøre med hvordan byen adskiller sig fra en anden (Burnham, 2008: 8). Det er det individuelle præg, der gør en by eller et sted anderledes eller som Burnham formulerer det "*humanizing the otherwise deeply inhuman landscape of the city*". Burnhams bog handler om et projekt i Droog, "Droog Event 2", hvor kunstnere har fået lov til at sætte deres personlige præg på byen og projektet er en hyldest til kreativitet i byen. Det er en opfordring til at interagere med byen på en kreativ måde og Burnham spørger: "*What if… we explore urban design that invites intervention and interaction?*" (Burnham, 2008: 11).

Leg i byrum handler om at se på andre og være til stede selv som en spillebrik på byens spilleplade enten som en mere aktiv eller passiv aktør. Det handler om den legende tilgang til at danne sine egne erfaringer og til at mødes med andre man normalt ikke ville mødes med. Byrummet er uforudsigeligt, idet mennesker kommer og går og bruger rummet som de vil. Det er denne uforudsigelighed og mangfoldighed, der skal være plads til i et byrum for at det kan være et "legende" rum. **Man skal dermed passe på med ikke at udelukke nogle typer, ved at et design kun henvender sig til én slags brugere eller ved at der ikke er plads til, at brugerne kan indtage rummet og bruge det som de vil - gøre det til deres legeplads eller frirum**. I designet af stederne i dette projekt er det vigtigt, at der er plads til at mange typer kan indtage og bruge stederne som de vil, sådan at man ikke føler sig "sat ud af spillet". **Funktionerne og aktiviteterne på stederne skal understøtte det liv, der allerede findes i området eller skabe rammerne for et byliv, der er potentiale for**. Et byrum skal skabe rum for kreativitet og uforudsigelighed – ligesom stederne i dette projekt skal.

Opsummering

Kreative byrum er som nævnt eftertragtet hos den kreative klasse (Florida, 2002) og byrummene skal kunne tilbyde et rigt og mangfoldigt liv for at tiltrække denne type mennesker og iværksættere. De søger "gadekulturen", hvor kontraster, uforudsigeligheder og dynamik præger byrummet. De søger dermed ikke det pæne og fine miljø, men det lidt mere alternative, kreative og multifunktionelle byrum (Florida, 2002 og Skot-Hansen, 2007). Man kan sige at de søger de mere autentiske steder i byen og ikke en temapark af nydelige og iscenesatte byrum (Skot-Hansen). Men hvad indebærer et autentisk sted? Hvad er det, der gør, at det er autentisk og noget andet ikke er? Dette søges der svar på i det følgende afsnit.

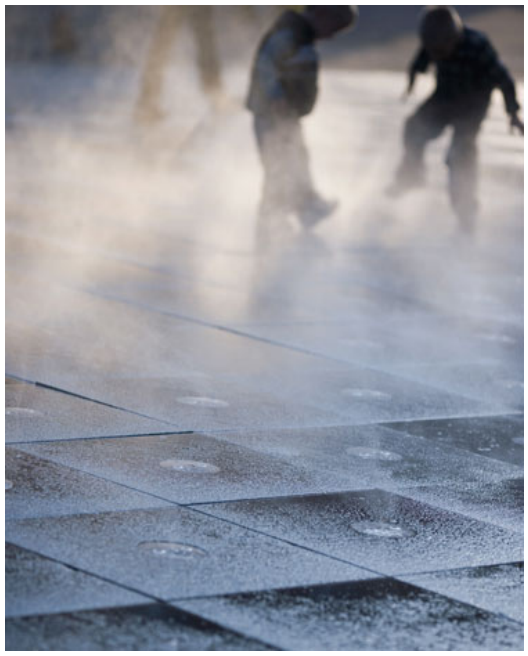

Ill. 8: Vanddamp på Frederiksberg, SLA

Autenticitet

”Authenticity will be the buzzword of the twenty-first century. And what is authentic? Anything that is not devised and structured to make a profit. Anything that is not controlled by corporations. Anything that exists for its own sake, that assumes its own shape. The modern world is the corporate equivalent of a formal garden, where everything is planted and arranged for effect. Where nothing is untouched, where nothing is authentic” (Robert Doniger i Michael Crichtons roman “Timeline”, 1999).

Hvis man slår op i den nudanske ordbog, står følgende om autenticitet: ”*Det at noget er ægte el. har gyldighed og virker troværdigt*”. At noget er ægte, vil sige, at det ikke er forfalsket. Forfalskeri kan man sammenligne med noget, der er kopieret. Det, der er ægte, må så være noget, der er originalt. Når Lund m.fl. skriver om at byer skaber de samme oplevelser, kan man sige, at disse oplevelser bliver kopieret fra by til by. Alle vil have flotte, rekreative havnepromenader med storslåede ikonbyggerier, som kan lokke turister og den økonomisk velstående del af befolkningen til. Men hvad med byens identitet og resten af befolkningen? Hvad med de lidt mere originale steder? De steder, der har en historie at fortælle. En historie kan være mange ting, men en form for historie kan være historien om et sted eller en gruppe af mennesker, altså en bestemt kultur. For tilhængere af subkulturer er autenticitet et spørgsmål om at være kreativ og ikke at finde sig i tingene, som de er. De værdsætter selvrefleksion, selvopdagelse og originalitet (Boyle, 2004; Taylor, 1991). Eller som den amerikanske forfatter, Lionel Trilling skriver, så er **værdien af autenticitet at leve efter ens egne love og regler** (Trilling, 1992). En kultur er altså noget originalt og ægte - noget autentisk. At et sted har en historie vil sige, at det har opbygget en fortælling gennem tiden. Det kan være en fortælling om menneskers brug af stedet eller det kan være noget fysisk, fx landskabets fortælling.

Mere generelt kan man sige, at autenticitet er en følelsesmæssig, erkendelsesmæssig, fortællende og selvreflekterende oplevelse og at spørgsmålet om autenticitet oftest kommer i spil, når der er tvivl om noget er autentisk eller ej (Vannini og Williams 2009: 6, 8). **Man kan se autenticitet som en skabelsesproces. Man er i processen åben for forandringer og udefrakommende faktorer og det er dem, der skaber objektet, personen eller stedet** (Vaninni og Williams 2009: 9). **Autenticitet er på samme måde et resultat af social interaktion** og kommunikation og kan ende ud i en kultur – en kultur der er skabt i konkrete hverdagssituationer (Vaninni og Williams 2009: 12). Der er en tendens til at turister tager ud for at opleve denne specielle autenticitet i form af en kultur.

Places og non-places

En kultur er autentisk og bliver skabt gennem social interaktion. **Netop social interaktion kan skabe en fortælling om et sted**, men hvad er betingelserne for at social interaktion kan finde sted og at autentiske steder kan udvikle sig? De hollandske byplanlæggere og sociologer Hajer og Reijndorp pointerer, at der skal være plads til alle typer af mennesker for at social interaktion kan finde sted og disse steder må derfor ikke udelukke nogle frem for andre. Hajer og Reijndorps teori om ”public domains” er et modstykke til og et resultat af den franske antropolog Marc Augés ”Non-places”. Marc Augé betegner “non-places” på denne made:

“If a place can be defined as relational, historical and concerned with identity, then a space which cannot be defined as relational, or historical or concerned with identity, will be a non-place” (Augé, 1995: 77-78).

Disse non-places er et resultat af kapitalismens supermodernitet, hvor store mængder af information og plads er til rådighed og eksempler på dette er supermarkeder, indkøbscentre, lufthavne, togstationer, hoteller og motorveje. Det, der kendetegner disse non-places, er, at der ikke er nogen forbindelse mellem individerne i traditionel forstand; der er intet socialt liv – kun skiltning bruges som kommunikation. Brugeren af et non-place er i et kontraktmæssigt forhold til det, hvor kontrakten er billetter og kreditkort, som viser brugerens identitet. Et ”place” derimod er et sted med historiske monumenter og et sted, der skaber socialt liv. Et non-place er fuld af regler for hvordan man må opføre sig, hvorimod **et place er et sted frigjort for regler og hvor alle typer mennesker og alle typer adfærd er accepteret**.

Social og fysisk autenticitet

For at et autentisk sted kan udvikle sig, må der være plads til alle typer og al slags adfærd. På den måde kan stedet skabe sin egen fortælling. En fortælling, der ikke allerede er bestemt af andre. **Det er i udviklingen og interaktionen at autenticitet bliver skabt**. Samtidig handler autenticitet om en fortælling – enten den fortælling der bliver skabt mellem mennesker eller en fortælling om hvad der var engang, dvs. en udvikling over tid.

For overskuelighedens skyld stilles autentisk overfor ikke-autentisk:

Autentisk:	Ikke-autentisk:
Ægte	Falsk
Troværdigt	Utroværdigt
Fortælling	Ingen fortælling
Historie	Nyt
Originalt	Kopi
Identitet	Identitetsløst
Udviklet over tid	Ingen udvikling
Friktion	Gnidningsløst
Tolerant	Regler

Autenticitet handler altså om noget, der er ægte og ikke er kopieret fra sted til sted. **Det handler om at et sted har en historisk fortælling, som giver stedet identitet**. Fortællingen kan være skabt af de mennesker, der bruger stedet eller den kan bunde i en fysisk udvikling over tid. Autenticitet handler også om at der er plads til alle, dvs. at der ingen regler er og at der på den måde kan opstå uventede hændelser. Det handler om mødet mellem mennesker og deres interaktion og gennem dette at udvikle stedets fortælling og identitet. Både Hajer og Reijndorp og Vaninni og Williams skriver, som nævnt, at social interaktion er vigtigt i skabelsen af et sted. Autenticitet handler også om at være åben overfor ændringer, således at stedet kan udvikle sig:

”Authenticity is an exercise in biography work, that is, in growing and in becoming… Authenticity is a process of becoming; a form of openness to change and to the endless mutability of self and identity in a changing world” (Kotarba, 1984).

Et autentisk sted har dermed en vis åbenhed overfor både ændringer, men også overfor mangfoldigheden af brugere.

De steder, der arbejdes med i dette projekt, er autentiske på den måde, at de har en historie - rent tidsmæssigt har de ligget der længe og gennem tiden er der sket en udvikling af stederne. Aalborgs nye havnefront er så ny, at den endnu ikke har nået at skabe en ny historie. Man kan i dag ikke se hvordan havnen blev brugt engang og på den måde er der ved at blive skabt en ny fortælling for området. Men fortællingen er så ny at den her defineres som ikke-autentisk.

Opsummering

Autenticitet handler altså om den fortælling et sted har udviklet gennem tiden og dermed den identitet, man forbinder med stedet. Et autentisk sted er åbent for forandringer og **der er plads til, at man kan bruge det, som man vil og på den måde selv påvirke stedet**. Ligesom autenticitet kan bunde i fysiske eller sociale elementer, kan også identitet deles op i fysiske og sociale dele. I det følgende beskrives hvad, der kan have indflydelse på skabelsen af et steds identitet og hvordan denne identitet kan inddeles i mentale, fysiske og sociale elementer.

Ill. 9: Et eksempel på et socialt og fysisk autentisk sted, Det Hem'lige Teater, Aalborg

Identitet

Som afledning af autenticitet og et steds fortælling følger spørgsmålet om identitet. I afsnittet om oplevelsessamfundet blev der sat spørgsmålstegn ved en bys identitet, når alle byer skaber de samme oplevelser. I stedet mener Lund m.fl. (2005) at byer bør prøve at finde og være sig selv. Men hvordan finder man sin egen identitet og hvad ligger til grund for at et sted har udviklet en bestemt identitet? Identitet kan være til stede, styrkes eller tilføjes. Nogle steder har en mere synlig identitet end andre. Hvad, der giver et sted identitet, afhænger af flere faktorer.

Globalt/lokalt

Geograf og samfundsforsker Doreen Barbara Massey peger på politiske beslutninger og globalisering som faktorer, der har indflydelse på samfundets udvikling og hvordan dette har konsekvenser for den lokale identitet. Blandt andet disse faktorer medfører en forandrende identitet over tid. Når en politisk beslutning tages, har det måske ikke direkte betydning for et lokalt sted, men for det meste har den på en eller anden måde en konsekvens for lokale steder. Beslutningen kan medføre en langsom eller pludselig ændring af et steds identitet grundet en lokal eller global ændring. Disse ændringer skaber historien for et sted.

Disse ændringer har indflydelse på hvordan mennesker opfatter og husker et sted og således ændres deres opfattelse af stedet også over tid. "*It is not simply final outcomes, but processes of change, which are significant to people's experience of their world*" (Massey, 1994: 126).

Massey forklarer at globaliseringen allerede har et fast tag på den fremtidige udvikling af steder. Hun fremhæver her vigtigheden af at være global, men også vigtigheden af stedets identitet. Globaliseringen kan ses i både arkitekturen, kulturen og handlen. Som både Lund m.fl. (2005) og Metz (2002) er inde på, er der en tendens til at byerne udvikler de samme oplevelser, kulturelle tilbud, bygninger og miljøer og at de derved alle kommer til at ligne hinanden i jagten efter turister, borgere og virksomheder. Massey understreger vigtigheden af at bevare den unikke stedsidentitet og ikke lade den forgå. Hun mener det er vigtigt at mennesker føler sig "hjemme", dvs. at have et sted, de kan relatere til.

"…It is a sense of place, an understanding of "its character", which can only be constructed by linking that place to places beyond. A progressive sense of place would recognise that, without being threatened by it. What we need, it seems to me, is a global sense of the local, a global sense of place" (Massey, 1994: 156)

Det er vigtigt at fastholde den forskellighed og særlige karakter, som gør, at man kan adskille, hvad der er "hjemme" og hvad der ikke er (Massey, 1994).

For bedre at forstå hvad identitet er, kan man opdele den i tre elementer; den sociale, den mentale og den fysiske. Disse er beskrevet i det følgende.

Social identitet

Den sociale identitet handler om mennesker, som har et forhold til et sted. Disse mennesker tilhører forskellige sociale klasser, forskellige aldersgrupper og forskellige kulturer. Det handler dog ikke kun om typer af brugere, men også hvordan de bruger området, fx i et arbejderkvarter starter alle med at arbejde kl. 7, hvor det er anderledes i andre bydele med andre sociale klasser. Menneskestrømmens rytme afhænger altså af brugerne og beboerne i området. Stedets rytme dannes ud fra de sociale gruppers forskellige brug (Lefebvre, 1996). Den sociale identitet er let påvirkelig overfor politiske beslutninger og globale eller nationale ændringer, som pludseligt kan ændre menneskenes livsbetingelser.

Mental identitet

Den mentale identitet er mere personlig og varierer fra person til person. Den består af minder om et sted, som opbygges gennem livet. Udefrakommende faktorer kan have indflydelse på denne opfattelse om stedet, fx medierne kan give et sted et positivt eller negativt omdømme. Massey påpeger at et sted kan have flere identiteter:

"It is now recognised that people have multiple identities, then the same point can be made in relation to places. Moreover, such multiple identities can either be a source of richness or a source of conflict, or both" (Massey, 1994: 153).

Den mentale identitet kan altså opfattes fra to vinkler; et syn "indefra og ud" fra beboeren eller virksomheden og et "udefra og ind" fra mennesker, der ser stedet udefra, fx turister eller gennem medierne. Den mentale identitet kan ændres over tid, men det kan tage længere tid, fordi den i de fleste tilfælde baserer sig på en lang historie, som har skabt stedet (Massey, 1994).

Fysisk identitet

Den fysiske identitet er hvad mennesker ser og oplever. Den former stedets afgrænsninger og kendetegnes ofte ved nogle få symbolske elementer, fx en speciel bygning, noget infrastruktur eller en funktion, som fx en fabrik (Urry, 1995). Den fysiske identitet

ændrer sig over tid, når fx en ny bygning opføres eller en funktion erstattes af en anden, fx en café åbner, hvor der plejede at være en frisør. Den fysiske identitet kan også ændres pludseligt, hvis fx et nyt vartegn opføres. Det vil have en indflydelse på det mentale billede af stedet og det vil tiltrække opmærksomhed udefra.

Opsummering

Et steds identitet er altså resultatet af en proces af sociale, mentale og fysiske elementer og kan påvirkes både udefra og indefra. I analyse-delen vil der blive registreret både fysiske og sociale elementer for at disse kan bygges videre på i et fremtidigt design og på den måde **videreudvikle og understøtte den samlede identitet for stederne**. Men én ting er et steds identitet og fortælling og en styrkelse af denne – noget andet er hvordan man rent praktisk får designet et velfungerende og godt byrum. I det følgende vil der derfor blive redegjort for de klassiske teorier omkring hvordan der skabes et godt byrum.

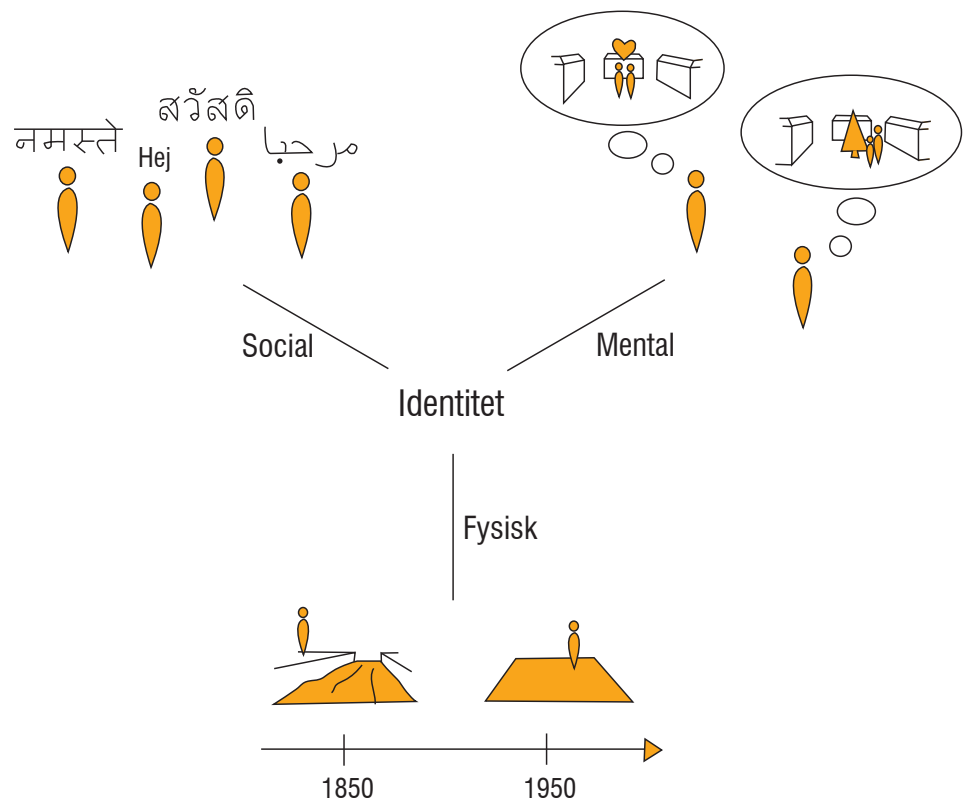

Ill. 10: Eksempler på identitetens tredeling

Det gode byrum

De danske byrum har udviklet sig fra at være præget af nødvendige, arbejdsorienterede aktiviteter til nu at være præget af valgfrie aktiviteter. Udviklingen har gået fra de nødvendige aktiviteter omkring år 1880 og frem til 1960, hvor bilen invaderede de offentlige rum. Der skulle dog kun gå nogle få år før man blev træt af det i København og her omlagde man derfor Strøget til gågade i 1963. Nu blev der plads til fodgængerne, så de kunne gå på indkøb uden at blive skubbet til side af bilerne. Senere hen, omkring 1975-1990, kom der en opmærksomhed mod byrummenes fysiske indretning og specielt butikkerne var interesserede i at få skabt attraktive salgsmiljøer. Fra ca. 1990 vokser interessen for at få skabt attraktive byrum i arkitektonisk og kunstnerisk forstand ved brug af nye formprincipper og fornemme materialer. I dag er mange gader i centrum af danske byer nu omlagt til forgængerzoner og her er både plads til at gå og sidde. Det nye byliv er præget af rekreative og kulturelle aktiviteter. (Gehl m.fl., 2006 og Gehl m.fl., 2003). Disse valgfrie aktiviteter vil dog kun forekomme, hvor byrum af god kvalitet er til stede. Men hvad kendetegner det gode byrum?

Den danske arkitekt Jan Gehl har opstillet 12 væsentlige kvalitetskriterier og inddeles i beskyttelse, komfort og herlighed. Der skal beskyttes mod trafik og ulykker, mod kriminalitet og vold og mod ubehagelige sansepåvirkninger. Der skal gøres plads til at gå, stå og sidde, se, tale, og høre og til udfoldelse og aktiviteter. Bygninger og rum bør dimensioneres efter den menneskelige skala, der skal være mulighed for at nyde det gode vejr og der skal være plads til æstetiske kvaliteter og positive sanseindtryk. Jo flere af disse punkter som er opfyldt, jo bedre kvalitet har byrummet.

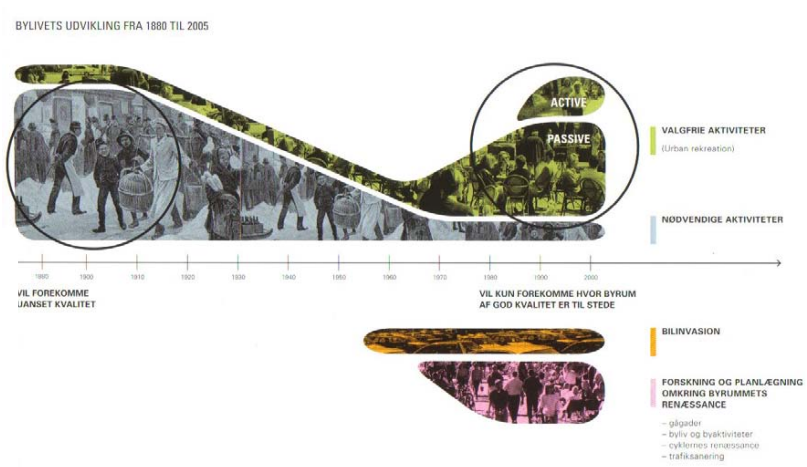

Ill. 11: Udviklingen fra at byrummene omkring år 1900 var præget af nødvendige aktiviteter til nu at være præget af valgfrie aktiviteter (Gehl, 2006)

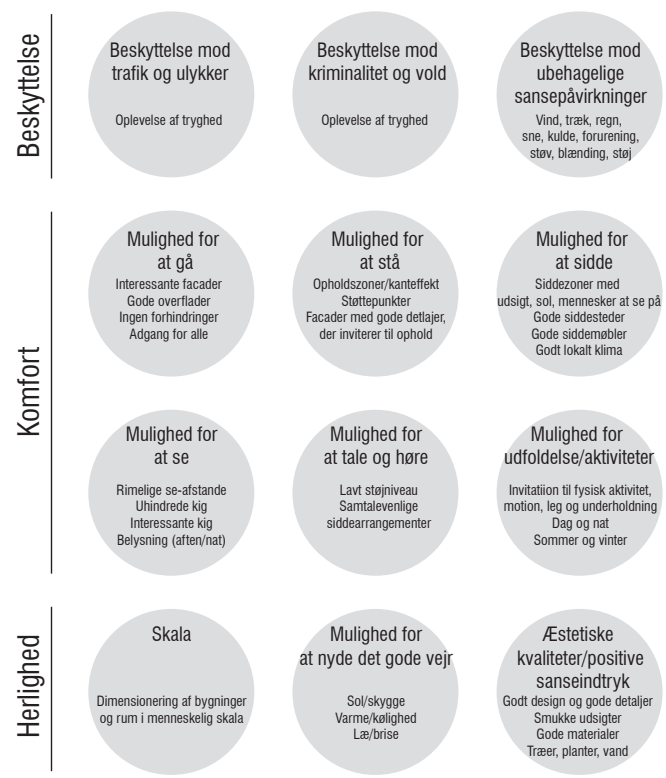

Ill. 12: 12 væsentlige kvalitetskriterier (Gehl, 2006)

Liv - rum - bygninger

I bogen "Bedre byrum" beskrives byrummenes vigtigste opgave at være at styrke byernes liv ved at lade rummene være formidlere af mødet mellem byens forskellige aktører i byens fælles rum. Formen er rammen og ikke målet (Gehl m.fl., 2003). På samme måde bør bylivet tænkes før bygningerne. Ifølge Jan Gehl skal en vision for det offentlige liv være fundamentet for al byplanlægning, hvor man overvejer hvem der skal bruge rummet og hvilke aktiviteter, der skal finde sted. Derefter kan rummene blive programmeret og planlagt ud fra visionerne om bylivet. Bygningerne omkring rummet skal til sidst støtte det byliv, man ønsker i byrummet.

Jan Gehl var dog ikke den første, der satte bylivet i fokus. Den amerikanske journalist Jane Jacobs fik med sin bog "The Death and Life of Great American Cities" (1961) ledt stor opmærksomhed på samspillet mellem byrum og bygninger. Her påpeger hun hvordan bygningers udformning og retning kan have indflydelse på hvor sikkert et område er at færdes i, ligesom et udbud af forskellige funktioner og programmer døgnet rundt kan gøre et område mere livligt og trygt. Det handler altså om at gøre gaderne trygge, så folk tør bruge dem og når først nogle mennesker færdes og opholder sig der, trækker det flere til (Gehl, 1971).

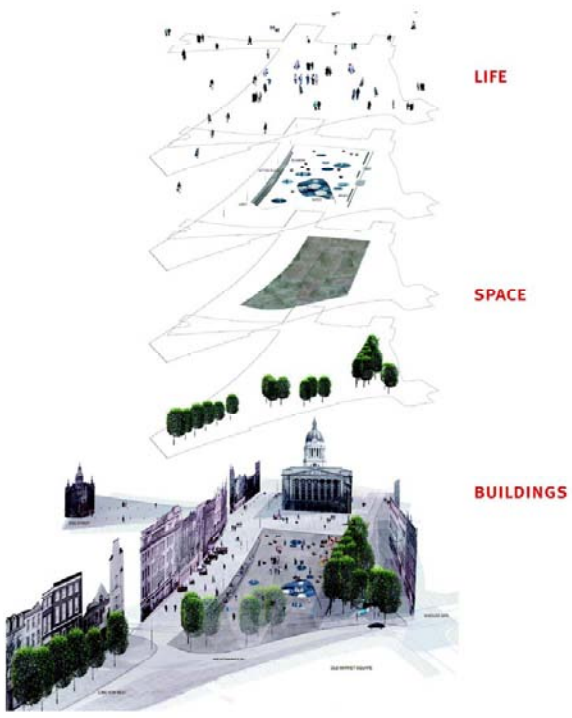

Ill. 13: Først udvikles en vision for bylivet, herefter programmeres rummene og til sidst skal bygningerne understøtte det liv, man ønsker i det offentlige rum (Gehl)

Jane Jacobs skrev om arkitektur og byplanlægning, ikke fordi hun var uddannet indenfor områderne, for det var hun ikke, men fordi hun var utilfreds med, hvad hun så i byerne, nemlig den modernistiske planlægning, som hun mente ødelagde byens offentlige liv – den var direkte by- og menneskefjendsk (Juul, 2009). Modernismen opdelte byerne i zoner med boliger, erhverv og rekreation og de store blokhuse medførte homogenitet og alt for store, åbne rum. Jacobs manglede en kompleks sammensætning af funktioner og mennesker, som efter hendes mening ville gøre byrum menneskelige og livlige (Jacobs, 1961). Det vigtigste for Jacobs i planlægningen af byer er altså at skabe stor tæthed med mange funktioner og aktiviteter og henvendt til mange typer af mennesker. Jacobs skriver også om vigtigheden af sikkerhed og tryghed i byen – der skal være øjne på gaden og de kan komme fra dem, der benytter byrummet som fra facaderne, dvs. butikker, boliger, erhverv osv. Jacobs så også modernismens trafikdifferentiering som årsag til utryghed, hvor øde stier og tunneller mangler opmærksomme øjne (Jacobs, 1961).

Jacobs inddeler sine idéer, om hvad gode byrum er, i fire punkter og alle disse skal være opfyldt for at byrummet fungerer optimalt (Jacobs, 1961). Den første er **funktionel diversitet** og handler om at der skal være funktioner (butikker, kultur og rekreation) for alle typer af mennesker og på alle tider af døgnet for at skabe en konstant menneskestrøm. Næste punkt er en **blanding af gamle og nye bygninger**, hvilket giver et varieret æstetisk udtryk, men også giver mulighed for at små, kreative iværksættere kan leje et billigt sted, der ikke er renoveret. Dette giver en mangfoldighed i erhverv og udbud, som tiltrækker forskellige typer af mennesker. Det er altså en god idé at arbejde med differentierede lejemuligheder for at tiltrække forskellige typer af mennesker. Også midlertidige funktioner kan tiltrække mennesker til et område, som fx Platform 4 i Aalborg, som er en gammel industribygning på Østre havn midlertidigt taget i brug af kreative iværksættere og studerende. Det tredje punkt er **korte og åbne gadeforløb** og skal sikre at byrum ikke bliver for store og utrygge. På samme måde skal der være plads til overraskelser og variation i udformningen af rummene. Et godt eksempel på denne variation i gadeforløb ses i middelalderens snørklede gader og byrum. Fjerde punkt er en **fortætning af mennesker** og dette skabes dels ved hjælp af de tre ovenstående punkter, men også ved at have boliger i ethvert område af byen. Dette medfører at der altid er mennesker der færdes der og dette medfører igen at forretninger og underholdningstilbud også tiltrækkes. Der skal altså være en vis tæthed for at bylivet kan opstå, men samtidig skal der også være blandede funktioner (Jacobs, 1961).

Opsummering

Jacobs og Gehl deler mange af de samme holdninger omkring hvad et godt byrum er og Jacobs idéer om funktionel og menneskelig diversitet går desuden helt i spænd med Hajer og Reijndorps public domain-teori. For at summere op, kan man konkludere at følgende områder er vigtige i skabelsen af et velfungerende byrum: **Tryghed** – dvs. belysning om aftenen, **mennesker døgnet rundt** og trafiksikkerhed; **rart miljø**, hvor læ, sol, sanseindtryk og æstetik er væsentlige parametre; mulighed for både at **sidde, stå og gå**; mulighed for at **se, tale og høre**; plads til **udfoldelse og aktiviteter**, dvs. den mere aktive del af oplevelsen af et byrum; dimensionering efter den **menneskelige skala**, dvs. efter en hastighed på 5 km/t; **diversitet i funktioner, bygningsudtryk og mennesker**.

I udviklingen af designet vil der blive fokuseret på tryghedsskabelse i form af belysning og aktivitet, fx Jacobs teori om "eyes on the street" (Jacobs, 1961), og **byrummene skal have miljømæssige kvaliteter i form af læ, sol og sanseindtryk**. **Der skal være mulighed for at bevæge sig på flere måder og at gøre ophold og det skal være muligt både at indgå aktivt med byrummet og at forholde sig mere passivt**. Der vil blive lagt vægt på at **byrummene skal henvende sig til mange typer mennesker – at alle føler sig velkomne og kan bruge rummet, som de vil**.

Opsamling

Ud fra de teoretiske overvejelser videreføres de væsentligste punkter som designparametre for designprocessen. Designet skal henvende sig til forskellige sociale grupper - både de eksisterende brugere såvel som potentielle nye, så der kan ske en social udveksling. På den måde kan en fortsat udvikling af stederne ske. Designet skal specielt målrettes borgerne, da det er de lokale, identitetsskabende hverdagssteder, der vil blive arbejdet med. Ligeledes skal der være plads til både aktive og passive aktiviteter, dvs. bevægelse og ophold, leg og pause. Oplevelserne skal udformes så de styrker den brug, identitet og fortælling stedet har, hvor de fysiske elementer skal understøtte de sociale og omvendt. Der søges en styrkelse og indramning af hverdagsstedernes fortælling, hvor de forskellige brugergrupper kan interagere med hinanden, men også med stedet.

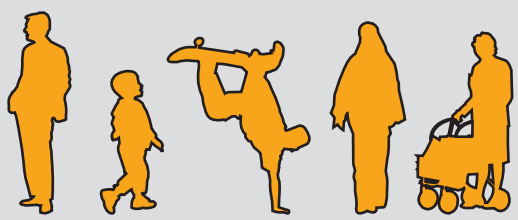

Mangfoldighed

Variation i brugere såvel som aktiviteter

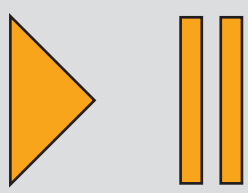

Aktive og passive oplevelser

At deltage og se på

Identitet

Styrkelse af stedets identitet og fortælling

Ill. 14: De tre designparametre er dannet ud fra de teoretiske tekster og skal fungere som pejlemærker for analysedelen såvel som designprocessen.

Ill. 15: Skråfoto af udsnit af Aalborg midtby

02 Analyse

Analysen er delt op i en faktuel og en oplevet del. I den faktuelle analyse undersøges hvilke visioner Aalborg kommune har for udviklingen indenfor arkitektur og byrum og hvordan Aalborg ønskes brandet, altså det indtryk man skal få af Aalborg udefra. Dette leder over i en beskrivelse af udviklingsområderne i byen og der ses på i hvilken grad udviklingerne hænger sammen med visionerne for byen. Herefter kortlægges de fysiske forhold og sammenhænge for midtbyen på kartografisk vis og efterfølgende de mere oplevelsesmæssige og sanselige forhold. Registreringen af de sanselige forhold er inspireret af kunstner og designer Christian Nolds arbejdsmetoder. Der arbejdes således oppefra og ned i både skala og registreringsmetode. Til sidst ses på identiteter, udfordringer og potentialer for stederne langs forbindelsen og der laves en mere dybdegående analyse for de steder, der udvælges som designnedslag. Analysen slutter af med en opsamling af de emner, der skal overvejes i designprocessen.

Aalborg kommunes visioner

Aalborg ArkitekturPolitik

Aalborg kommune har samlet et forum, ArkitekturForum Aalborg, med det formål at opnå en fælles forståelse for hvilke værdier Aalborg har i dag og hvordan Aalborg skal formes i fremtiden. Aalborg er under en omdannelse fra industriby til videns- og kulturby, hvor mange tidligere industriområder er forladt af industrien og derfor nu står åbne for nye anvendelser. De nye anvendelser skal fremme viden og kultur i byen, men samtidig er det vigtigt at holde fast i byens historie og særlige karakteristika. "*I fremtiden øges konkurrencen mellem de større byer – lokalt som globalt. Arkitekturpolitikken skal medvirke til at fremhæve og understøtte det unikke i byen og kommunen Aalborg*" (ArkitekturForum Aalborg, 2004: 5).

Arkitekturforummet har opstillet en række guidelines for den fremtidige udvikling og hvad der er værdifuldt i dag og de væsentligste punkter opsummeres herunder.

Det værdifulde for Aalborg i dag (ArkitekturForum Aalborg, 2004):

- **Fjorden – Aalborg er "byen ved fjorden"**
- Middelalderkernen
- **Bydelene – med hver deres livsformer**
- Havnemiljøet – med industriarkitektur, lystbåde, boliger, fiskere og begivenheder
- Identitetsskabende elementer – Kimbrertyren, Aalborgtårnet, Lindholm Høje, Kildeparken, Aalborg kultur- og kongrescenter, Nordjyllands kunstmuseum, Aalborg stadion, Aalborg teater, Aalborg symfoniorkester, Jomfru Ane Gade
- Fra industriby til vidensby – Eternitten, Nordkraft, Østre Havn og Godsbanearealet er under forandring
- Det internationale – forsknings- og universitetsby med internationale kompetencer

Det der skal udvikles i Aalborg (Arkitekturforum Aalborg, 2004):

- Industriområderne med deres industriarkitektur
- **Aalborg skal drage nytte af nærheden til vandet - byen ved fjorden**
- **En levende by af mangfoldighed og variation**
- **En by med innovation, talent og tolerance**
- **Bydele med hver sine livsstilsmønstre**
- **Bymidten skal udfolde sig i en ny sammenhæng med havnefronterne og havnefronterne skal tilbyde offentligt tilgængelige byrum med plads til rekreation og kultur**
- Middelalderbyen, købstaden og brokvarteret skal også fremover fremstå som en sammenhængende bymasse, der danner bagtæppet for havnefronternes markante, unikke bygværker og den rekreative flade
- **Tolerante og flerfunktionelle rum med mulighed for midlertidig benyttelse**

Aalborg vil altså gerne værne om sin historie, men samtidig udvikle den nye, moderne vidensby (ArkitekturForum Aalborg, 2004: 18). Aalborg vil være byen ved fjorden og havneområderne skal således udvikles til offentlige, kulturelle og rekreative formål, men også byen skal hænge bedre sammen med havnefronterne. De identitetsskabende elementer i Aalborg er vigtige og er et fokusområde i en videreudvikling af byen. Aalborg er en by i et internationalt netværk af viden og kultur og byens slogan "Vild med verden" understøtter kun dette. Dette slogan understøtter måske også visionerne om at ville være en mangfoldig, varieret, innovativ, talentfuld og tolerant by, hvor der er plads til både permanente og midlertidige funktioner. Specielt byrummene er i fokus, når Aalborg skal gøre et godt indtryk på byens besøgende:

"I konkurrencen mellem byerne er der fokus på byens offentlige rum – det ansigt, byen viser sine besøgende, indrettet med plads til de gode oplevelser, vi ønsker os af byens liv og med gode rammer for en demokratisk bykultur" (ArkitekturForum Aalborg, 2004: 11).

Dette er, hvad havnefronterne er i gang med at blive udviklet til; rekreative, kulturelle byrum henvendt til turisterne. Men hvad med visionerne om at Aalborg skal være en tolerant og flerfunktionel by? Hvordan realiseres dette? I det følgende undersøges hvilket indtryk, Aalborg vil give udefrakommende i håb om at lokke borgere og kreative iværksættere til byen.

Branding Aalborg

I Aalborgs "Værdibog" sammenfattes byens værdier i ordene "kontraster", "højt til himlen", "samarbejde" og "handlekraft" (Branding Aalborg, 2004: 5). Med ordet "kontraster" menes, at Aalborg både er natur og kultur, historie og nutid, national og international, lokal og global. Med "højt til himlen" menes at byen har brede horisonter, fysisk som mentalt. "Samarbejde" hentyder til samarbejdet mellem universitetet, erhvervsliv og lokale myndigheder i udviklingen fra industri- til videnssamfund, lokalt som internationalt. Desuden er Aalborg den by i Danmark, der har flest "venskabsbyer". Med "handlekraft" menes at der ikke er langt fra idé til handling og på den måde har byen været, og er fortsat, en by i udvikling. De fire værdi-ord omsættes til en vision for byen:

”Aalborg vil være en modpol til den traditionelle storby. Større af hjertet, mindre af omfang – og med højere til himlen. **Vi vil dyrke kontrasterne og skabe rum for mangfoldigheden**. Gribe verden. Og gennem samarbejde og handlekraft sikre rammerne for et liv i udvikling” (Branding Aalborg, 2004: 9).

Aalborg vil gøre et godt indtryk udadtil, men som der slås fast i værdibogen:

”**Aalborg er først og fremmest os, der bor her. Den måde, vi hver især tænker og agerer på i hverdagen**. Vores syn på hinanden og på verden omkring os. Vores drømme. Vores vaner. Og vores holdninger til livet. Og Aalborg er de givne fysiske rammer. **Byens mangfoldige rum - og de muligheder for udfoldelse, de giver os**” (Branding Aalborg, 2004: 4).

Men der skal handling til, hvis visionerne skal realiseres:

”Der er klart en sammenhæng mellem bymiljø, til- og fraflytning, kulturliv, erhvervsudvikling, forskning, innovation, uddannelsesinstitutioner, byens egen selvopfattelse, jantelov, åbenhed for nytænkning osv.” (Branding Aalborg, 2005: 9).

At man i pjecen ”Aalborgs fremtid” udgivet af Branding Sekretariatet i samarbejde med Instituttet for Fremtidsforskning skriver om den amerikanske økonom Richard Floridas teorier om ”the creative class”, vidner om en vilje til den mangfoldige og tolerante by og er et godt skridt på vejen. Kulturen i byen er med til at bestemme udviklingen og hvilke typer mennesker, der tiltrækkes:

”Skal en by udvikles, er det ikke ligegyldigt hvilken kultur, der sætter dagsordenen i byen. For en bys kultur vil på sigt forme byen og dermed også være med til at påvirke, hvem der bor i byen” (Branding Aalborg, 2005: 9).

Aalborg vil altså både værne om dens nuværende borgere, men også tiltrække den kreative klasse, dvs. kreative iværksættere og veluddannede mennesker og dermed fremtidige borgere. Men netop den kreative klasse er ikke kun interesserede i pæne, offentlige byrum og storslåede kulturelle oplevelser. Som beskrevet **i afsnittet om oplevelsessamfundet, er den kreative klasse interesseret i ”gadekulturen”, som man finder i multifunktionelle bykvarterer, dvs. de steder hvor befolkningen opholder sig, altså hverdagsrummene**. **Den kreative klasse tiltrækkes disse mere autentiske steder i en by. Steder hvor der er plads til, at kreativiteten kan udfolde sig.**

Realiseres visionerne?

Aalborg er godt bekendt med, hvad der rører sig i samfundet i dag og hvilke midler, der skal tages i brug for at sikre byens udvikling i fremtiden. Deindustrialiseringen gør at der skal satses på andre erhverv og her er man specielt opmærksom på Richard Floridas teorier om den kreative klasse og hvilke krav denne type mennesker stiller til en by. Kravene er bl.a. **mangfoldighed, tolerance og variation** og det er netop bl.a. disse begreber Aalborg Brand Board lægger vægt på. Om Aalborg så formår at realisere sine visioner, er en anden sag. Som det ser ud i dag, er havnefronterne i fuld gang med at blive renoveret og omdannet til nye formål. Nye identitetsskabende byggerier bliver opført og rummene imellem bliver designet til rekreation og aktivitet. Men spørgsmålet er, om man inviterer nogle typer mennesker og udelukker andre. Man ser her Aalborg fra sin ”pæne side” og alle de kulturelle bygninger og begivenheder lokker turister til og skulle også gerne lokke ”den kreative klasse” til, hvis Aalborgs visioner skal opfyldes. Men hvad med dem, der allerede bor i byen eller dem man vil lokke til byen for at bosætte sig? Vil de benytte sig af det? Nogle vil nok, mens andre måske vil undgå det. **For at være en mangfoldig by, som også den ”kreative klasse” finder interessant, bør man i planlægningen ikke glemme de forskellige kulturer og sociale grupper, der bor i byen. Turisme er godt, så længe den ikke tager overhånd og gør byen til en kulisse for turister og så længe man ikke glemmer borgerne i byen og deres hverdag**. Som ArkitekturForum Aalborg skriver, er der **brug for tolerante og flerfunktionelle rum med mulighed for midlertidig benyttelse**. **Samtidig vil Aalborg gerne være byen ved fjorden og skabe en bedre kontakt mellem by og fjord. Dette sker vel næppe, hvis kun havnearealerne tilbyder kontakt til vandet. Også byen bør have en god kontakt til fjorden ved hjælp af nogle gode forbindelser**. **Der bør ikke kun udvikles, der hvor industrien nu har forladt byen. De steder, der allerede eksisterer og bliver brugt af byens borgere bør ligeledes værnes om, for det er her borgerne opholder sig og færdes – i hverdagsrummene**. For som branding Aalborg slår fast, så er ”Aalborg først og fremmest os der bor her” – og dem, der skal tiltrækkes til at bosætte sig her.

Områder under udvikling

Udviklingen på Nørresundby havnefront bærer især præg af dyrt boligbyggeri, mens der på Aalborg-siden opføres storslåede kulturhuse og anlægges arealer til rekreation og aktivitet. Sammen med Utzon Centret har man opført kollegieboliger, hvilket gør, at det ikke kun er den velhavende del af befolkningen, der får mulighed for at bo på havnen. På Godsbanearealet tilgodeses ligeledes fremtidens arbejdsstyrke, dvs. de studerende, hvor der ved anlæggelsen af et campus-område gøres en indsats for uddannelsesområdet.

De største projekter i Aalborg og Nørresundby realiserer således kommunens visioner om at ville være en kultur- og vidensby, men med de dyre boliger og de fine kulturhuse målretter man sig samtidig den økonomisk stærke del af befolkningen. Man skal passe på med ikke at gøre udviklingen for énsporet ved at ende med at udelukke nogle befolkningsgrupper, dvs. de lavere samfundsklasser. Netop pga. fokuseringen på den økonomisk stærke og veluddannede del af befolkningen i Aalborgs udviklingsområder, er der god grund til at fokusere på og udvikle andre områder, der også henvender sig til de lavere samfundsklasser og marginaliserede grupper. Det optimale er naturligvis at sørge for at mikse forskellige befolkningsgrupper samme sted, sådan at en social udveksling kan ske og også den kreative klasse søger de mangfoldige steder i byen (Florida, 2002). I dette projekt vil der derfor blive taget fat på de mere lokale og borger-orienterede hverdagssteder som et modstykke til de storslåede og turisme-orienterede projekter på havnefronten.

Ill. 16: Illustrationen viser hvilke typer projekter, der er realiseret såvel som under opførelse i Aalborgs udviklingsområder i midtbyen.

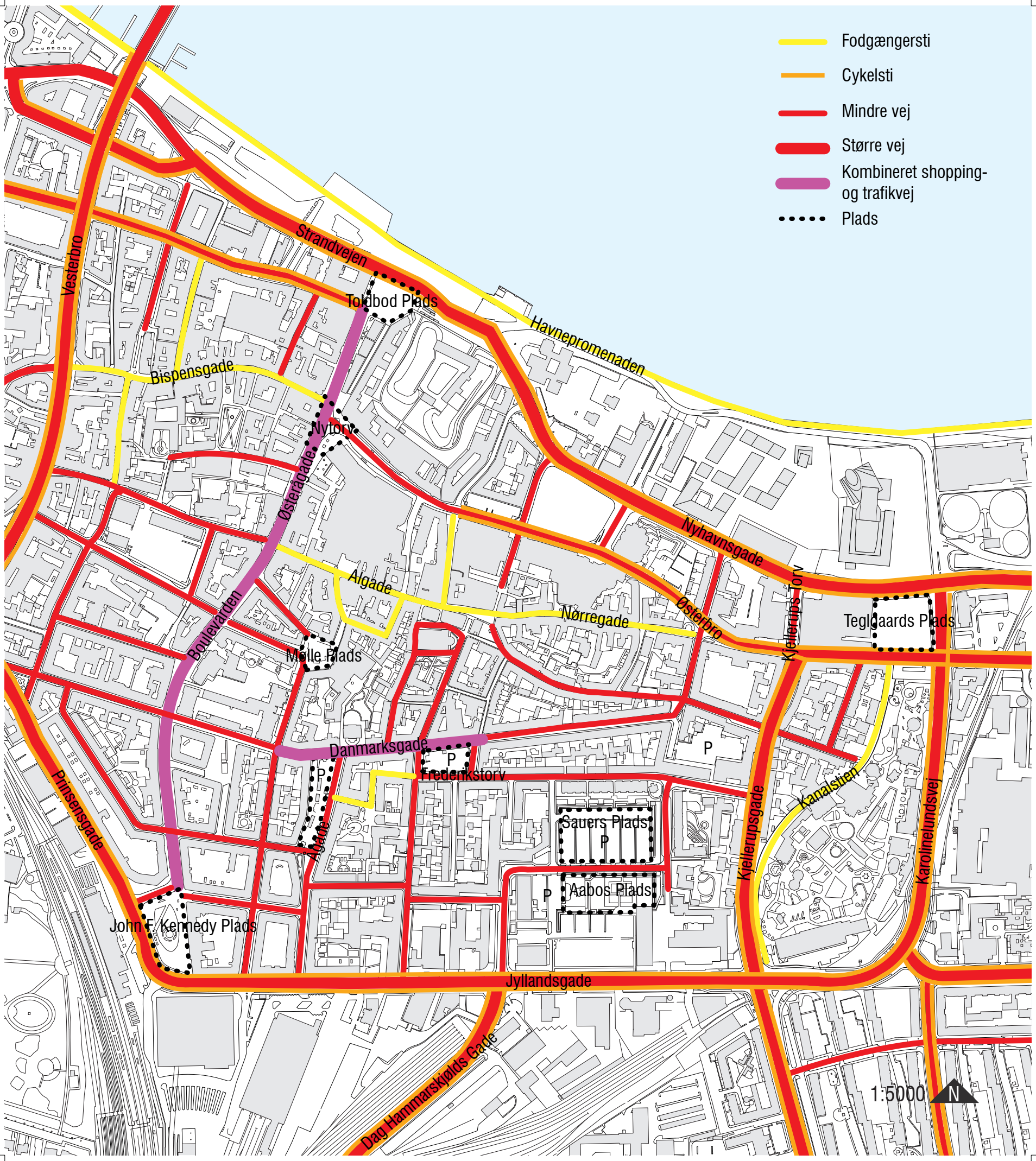
Fodgængersti
Cykelsti
Mindre vej
Større vej
Kombineret shopping- og trafikvej
Plads
Vesterbro
Strandvejen
Toldbod Plads
Havnepromenaden
Bispensgade
Nytorv
Østergade
Algade
Nørregade
Nyhavnsgade
Østerbro
Kjellerups Torv
Teglgaards Plads
Boulevarden
Mølle Plads
Danmarksgade
Frederikstorv
Kjellerupsgade
Kanalstien
Karolinelundsvej
Prinsensgade
Sauers Plads
Aabos Plads
John F. Kennedy Plads
Jyllandsgade
Dag Hammarskjølds Gade
P
1:5000
N

Midtbyens forbindelser

Midtbyen består i dag af en god blanding af rekreative fodgænger-forbindelser og mere eller mindre trafikerede bilveje. Specielt Boulevarden og Østerågade er målrettet fodgængerne med dens lange strøg af butikker og på sin vej krydser den de to gamle gågader Bispensgade og Algade, som med deres snørklede udformning beretter om middelalderen. Østerågade møder desuden det travle Nytorv, hvor biler, cyklister, busser, fodgængere osv. kører på kryds og tværs af hinanden - dette er nemlig et "shared space". Faktisk oplever pladsen et minimum af uheld til trods for at der hverken er lysregulering eller kørebaner. Østerågade ender ud i Toldbod Plads og møder havnen. Havnepromenaden udgør den anden langstrakte fodgængerforbindelse - denne med natur og rekreation som attraktion i stedet for byliv og butikker. Havnepromenaden indeholder desuden alle de nye, store kulturhuse som Utzon Center, Nordkraft og Musikkens Hus - sidstnævnte er på vej. Havnepromenadens udvikling bevæger sig i østlig retning mod Østre Havn, som er næste område, der skal lægges planer for. Den centrale del af midtbyen har i dag et velfungerende net af fodgængerforbindelser, men med udviklingen af havnepromenaden i østlig retning bør den resterende del af den østlige midtby blive taget med i udviklingen. En forbindelse fra Østre Havn og gennem byen til banegårdens knudepunkt af menneskestrømme kunne afslutte "cirklen" og samtidig rette sig mod det store udviklingsområde godsbanearealet syd for Jyllandsgade. **Forbindelsen bør tage fat på de eksisterende byrum, som har brug for en opgradering**. Samtidig er der planer om at åbne den rørlagte Østerå, som i dag løber under Teglgaards Plads, Kanalstien og gennem godsbanearealet mod syd (se ill. 17). Med omdannelsen af Kjellerups Torv fra bilvej til fodgængerpassage, har kommunen planer om at lukke Kjellerupsgade beliggende vest for Tivoli Karolinelund for gennemgående trafik (aalborgkommune.dk). Teglgaards Plads skal designes til nye formål sammen med åbningen af resten af Nordkraft og der er forslag om at der på Sauers Plads, som i dag er en parkeringsplads, skal bygges et parkeringshus i to etager, idet parkeringen på Frederikstorv og Ågade skal flyttes hertil. Ved en åbning af Østerå skal parkeringen på Kanalstien også relokaliseres. Lidt udenfor sammenhæng med andre forbindelser ligger handelsgaden Danmarksgade, som på trods af navnet rummer mange forskellige nationaliteter og på den måde fremstår som en meget mangfoldig gade. Man kan samlet set opdele vejnettet i midtbyen i transitorienterede veje og oplevelsesmæssige ruter, hvor en høj hastighed er kendetegnende for transitruten og den bløde trafikants hastighed betegner oplevelsesruten, da der her er tid til at opleve på sin vej gennem byen.

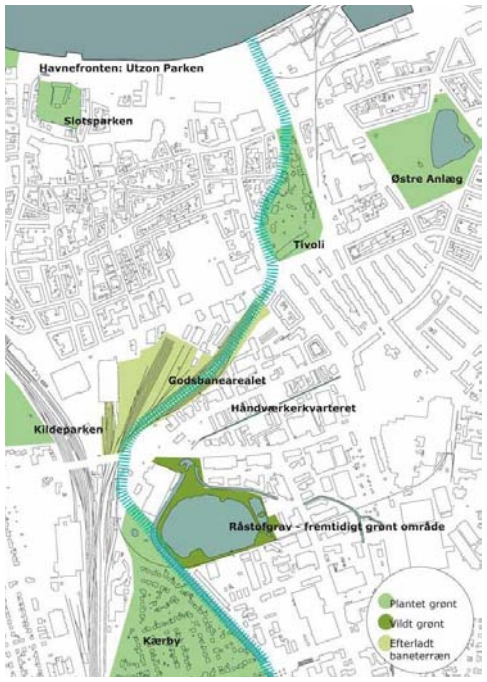

Ill. 18: Østerås forløb gennem byen. Denne er der planer om at genåbne, så den løber gennem Godsbanearealet, Kanalstien, Teglgaards Plads, forbi Musikkens Hus og ned til Limfjorden.

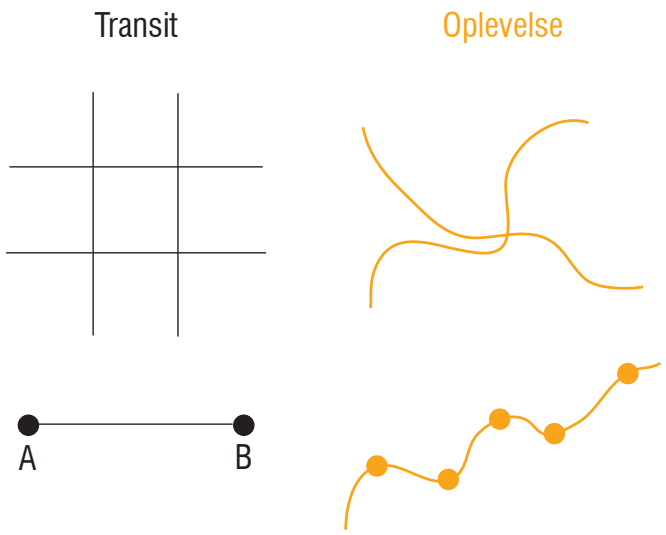

Ill. 19: Aalborgs forbindelser kan deles op i transit- og oplevelsesruter og har bl.a. med hastighed at gøre.

Ill. 17: Midtbyens system af veje, cykelstier, gangstier og pladser.

Boliger
Kultur/fritid/shopping
Erhverv
Off. institutioner/uddannelse
Limfjorden
Siloer
Fremtidig arkitektur- & designskole
Fremtidigt Musikkens hus
Østre havn
Kvægtorvet
Nordkraft
Fremtidig Teglgaards plads
Sømandshotellet
Restaurant Dahl
Indgang til tivoli
Boliger
Kanalsten
Boliger
Møbelbutik
Glarmbandler
Bager
Slagter
Boliger
Det kem'lige teater
Symfonien
Bar
Boliger
Boulevarden
Møbelbutik
Pølsevogn
Marked
Boliger
AOF + FOF
Boliger
Boliger
P-plads/Sauers plads
Tivoli Karolinelund
Tulip
Boliger
Boliger
Plejehjemmet Aagaarden
Tennisbane
Børnehave
John F. Kennedys plads
Sundhedens hus
Ældrecenter
Boliger
Boliger
Boliger
Politistation
Brandstation
Indgang til tivoli
Shell
Tæppeland
Togstation
Skaterbane
Bethanjakirken
Fitness Skousen
Volvo Renault
Tank
Kontor
123 tank
Land-rover BMW
Kontor
Kennedy arkaden biograf og butikker
Erhverv
DSB's godsbaneareal fremtidigt campus
Boliger
1 50 0

Funktioner langs ‘den 7. forbindelse’

Forbindelsen, der arbejdes med i dette projekt, starter hvor den centrale del af havnefronten slutter og går igennem den østlige del af midtbyen, inden den slutter ved banegårdspladsen (se ill. 21). **Den opfanger således en række forskellige typer rum som med hver deres kvaliteter bidrager til en forbindelse af diversitet i brugere, rumligheder og funktioner og som kan noget helt andet end den turisme- og oplevelsesorienterede havnefront. Forbindelsen forsøger at tage fat på de mere hverdagsprægede rum, hvor byens borgere færdes**. På havnefonten oplever man den store skala med det fremtidige Musikkens Hus, Østre Havns siloer, kulturcentret Nordkraft og det brede udsyn udover Limfjorden. Herefter snævrer rumligheden sig gevaldigt ind, når man fra **Teglgaards Plads** fortsætter langs **Kanalstien**. Træerne fra Tivoli Karolinelund mod øst og boligernes haver vest for giver stien et park-agtigt og rekreativt præg. Ikke langt fra Kanalstiens sydlige indgang ligger “**Det Hem’lige Teater**”, som er Aalborgs alternative og eksperimenterende teaterscene for amatører såvel som for professionelle. Nord herfor ligger Symfonien, hvor Aalborgs symfoniorkester holder til. Vest for Det Hem’lige Teater ligger **Sauers Plads**, som er én stor parkeringsplads. Syd for denne finder man **Aabos Plads**, som byder på en skaterbane, et grønt areal og en tennisbane. Den stærkt trafikerede Jyllandsgade ligger ikke langt herfra. Langs denne ligger forskelligt erhverv og kontorer, brandstationen og politistationen. Hvis man derimod bevæger sig den anden vej, mod nord, finder man Danmarksgade, **Frederikstorv og Ågade**, hvor et mangfoldigt handelsliv udspiller sig med alt lige fra et thailandsk supermarked til en dyr møbelbutik og to gange ugentligt er der marked på Ågade-pladsen. I de nære omgivelser hertil finder man boliger i form af karrébebyggelser og forbindelsen slutter (eller starter) på **John F. Kennedys Plads**, hvor et stort flow af mennesker udgår fra og til hver dag. De fremhævede steder ovenfor udgør de udvalgt steder langs denne nye forbindelse, idet de på hver deres måde viser Aalborgs identitet på det lokale, beboer-orienterede niveau. En beskrivelse af deres identitet, udfordringer og potentialer følger herefter, men først analyseres forbindelsen helt nede i den menneskelige skala - ved hjælp af sanserne. Dette med den intention om at designet for stederne skal tale til sanserne.

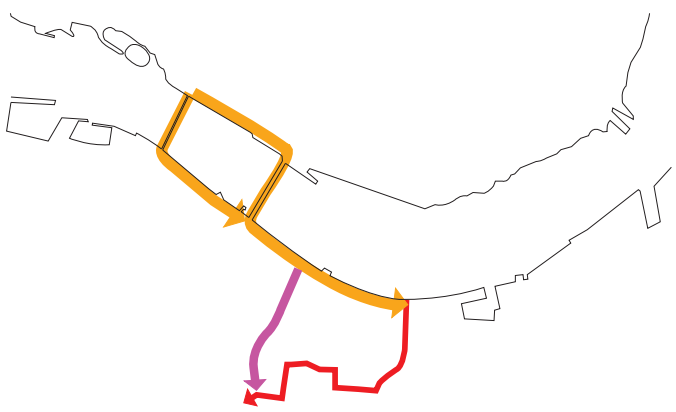

Ill. 21: Den ‘7. forbindelse’ (rød) starter hvor den centrale havneforbindelse slutter, går gennem den sydøstlige del af midtbyen og slutter ved knudepunktet banegården.

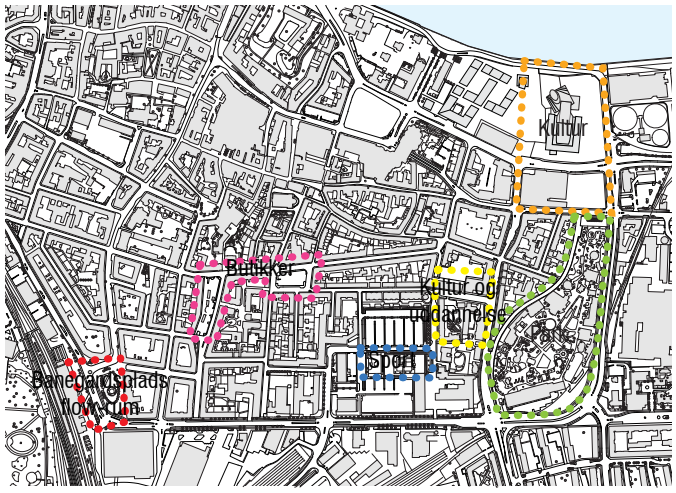

Ill. 22: En inddeling af forbindelsens områder i zoner med hver deres tema. Zonerne viser hvor der er kvaliteter og dermed potentiale for videreudvikling.

Ill. 20: Funktioner langs forbindelsen opdelt efter boliger, kultur, erhverv og offentlige institutioner

At sanse byen

Med inspiration fra kunstner og designer Christian Nold

Den sanselige del af analysen er inspireret af kunstner, designer og underviser Christian Nold bosiddende og uddannet i England. Nold arbejder med anderledes analysetilgange (softhook.com), fx ”bio mapping”, hvor man registrerer en persons pludselige hudreaktioner og dermed følelser ved bevægelse gennem et område; ”emotion mapping”, hvor man undersøger menneskers forhold til deres lokalområde og ”sensory deprivation mapping”, hvor man ved at lukke af for nogle sanser skærper nogle andre, fx lugt, og bruger denne til at registrere et område med.

En sanseregistrering bruges i dette projekt til at fortælle hvordan man oplever stederne, når man bevæger sig igennem dem. Denne registrering skal bruges til at klargøre, hvordan stederne opleves i dag og **hvordan de positive sanseindtryk kan styrkes i et design**. Nold har for at registrere med sanserne uddelt høreværn til at lukke af for lyde og bind til øjnene for at lukke af for synet og ved at gå sammen to og to har den ene registreret, hvad den anden lugtede. Nold har udført en sådan analyse for Newham i Londons udkant, hvor 34 studerende registrerede deres lugteoplevelser. En GPS registrerede deres rute og den ene tog noter omkring, hvad den anden lugtede. Nold kom frem til at 50 % af lugtene var negative og at mange af disse var menneskeskabte. Han undrer sig over at der ikke er en begrænsning på omfanget af lugt- og synsforurening ligesom der er begrænsninger på støjniveauer målt i decibel (softhook.com).

Registreringen i dette projekt viser lugte og lyde. Disse er en blanding af negative og positive sanseindtryk og der er både registreret permanente som mere flygtige indtryk. Hvor et område er skærmet af for trafik og byliv, skærpes modtageligheden for sanseindtrykkene, da der her ikke hersker en overdøvende påvirkning, fx biltrafik. Nogle områder er således mere rolige og egner sig til rekreative formål, hvor andre er mere livlige og giver flere sanseindtryk på samme tid. **I designprocessen skal det vurderes hvordan de positive sanseindtryk kan blive styrket eller hvordan nye kan tilføjes og på den måde bidrage til både aktive og passive oplevelser**.

Ill. 23: En pige er udstyret med høreværn og øjenbind for at registrere byen udelukkende med lugtesansen.

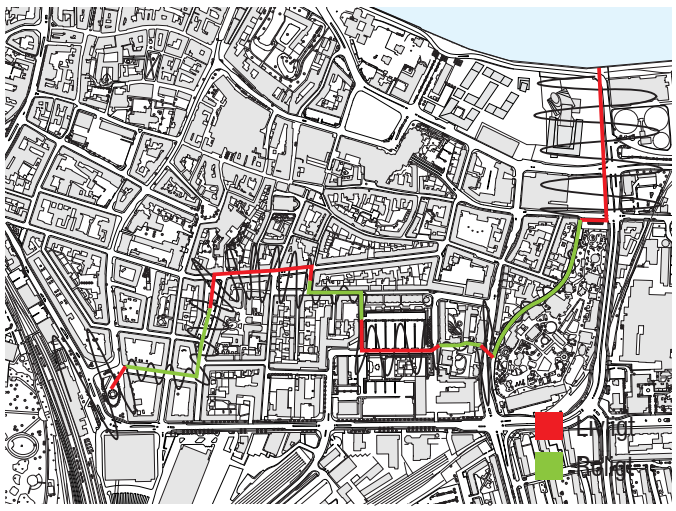

Ill. 24: Forbindelsen skifter mellem livlige og fredelige områder, hvor der er en sammenhæng mellem rumlighed, støj og mængden af sanseindtryk.

Newham Sensory Deprivation Map

by Christian Nold

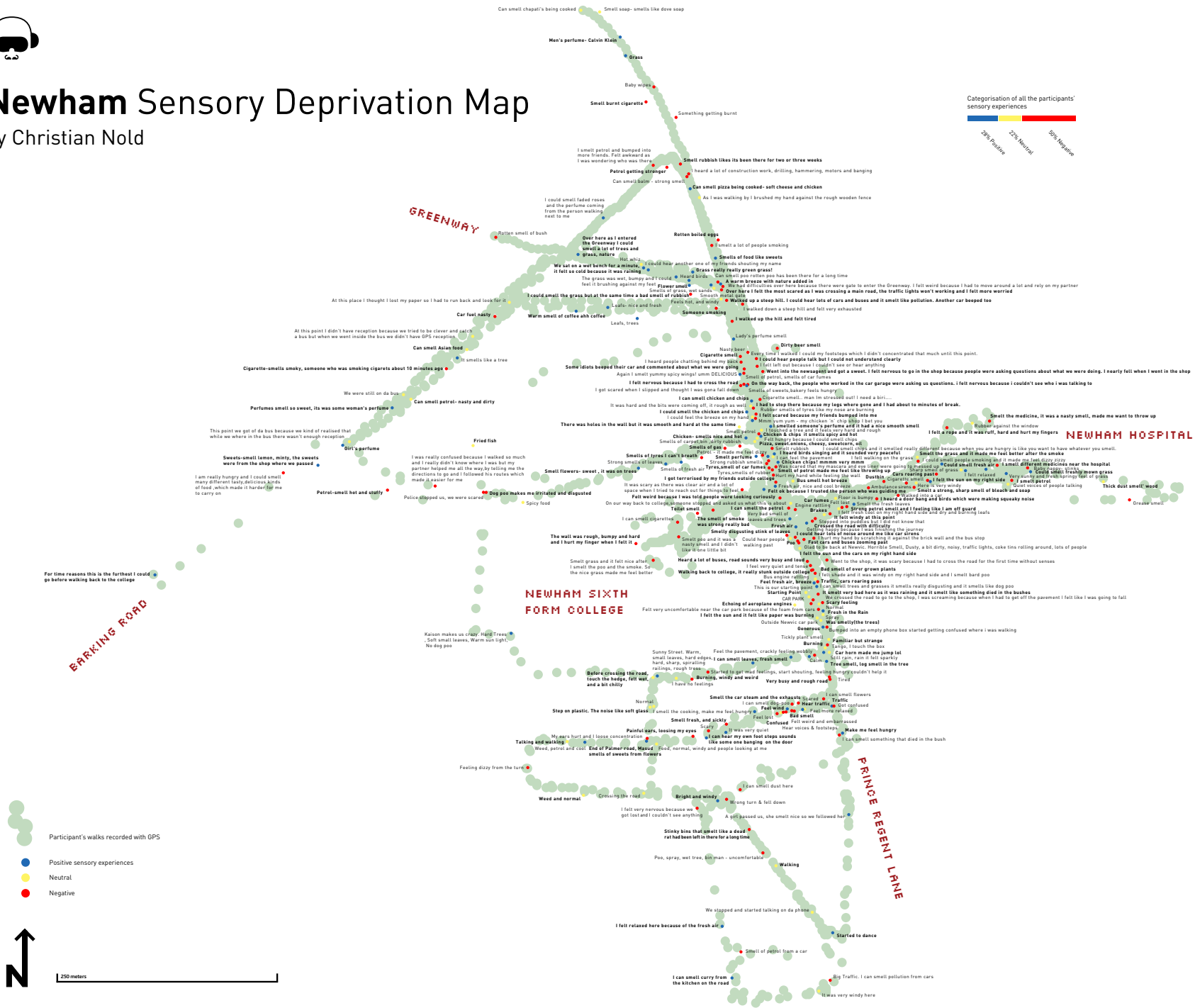

Ill. 25: Christian Nolds registrering af Newham ved brug af lugtesansen. Halvdelen af indtrykkene er negative.

Lugte

Registreringen af lugte viser en blanding af positive og negative indtryk og fordelingen er ca. 50/50. Dermed stemmer denne undersøgelse overens med Nolds konklusioner i Newham-registreringen om at halvdelen af lugtene er negative. Tegningerne af de negative og neutrale lugte er udført i gråtoner, mens de positive er farvede. Det væsentlige ved undersøgelsen er dog ikke mængden af negative lugte i forhold til positive, men mere hvor man oplever hvilke lugte og hvilke forhold, der gør, at man kan sanse lugtene.

Nogle steder ophober indtrykkene sig, mens der andre steder hersker en bestemt type lugt, fx ved en trafikeret bilvej eller en intim, grøn passage. Lugtene er samtidig meget afhængige af hvilken tid på året, der er registreret. I sommerhalvåret vil der således være flere positive indtryk i form af udsprungen beplantning, mens der i vinterhalvåret bliver lagt en dæmper for dette. Indtrykkene er også meget styret af, hvem og hvad man møder på sin vej, fx en dame, der dufter af parfume, eller en nyanlagt vej. Registreringerne viser således et øjebliksbillede af sanseverdenen.

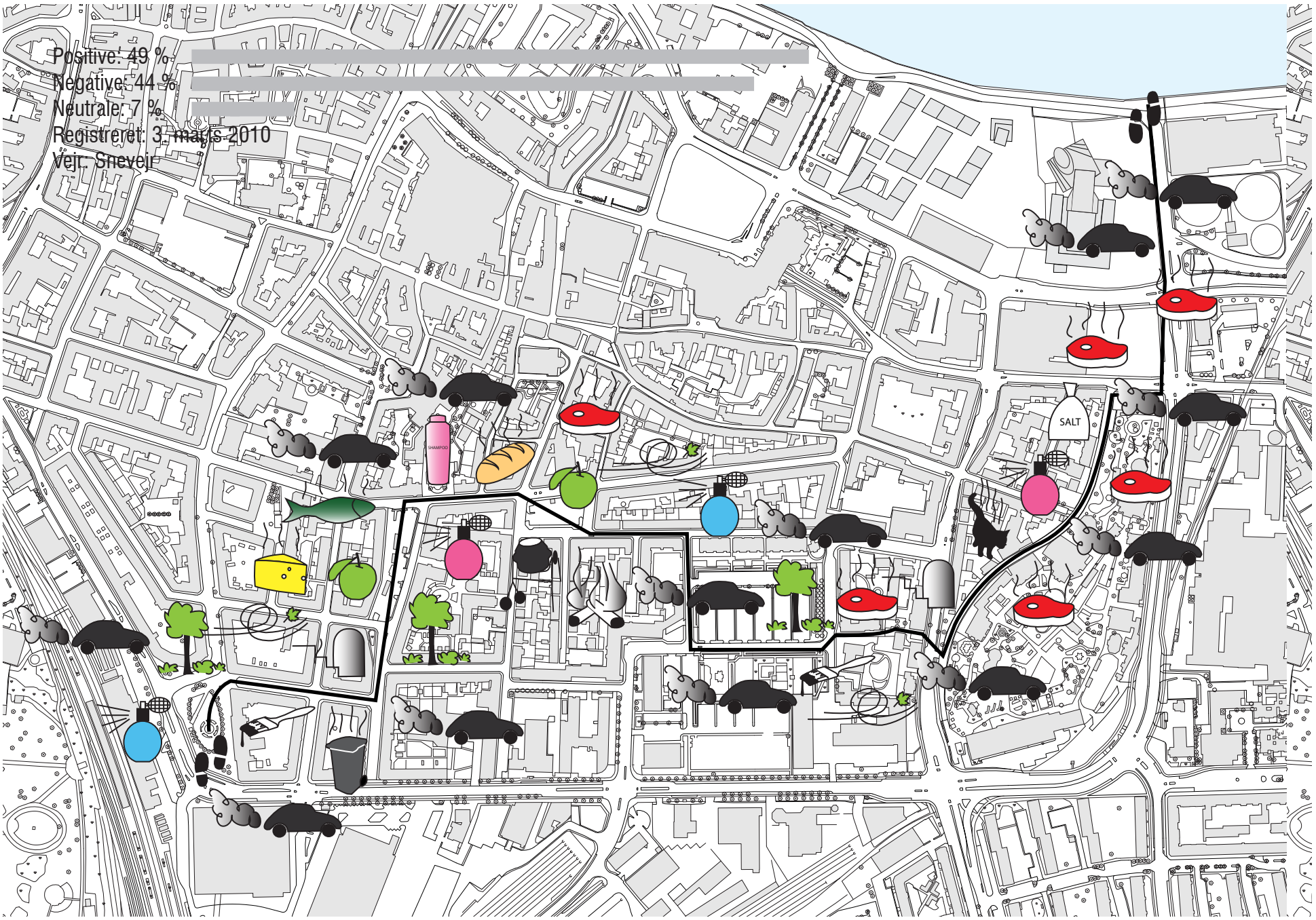

Ill. 26: De registrerede lugte, hvoraf ca. halvdelen er positive og ca. halvdelen er negative.

Lyde

Også mht. lydene er halvdelen negative og ca. 40 % positive. De negative og neutrale lyde er også her udført i gråtoner, mens de positive har farver. Fx er lyden af trafik negativ, mens lyden af mennesker, fx en der går forbi eller nogle børn, der leger, er positiv. At registrere lyde må være nemmere end at registrere lugte, da lydene udgør ca. 2,5 gange så mange som lugtene. Lydene bærer i større grad præg af midlertidige hændelser end lugtene. Samlet set kan man sige, at nogle steder støjer mere end andre, fx hvor trafik og urbant liv mødes, fx på Danmarksgade, modsat steder der er afskåret fra både trafik og urbant liv, såsom Kanalstien. I illustration 24 ses en inddeling af forbindelsen i livlige og rolige områder, hvor sanseindtrykkene hænger sammen med rumlighed, trafik og liv. Nogle steder er trafikken altoverdøvende, mens man andre steder kan høre vindens susen.

Ill. 27: De registrerede lyde, hvoraf halvdelen er negative og lidt under halvdelen er positive.

Identitet, udfordringer og potentialer

for de lokale steder langs forbindelsen

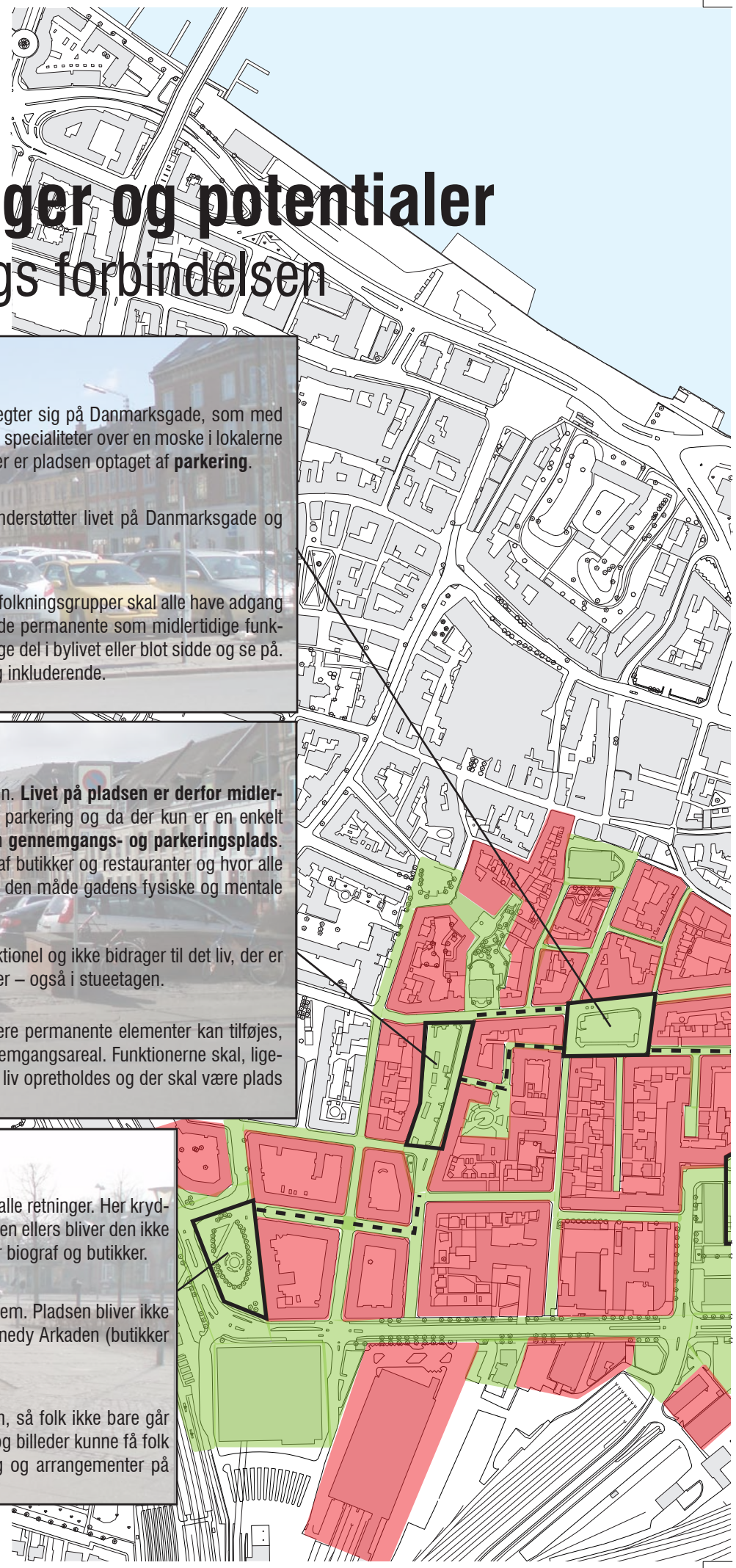

Frederikstorv

Identitet:
Frederikstorv er i dag et sted fuld af **mange forskellige typer mennesker**. Torvet hægter sig på Danmarksgade, som med tiden er blevet en **multikulturel** handelsgade. Her finder man alt fra asiatiske og indiske specialiteter over en moske i lokalerne ovenpå Netto til en dyr møbelbutik. Frederikstorv derimod emmer ikke meget af liv. Her er pladsen optaget af **parkering**.

Udfordringer:
Den største udfordring er at få omdannet Frederikstorv til et livligt område, som understøtter livet på Danmarksgade og dermed danner en sammenhæng mellem de to.

Potentialer:
Livet på Danmarksgade kan udvides til også at omfatte Frederikstorv. De forskellige befolkningsgrupper skal alle have adgang til torvet og føle at de har en tilknytning til det. Programmeringen af det kan have både permanente som midlertidige funktioner og invitere til aktive som passive oplevelser, dvs. at bevæge sig igennem eller tage del i bylivet eller blot sidde og se på. Der er mulighed for at skabe et 'public domain' ved at gøre pladsen multifunktionel og inkluderende.

Ågade

Identitet:
Pladsen på Ågade er i dag rammen om et **marked**, som finder sted to gange om ugen. **Livet på pladsen er derfor midlertidigt** – det opstår, når der er marked. Når der ikke er marked, benyttes pladsen til parkering og da der kun er en enkelt café og en ostehandler som permanente funktioner, bærer stedet præg af at være en **gennemgangs- og parkeringsplads**. Pladsen hægter sig dog på den meget livlige Danmarksgade med dens brede udvalg af butikker og restauranter og hvor alle typer mennesker kommer. **Østerå** løb desuden i gamle dage gennem Ågade og er på den måde gadens fysiske og mentale identitet.

Udfordringer:
Når der ikke er marked, er pladsen optaget af parkering, hvilket gør pladsen monofunktionel og ikke bidrager til det liv, der er på Danmarksgade. Mange af bygningerne rundt om pladsen indeholder boligfunktioner – også i stueetagen.

Potentialer:
Pladsen bør også danne ramme om aktiviteter de dage, hvor der ikke er marked. Flere permanente elementer kan tilføjes, sådan at de giver folk en grund til at stoppe op og ikke bare bruge pladsen som gennemgangsareal. Funktionerne skal, ligesom på Danmarksgade, henvende sig til mange typer mennesker, så det mangfoldige liv opretholdes og der skal være plads til både aktive og passive oplevelser.

John F. Kennedys Plads

Identitet:
John F. Kennedys Plads, byens banegårdsplads, er præget af **menneskestrømme** fra alle retninger. Her krydser de lokale og de besøgende hinanden. Man ser nogle hjemløse sidde på pladsen, men ellers bliver den ikke brugt til meget. Op ad pladsen ligger bl.a. Park Hotel og Kennedy Arkaden, som huser biograf og butikker.

Udfordringer:
Mange mennesker krydser hinanden, men der forekommer ingen interaktion mellem dem. Pladsen bliver ikke brugt til noget – der er kun få permanente og midlertidige funktioner på den – og Kennedy Arkaden (butikker og biograf) har intet samspil med den.

Potentialer:
Der er mulighed for at lægge både midlertidige og permanente funktioner på pladsen, så folk ikke bare går igennem, men også stopper op og bruger den. Også effekter i form af lys, lyd, vand og billeder kunne få folk til at stoppe op. Kennedy Arkaden samt Park Hotel kunne have udendørs servering og arrangementer på pladsen. Der kan indrettes med urbane møbler, så midlertidige ophold er muligt.

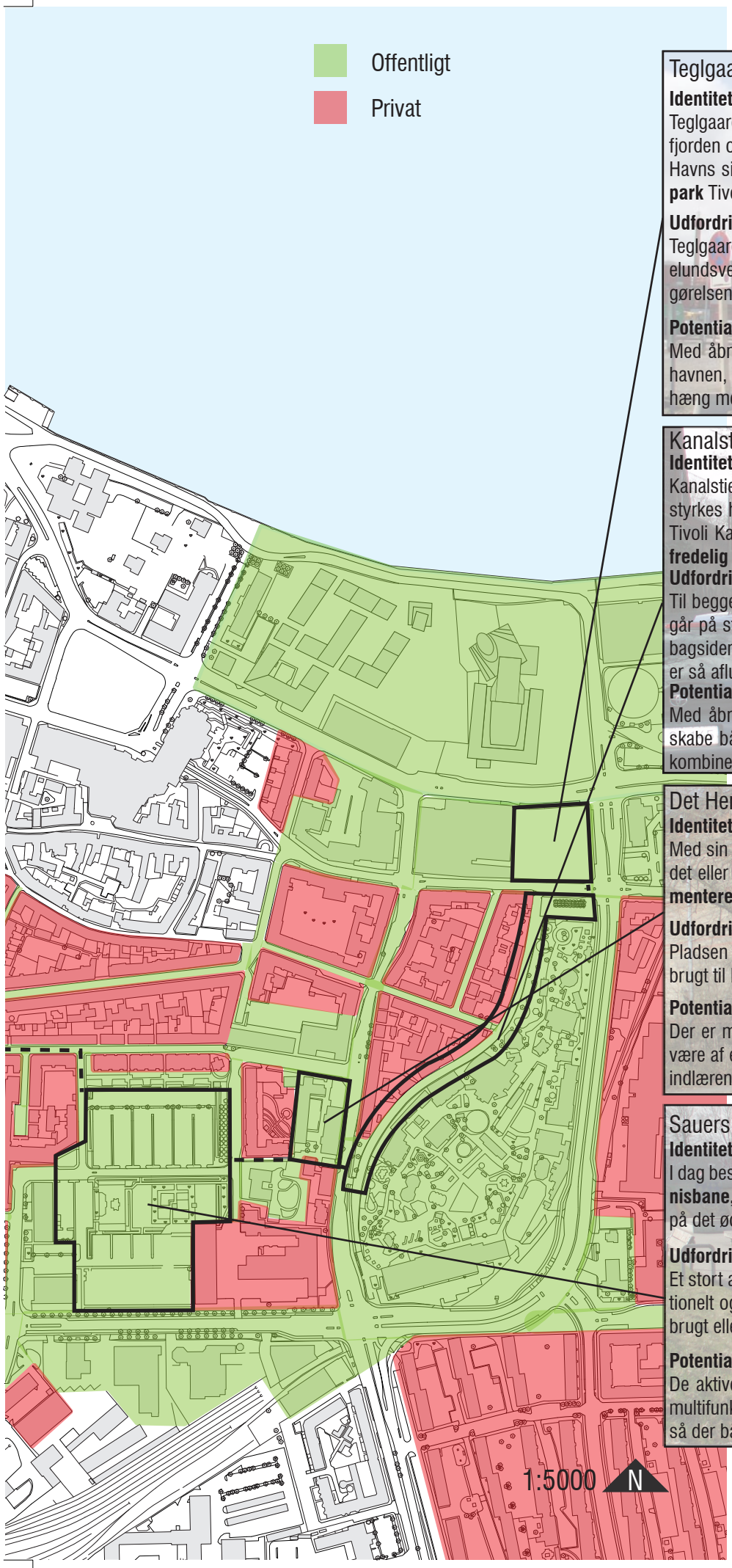

Teglgaards Plads

Identitet:
Teglgaards Plads ligger ovenpå den rørlagte **Østerå**. Åen fortæller om Aalborg som byen ved fjorden og åerne. Pladsen ligger mellem to markante **industribebyggelser**, Nordkraft og Østre Havns siloer, og det fremtidige Musikkens Hus. Pladsen har desuden **havnen og den grønne park** Tivoli Karolinelund som naboer.

Udfordringer:
Teglgaards Plads er spærret inde mellem tre veje; mod nord Nyhavnsgade, mod øst Karolinelundsvej og mod syd Østerbro. Alle er rimelig stærkt trafikerede eller vil blive det med færdiggørelsen af havnefronten og fremstår dermed som barrierer for adgangen til pladsen.

Potentialer:
Med åbningen af Østerå er der mulighed for at åbne op og skabe en sammenhæng mellem havnen, Teglgaards Plads og Tivoli Karolinelund. Der bør ligeledes skabes en god sammenhæng mellem Nordkraft og pladsen, hvor livet indenfor bidrager til livet udenfor og omvendt.

Kanalstien

Identitet:
Kanalstien ligger på den rørlagte **Østerå**, deraf navnet, og ved den planlagte åbning af denne styrkes historien om Aalborg som **byen ved fjorden**. Kanalstien ligger opad den grønne park Tivoli Karolinelund til den ene side og til den anden side boliger. Kanalstien har en **intim og fredelig** atmosfære, hvor man føler sig trukket væk fra byens larm og trafik.

Udfordringer:
Til begge sider af Kanalstien er der hegn, som bevirker at man føler sig indespærret, når man går på stien. Stien fungerer i dag som et gennemgangs- og parkeringsområde og virker som bagsiden af både Karolinelund og boligerne. Om aftenen virker stedet ret utrygt, netop fordi det er så aflukket.

Potentialer:
Med åbningen af Østerå er der mulighed for at åbne mere op til Kanalstiens omgivelser og skabe både aktive og passive funktioner. Dette vil gøre stien mere tryg at færdes på og kan kombineres med forskellige former for belysning.

Det Hem'lige Teater

Identitet:
Med sin beliggenhed i en baggård fik Det Hem'lige Teater dets navn, fordi ingen havde hørt om det eller kunne finde frem til det. Det har ændret sig siden da. Teatret er **alternativt, eksperimenterende og nyskabende** og bidrager på den måde til det kulturelle liv i Aalborg.

Udfordringer:
Pladsen foran teatret er i dag et lidt kedeligt sted med nogle få træer og bænke. Den bliver ikke brugt til begivenheder, hverken af Det hem'lige teater eller naboen FOF- og AOF aftenskoler.

Potentialer:
Der er mulighed for at bruge pladsen til begivenheder og udstillinger. Begivenhederne kunne være af eksperimenterende karakter, som Det Hem'lige Teater er kendt for, eller af mere indlærende karakter i stil med kursuscentret.

Sauers Plads og Aabos Plads

Identitet:
I dag består området af **parkering** på Sauers Plads, ved kirken og ved Sundhedens Hus, en **tennisbane, en skaterbane** og et lille, grønt areal med pavillon. Der er planer om at bygge boliger på det øde areal og at bygge et parkeringsanlæg på to etager på Sauers Plads.

Udfordringer:
Et stort areal af området er i dag anvendt til parkering, hvilket gør stedet kedeligt og monofunktionelt og ikke inviterer til ophold eller brug. Det eneste liv, man ser, er, når skaterbanen bliver brugt eller når det grønne areal bliver brugt til hundeluftning.

Potentialer:
De aktive og rekreative tilbud bør udvides ved at gøre den monofunktionelle parkering mere multifunktionel i form af flere sportsbaner, fx fodbold og basketball. Områderne bør designes, så der både er plads til at tage del i aktiviteterne og at kigge på.

Ill. 28: Kortet viser forbindelsen med de udvalgte hverdagssteder og hvordan de grænser op til private og offentlige områder.

Fokusområde 1: Ågade og Frederikstorv

Tre steder vælges ud for en mere dybdegående analyse og efterfølgende design. Ågade og Frederikstorv bearbejdes sammen, da pladserne i dag er forbundet både via Danmarksgade og Ågades Passage. Det tredje sted er Kanalstien, hvis analysebearbejdning følger efter den for Ågade og Frederikstorv. **Grunden til at netop disse steder vælges er, at de er gode eksempler på autentiske steder. De har dog potentiale for at blive udviklet både i forhold til deres identitet og fortælling, men også i forhold til at få skabt et public domain**. De to steder er meget forskellige. Ågade og Frederikstorv er to definerede pladser, der umiddelbart lægger op til ophold, hvorimod Kanalstien er et langstrakt forløb, der i sin form lægger op til bevægelse. Livet omkring pladserne er meget mangfoldigt og aktivt på en urban måde, mens Kanalstien er mere fredelig og afskåret fra bylivet. Hvad stederne har til fælles er Østerå. I gamle dage løb Østerå langs Ågade, men i dag løber den under Kanalstien, hvor den er rørlagt. I det følgende beskrives og analyseres fokusområde 1: Ågade og Frederikstorv.

Ill. 29: Fokusområde 1 med facader.

Danmarksgade
Frederikstorv
Ågade

Funktioner

Livet omkring Frederikstorv, Ågade og Danmarksgade er meget mangfoldigt - her kommer både indvandreren, den velstående, unge og børnefamilier. Der er da også noget for enhver smag - alt lige fra Viet-Thai-supermarkedet over markedspladsen til den dyre møbelbutik. Af de permanente funktioner er specialbutikkerne indenfor mad og vin dem, der er flest af. Et marked på Ågade onsdag og lørdag supplerer disse specialbutikker med fisk, ost, pølser, brød, frugt, grøntsager, blomster, æg, økologiske varer mm.. Herudover finder man en række frisører og skønhedssaloner, etniske butikker, barer, et arkitektfirma og en tandlægeklinik. I den gamle Aalborg Varieté og Koncertsal, også kendt som Folketeatret, senere Grand og nu Pitstop Sportsbar beliggende overfor Frederikstorv, finder man en flot, gammel koncert- og teatersal. Spændende møbel- og kunstbutikker ligger side om side med fast food-stederne, ligesom man både finder en familierestaurant og en Netto-butik. Ovenpå Netto ligger en moské og nede ad Ågade holder de ældre til i et seniorhus. Der er altså gode grunde til at forskellige sociale grupper mødes på og omkring Danmarksgade. **Mangfoldigheden og sammensætningen er en klar kvalitet ved området, men på selve pladserne, Frederikstorv og Ågade, er der intet, eller kun et midlertidigt, liv - disse er nemlig optaget af parkering**, når der ikke er markedsdag. Ligeledes er der en mangel på gode siddemuligheder. Der er kun nogle enkelte bænke hist og her.

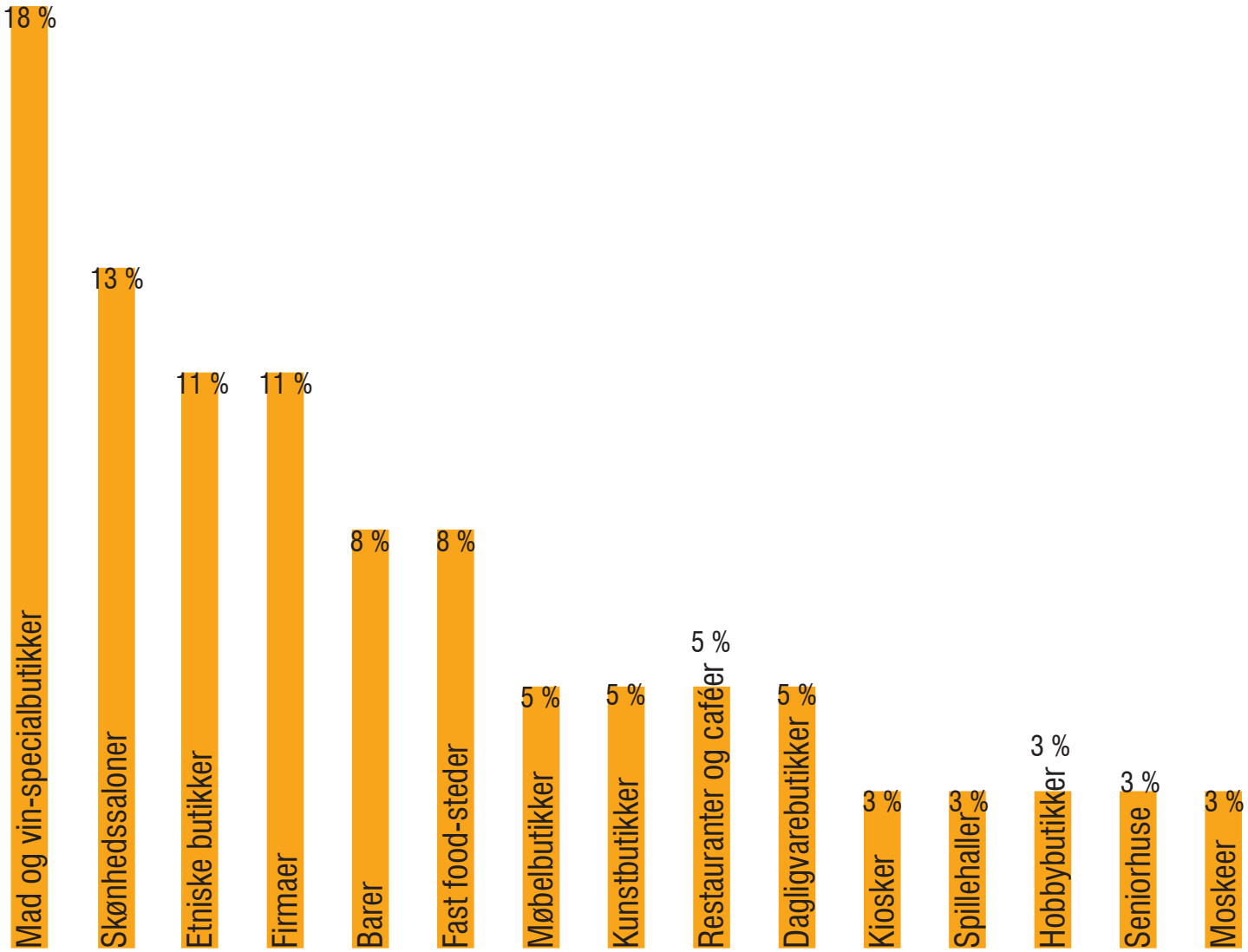

Ill. 30: Procentvis fordeling af funktioner efter kategori. Specialbutikker handlende med fødevarer er der flest af.

Ill. 31: Funktionerne på Danmarksgade, Ågade og Frederikstorv

1. Herrefrisør
2. Sundhedskost
3. Asian supermarked
4. Tropic sun
5. Brødrene Sørensen
6. Bones restaurant
7. Rationel
8. Nørkær + Poulsen arkitekter
9. Køreklar
10. Attraction asiatisk og indisk bazar
11. Frederikstorv bageri
12. Marianne Andersen fotogalleri
13. Smedekroen
14. Netto
15. Moske
16. Pitstop sportsbar
17. Viet-Thai supermarked
18. Frederikstorv slagter
19. Centralcafé
20. Bænk
21. Frederikstorvs pølsevogn
22. Parkering Frederikstorv
23. Bycykler
24. Bænk reklamesøjle
Danmarksgade
Frederikstorv
Ågade
25. Younes pizza og grill
26. Tandlægerne Ladefoged og Anesen
27. Vinhjørnet
28. Marked Ågade/ parkering
29. Susannes rengøring
30. Ostemanden fra Grindsted
31. Mertz café og restaurant
32. Ågade seniorhus
33. Bænk
34. Rings
35. Artistic
36. Orkidé neglesalon
37. City klip
38. Frederikstorv frugt og grønt
39. A. Najma shop orientalske varer
40. Amigo's pizza & kebab house
41. Stoflageret
42. Spillehal
43. Net-kiosken
44. De professionelle
45. Vin & vin

Trafik og brugere

Trafikken omkring Frederikstorv og Ågade er stærkest på Danmarksgade med gennemsnitligt 5.700 biler per døgn (Aalborg Kommune). Niels Ebbesens Gade er lidt mindre trafikeret med 1.600 biler per døgn. Alle gader er godt brugt af cyklister og der er ca. halvt så mange cyklister, som der er biler. Ågade, Kayerødsgade og Frederikstorv er kun meget lidt trafikerede. Af menneskelig trafik udgør midaldrende og unge den største del af billedet. Udlændinge og ældre er også hyppigt forekommende og familier med børn ses ligeledes jævnligt. Økonomisk finder man også alle typer; alt fra den hjemløse over den studerende til den velstående. I designprocessen bør trafikken på Danmarksgade tages med i overvejelserne, sådan at der både er plads til både den (tryghed om aftenen) og til et byliv. Den brogede skare af mennesker er en stærk kvalitet for området og der skal være **plads til dem alle i designet af pladserne**.

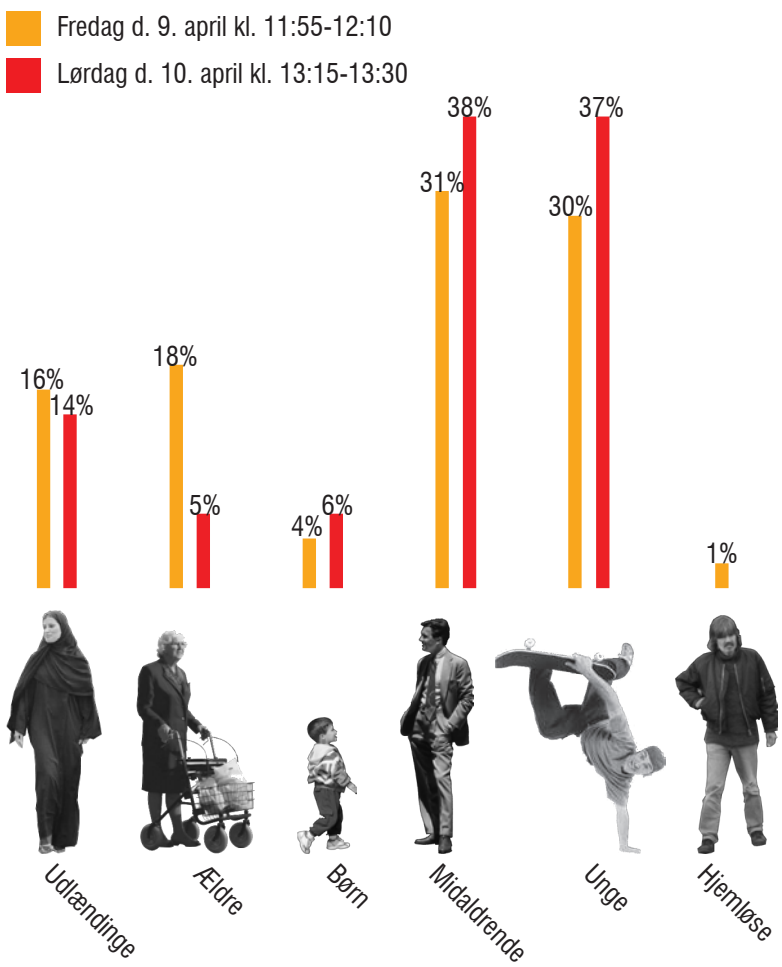

Ill. 32: De midaldrende og unge mennesker er dem, der er flest af og de kommer fra alle sociale lag.

Ill. 33: Bilerne tæller for det dobbelte af antallet af cykler og Danmarksgade har en massiv mængde trafik.

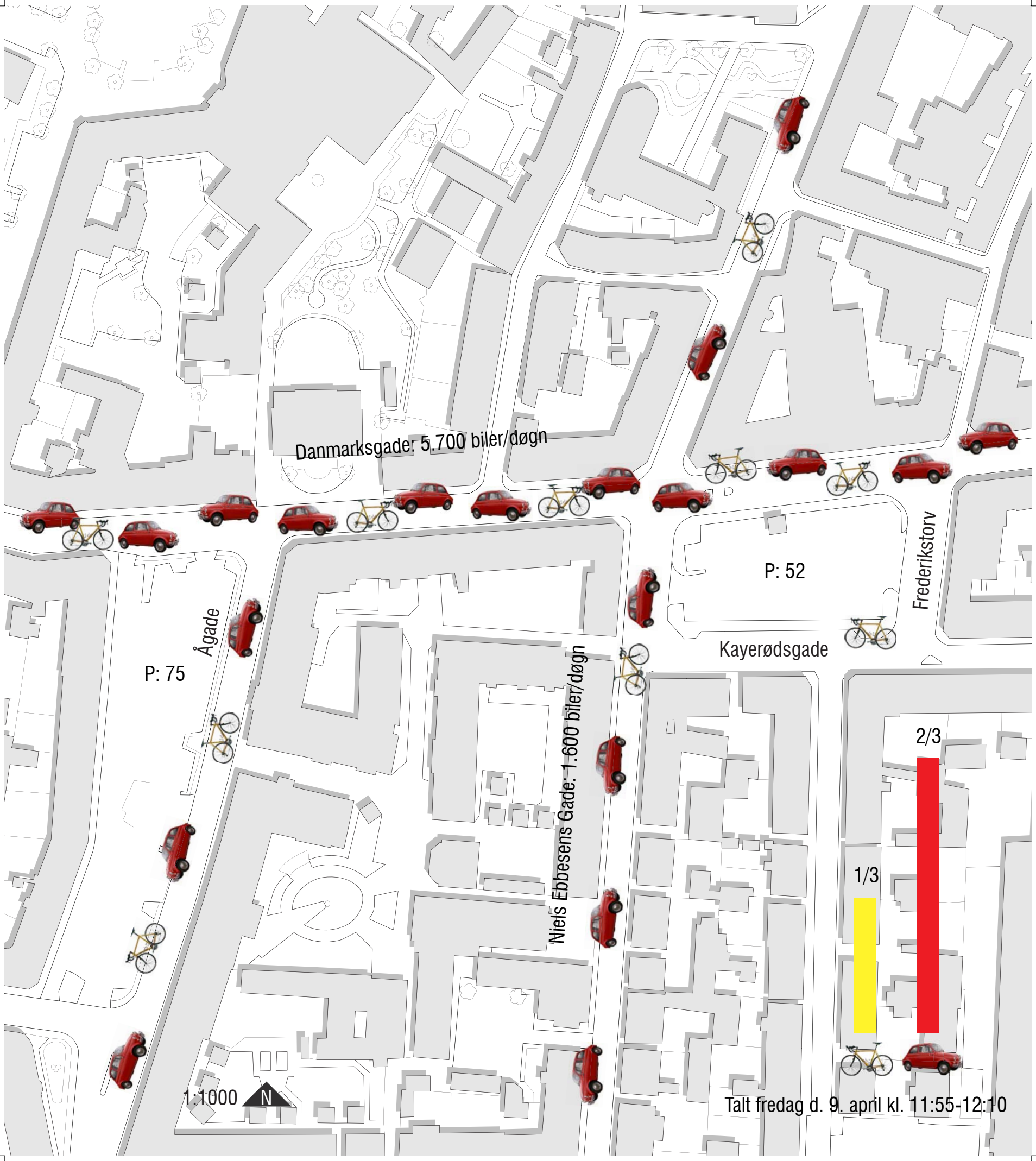
Danmarksgade: 5.700 biler/døgn
P: 52
Frederikstorv
Kayerødsgade
Ågade
P: 75
Niels Ebbesens Gade: 1.600 biler/døgn
2/3
1/3
1:1000
N
Talt fredag d. 9. april kl. 11:55-12:10

Belysning

Belysningen på Danmarksgade, Ågade og Frederikstorv er en blanding af sikkerhedsbelysning på veje og pladser og facadebelysning fra boliger, butikker, barer og caféer. Belysningen fra barer og boliger giver en følelse af tryghed, da man føler der er andre i nærheden, der kan holde øje med én, men ellers er gadebelysningen mest praktisk orienteret på den måde, at der ingen effektbelysning er. Den eneste, man i denne forbindelse kan nævne, er den lysende reklamesøjle på Frederikstorv. Sikkerhedsbelysningen fungerer fint og følger Aalborg kommunes krav for vejbelysning, men der er mulighed for i et design af pladserne at arbejde med forskellige former for effektbelysning, som kan styrke områdets identitet og selvopfattelse.

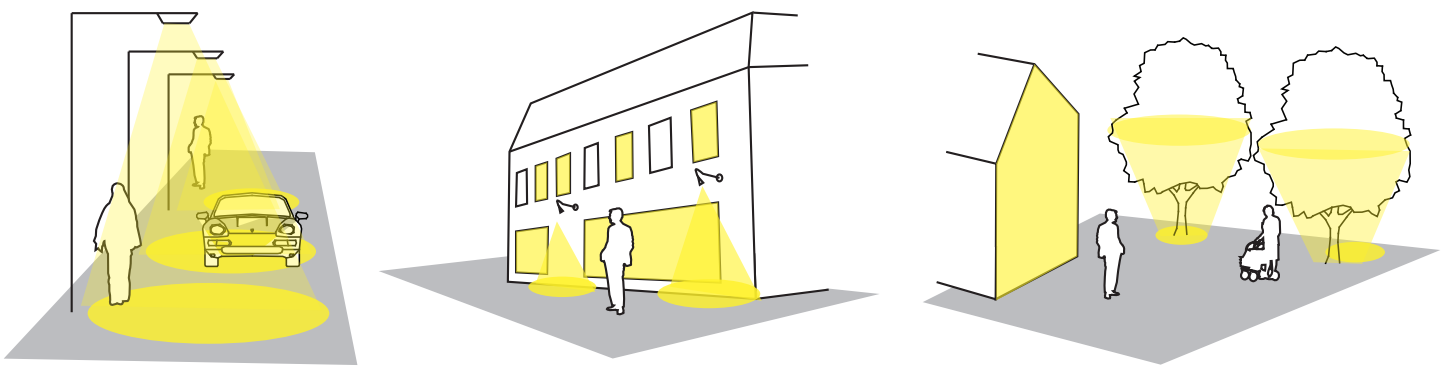

Ill. 34: En opdeling af belysningstyper i sikkerhedsbelysning, facadebelysning og effektbelysning. Området består af sikkerheds- og facadebelysning, men en inddragelse af effektbelysning kan bidrage positivt til området og styrke stedets identiet.

Ill. 35: Belysningen består af sikkerhedsbelysning og facadebelysning fra boliger, butikker og barer.

Sundhedskost
Belysning fra boliger
Brødrene Sørensen møbler
Danmarksgade
Smedekroen, Niels Ebbesens gade
Netto og Solen, Dahmarksgade
Danmarksgade
Danmarksgade
Danmarksgade
Ågade
Ågades Passage
Ågade
Café Mertz
Frederikstorv
Kayerødsgade
Vin & vin, Frederikstorv
1:1000
N

Historisk perspektiv

Østerå gik indtil slutningen af 1800-tallet gennem Ågade, Møllepladsog Østerågade - deraf navnene (se ill. 36). Åen blev brugt som vandforsyning og kraftkilde, men blev efterhånden også brugt som affaldsskakt og det blev derfor besluttet at rørlægge den. Dette skete igennem den østlige del af byen, nemlig øst om Godsbanearealet, igennem Kanalstien, over Teglgaards Plads og ud i fjorden. Der er nu, over 100 år senere, planer om at genåbne åen som et rekreativt potentiale for byen og ved at adskille åen fra Østre og Vestre landgrøfter, som er byens største og vigtigste spildevands- og regnvandsgrøfter, får man en ren å, hvor fisk og planteliv kan leve. Desuden gør adskillelsen at der er mere plads til stormflodshændelser i de lukkede kanaler og dermed mindre risiko for oversvømmelse (Aalborg Kommune). Hvis åen skal genåbnes, vil det ske ved dens nuværende placering og starte ved virksomheden Gabriel umiddelbart syd for Godsbanearealet. Der er dermed mulighed for udvikling af rekreative områder langs Godsbanearealet, Kanalstien, Teglgaards Plads og langs med Musikkens Hus inden udløbet i Limfjorden. Samtidig er der mulighed for at fortælle historien om åens tidligere forløb langs Ågade.

Frederikstorv blev anlagt med brosten i 1896 og fungerede dengang som byens markeds- og cirkusplads. Ikke lang tid efter blev Aalborg Varieté og Koncersal opført nord for pladsen og dannede rammerne om byens revyer og folkekomedier (skovgaard.info). Denne skiftede senere navn til Folketeatret, herefter Grand og hedder i dag Pitstop Sportsbar. Både Frederikstorv og Varietéen dannede således rammerne om midlertidige begivenheder og forestillinger og der er mulighed for igen at omdanne pladsen til en scene for midlertidige begivenheder og mangfoldigt liv.

Ill. 36: Øverst: Østerås forløb gennem Østerågade i 1800-tallet. I midten: Aalborg Varieté og Koncertsal. Nederst: Marked på Frederikstorv. Læg mærke til "nyhedsburet" til venstre i billedet som i dag er udskiftet med en lysende og roterende reklamesøjle. Til højre: Østerås gamle og nye forløb.

Østergade
Teglgaards Plads
Mølleplads
Kanalstien
Ågade
Godsbanearealet
1:5000
N

Fokusområde 2: Kanalstien

‘Serial Vision’

Kanalstien er i dag byens bagside. Langs hele stien findes parkering (ca. 50 pladser) og stien er lukket af med stakit og mur til begge sider: Boliger vest for og Tivoli Karolinelund mod øst. Der er dermed kun direkte kontakt til omgivelserne, når en boligblok ligger direkte ud til stien (findes to steder) eller hvor Langesgade møder Kanalstien. Fra Kanalstien er en sti til ejerforeningen Kanalbyen, men denne er privat, hvilket der tydeligt gøres opmærksom på. **I designprocessen bør overvejes, hvordan der kan åbnes mere op til begge sider og skabes rum for ophold og ikke kun bevægelse og hvordan naboerne til Kanalstien kan få gavn af en åbning af Østerå.**

Det liv, man finder langs stien, er begrænset og dem, der bruger den, kommer for at parkere (hvilket er gratis her), for at komme til deres bolig eller bruger den som gennemgang. Stien er mere brugt til rekreative formål i sommerhalvåret, når beplantningen fra Karolinelund og boligernes haver begynder at blomstre og man ser bl.a. cyklister og unge rulleskøjteløbere. Også fra Karolinelund oplever man kun liv i sommermånederne, når parken er åben (30.4.-4.9.).

Ved den nordlige indgang til Kanalstien og dermed også den nordlige indgang til Karolinelund findes en plads med en lidt umotiveret placeret træallé - den indrammer nemlig ikke noget eller giver en retning for noget. Der er mulighed for på denne plads at arbejde med både indgangen til tivoli og til Kanalstien og samtidig forbindelsen til den modsatliggende Teglgaards Plads. Ud til Kanalstien, men adskilt af en mur, ligger restaurant Grotten. Ved en åbning af Østerå er der mulighed for også at åbne op til restauranten og skabe et attraktivt udemiljø. Ikke langt fra Kanalstiens sydlige indgang finder man et andet lokalt sted, Det Hem’lige Teater. En form for markering, evt. i belægningen på Kjellerupsgade eller som en anden slags markør, kan skabe en forbindelse og retningsgiver mellem de to.

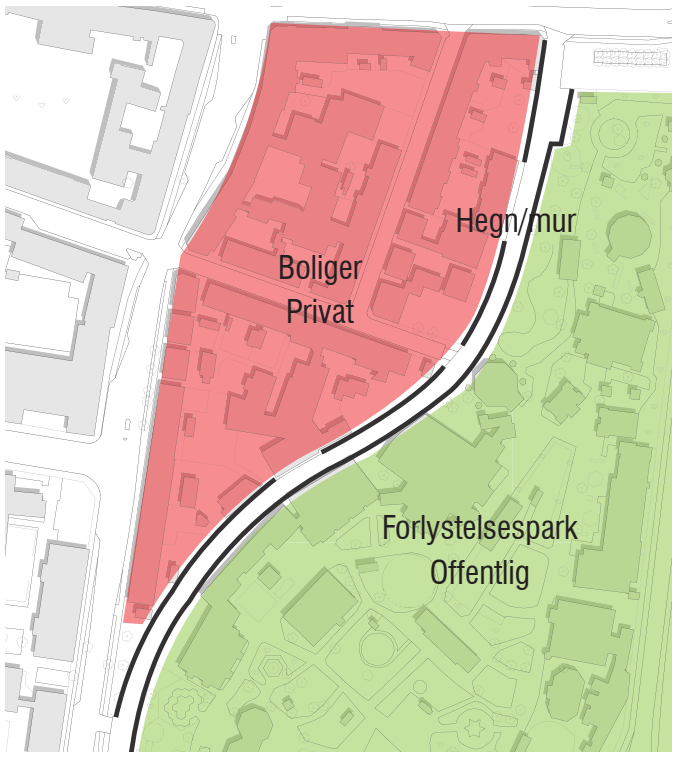

Ill. 37: En afgrænset Kanalsti til begge sider med stakit og mur bør ved åbningen af Østerå også åbnes op for, sådan at livet til begge sider kan få gavn af åen og et miks af halvprivate og offentlige rum opstår.

Ill. 38: Hvad øjet ser ved bevægelse langs Kanalstien. Mange steder blot en mur eller et hegn med huse bagved.

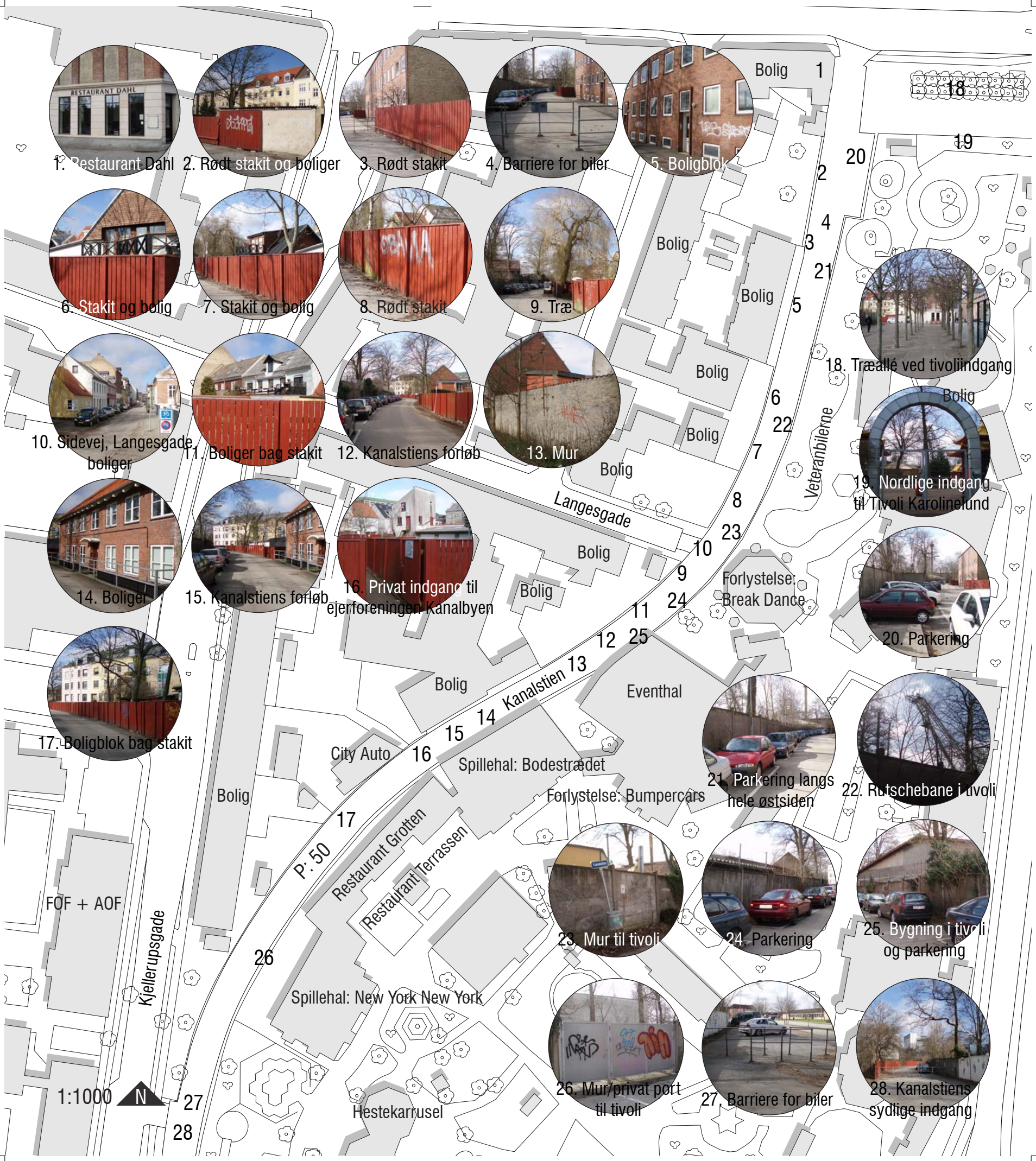
1. Restaurant Dahl
2. Rødt stakit og boliger
3. Rødt stakit
4. Barriere for biler
5. Boligblok
6. Stakit og bolig
7. Stakit og bolig
8. Rødt stakit
9. Træ
10. Sidevej, Langesgade, boliger
11. Boliger bag stakit
12. Kanalstiens forløb
13. Mur
14. Boliger
15. Kanalstiens forløb
16. Privat indgang til ejerforeningen Kanalbyen
17. Boligblok bag stakit
18. Træallé ved tivoliindgang
19. Nordlige indgang til Tivoli Karolinelund
20. Parkering
21. Parkering langs hele østsiden
22. Rutschebane i tivoli
23. Mur til tivoli
24. Parkering
25. Bygning i tivoli og parkering
26. Mur/privat port til tivoli
27. Barriere for biler
28. Kanalstiens sydlige indgang
Bolig
Langesgade
Veteranbilerne
Forlystelse: Break Dance
Kanalstien
Eventhal
City Auto
Spillehal: Bodestrædet
Forlystelse: Bumpercars
Restaurant Grotten
Restaurant Terrassen
P: 50
FOF + AOF
Kjellerupsgade
Spillehal: New York New York
Hestekarrusel
1:1000
N

Belysning

Belysningen på Kanalstien består, ligesom på Frederikstorv, Danmarksgade og Ågade af en blanding af sikkerheds- og facadebelysning. Langs stien er opsat de obligatoriske lygtepæle og to steder ligger en boligblok direkte ud til stien, fra hvilke der strømmer lys ud fra vinduerne. Disse giver ikke kun lys, men også øjne, der holder øje med stien, som Jacobs (1961) anbefaler. Der er dog ligeledes flere steder på den vestlige boligside, hvor bygningerne rager så langt op over hegnet, at de kan se ned på stien (ill. 39). Fra Karolinelund er der derimod ingen, der holder øje med hvem, der går på stien. Her er bygningerne så lave, at de ikke kan se over den mur, der adskiller Kanalstien fra Karolinelund. At forlystelsesparken holder lukket 2/3 af et år, gør ikke dette bedre.

For at gøre Kanalstien mere tryg at færdes på bør der åbnes op til omgivelserne flere steder, sådan at der opstår en mere direkte kontakt. Belysningsmæssigt er Kanalstien lidt fattig - de steder, hvor der er mørkt mellem to lygtepæle, føler man sig utryg. Der kan med fordel tilføjes mere spændende belysning med forskellige effekter, som sammen med åbningen af Østerå kan give nogle flotte indtryk og sanselige oplevelser.

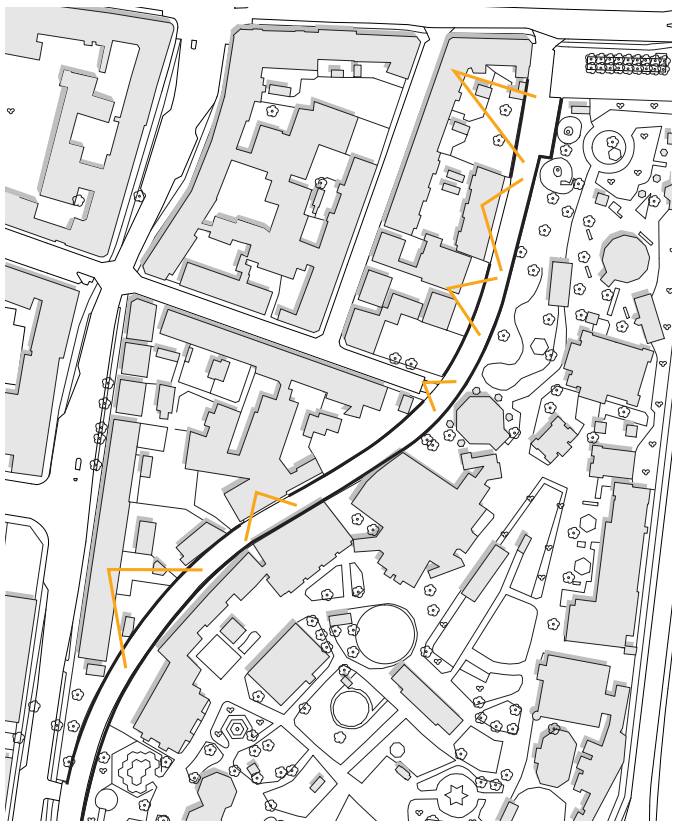

Ill. 39: Fra den vestlige side af Kanalstien er der flere steder, hvor bygninger kan holde øje med livet på stien - enten i direkte kontakt til stien eller som høje bygninger beliggende lidt længere tilbage.

Ill. 40: Belysningen på Kanalstien kommer fra lygtepæle og lys fra enkelte bygninger. Stien kan både gøres mere tryg og mere interessant belysningsmæssigt.

Nordlig indgang til Kanalstien
Midtvejs
Belysning fra boliger
1:1000
N

Sol- og vindforhold

Sol-, skygge- og vindforhold er noget, der skal overvejes i designprocessen i målet om at skabe nogle rare opholdsrum. Da rummene allerede er bebyggede og der ikke skal designes bygninger, kan der i stedet blive arbejdet med beplantning for at skabe læ. Rummene må dog generelt siges at fungere godt, hvor rum og bygnigner er i det størrelsesmæssige forhold, at de skaber læ for vinden. Også i forhold til sol er bygningerne de fleste steder lave mod syd-øst, hvilket gør at deres slagskygger er begrænsede.

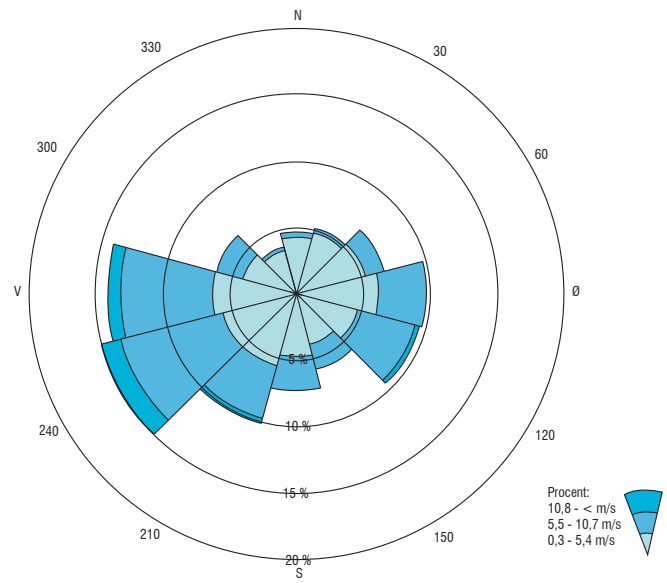

Vindrosediagram, målt ved Aalborg lufthavn 1993-2002

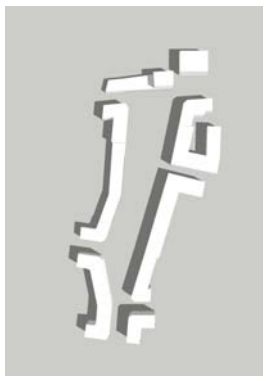

Ågade 21.6. kl. 12

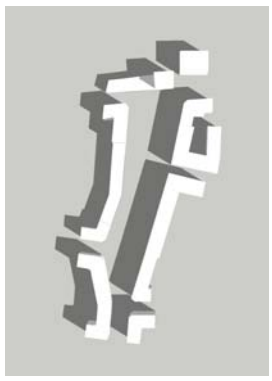

Ågade 21.3. og 21.9. kl. 12

Ågade 21.12. kl. 12

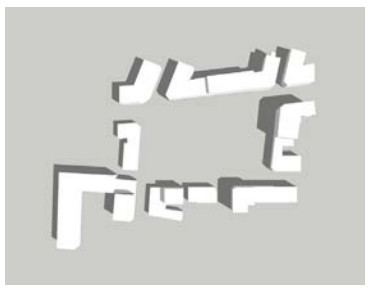

Frederikstorv 21.6. kl. 12

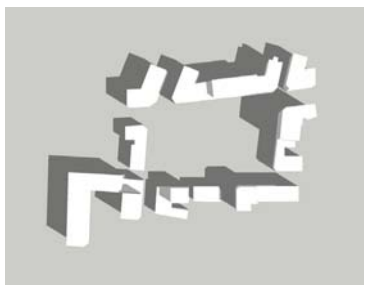

Frederikstorv 21.3. og 21.9. kl. 12

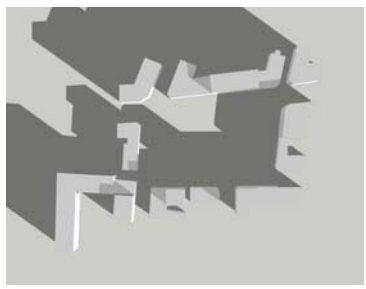

Frederikstorv 21.12. kl. 12

Kanalstien 21.6. kl. 12

Kanalstien 21.3. og 21.9. kl. 12

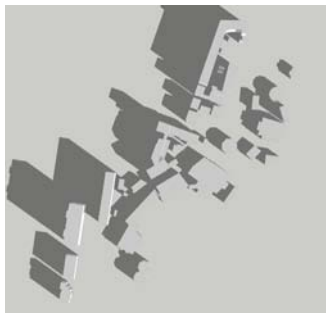

Kanalstien d. 21.12. kl. 12

Ill. 41: Skyggediagrammer for Ågade, Frederikstorv og Kanalstien samt vindrosen for Aalborg.

Opsamling

Aalborg Kommune vil brande byen som en videns- og kulturby og det ses tydeligt på udviklingsprojekterne, at det også er den vej, det går. Dette gøres med intentionen om at tiltrække den veluddannede, kreative klasse, som kan opstarte nye, innovative virksomheder. Men samtidig understreges det, at "Aalborg først og fremmest er os, der bor her" og at man vil være en tolerant og mangfoldig by. Dem, der bor i byen, er netop mangfoldigheden af mennesker og det er også den mangfoldige by "den kreative klasse" tiltrækkes af. Der er derfor behov for at udvikle byen ikke kun for turisters og veluddannede menneskers skyld, men for alle dem, der bor i byen. Derfor tages der i dette projekt fat på de lokale, identitetsskabende hverdagssteder for at styrke deres potentialer i fortællingen om Aalborg. **Designet for stederne skal dermed henvende sig til borgerne og skal styrke det liv, der er i dag eller som der er potentiale for at blive udviklet**. Stederne har hver deres kvalitet og fortælling om Aalborg, hvilket skal styrkes i et design målrettet byens borgere. Gennem aktive og passive oplevelser, herunder sanseoplevelser, er målet at **invitere den brede befolkning**.

Ud fra analysen opsummeres de væsentligste punkter som designparametre for designprocessen. At designe for borgerne handler bl.a. om at lade dem bruge rummet, som de vil, sådan at de føler, at det er deres rum. Derfor skal de permanente funktioner understøttes med nogle midlertidige - eller skabes rum for dem. I designet bør der således skabes en god sammenhæng til omgivelserne med dets eksisterende funktioner og liv og på den måde er det målet, at **rummet skal være inkluderende**. For at et byrum kan blive brugt døgnet rundt, er det desuden nødvendigt at man føler sig tryg.

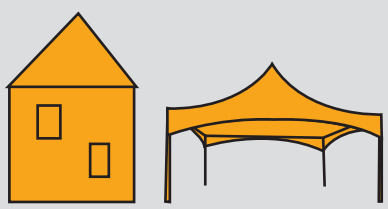

Permanente og midlertidige funktioner

Rum for midlertidige funktioner der kan understøtte de permanente

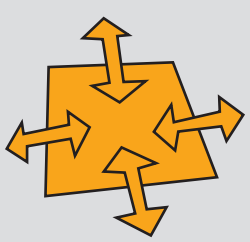

Sammenhæng

Sammenhæng til omgivelserne

Tryghed

At skabe tryghed med aktivitet og belysning

Ill.42: De tre designparametre er udledt af analysen og skal være pejlemærker for designprocessen.

Problemformulering

Problemformuleringen er udviklet på baggrund af de teoretiske overvejelser samt analysearbejdet og lyder som følger:

Hvordan styrkes fortællingen om Aalborgs lokale steder, uden at de bliver til turistattraktioner eller kulisser, således at de bevarer deres autenticitet?

Hvordan kan disse rum designes for at skabe et forum for inklusivitet, der udtrykkes igennem både aktive og passive oplevelser, herunder sanseoplevelser, og for at styrke den eksisterende eller potentielle diversitet?

Casestudier

De følgende referenceprojekter er valgt ud fra de seks designparametre udledt af teorien og analysen. Således skal hvert projekt vise et eksempel på hvordan en designparameter kan virkeliggøres i et design. Projekterne indeholder dog flere designparametre, men den anførte parameter vurderes til at være den stærkeste i projektet.

Mangfoldighed: Scouwburgplein, Rotterdam

Ill. 43: At se og blive set på - byens scene, Schouwburgplein, Rotterdam.

Arkitekt: West 8, 1997

Pladsen, som er omkranset af en biograf, et musikhus, et teater, butikker og fortovscaféer, fremtræder som **en stor byscene, hvor man kan interagere med pladsens elementer, interagere med andre brugere af pladsen eller sidde og kigge på**. Pladsen er således en **stor, urban foyer til de omgivende kulturelle institutioner**. Man træder et skridt op for at komme op til denne urbane scene, hvor belysningen består af store, kranlignende skulpturer, som **fortæller om Rotterdams industrielle identitet**. Disse kan indstilles af brugerne, ligesom små springvand og stejle ramper, som er nedgange til den underjordiske parkering, **inviterer til leg og interaktion**. Belysning i pladsens kanter gør at den synes svævende om aftenen. Pladsen er belagt med forskellige belægninger, der opdeler den i zoner med forskellig møblering og sidde- og ståmøbler er opstillet langs solsiden. Projektet fungerer som eksempel på hvordan simple elementer kan invitere forskellige typer af brugere igennem aktive og passive funktioner.

Aktive og passive oplevelser: Nørrebroparken, København

Ill. 44: Aktive og passive oplevelser langs Nørrebroparken.

Arkitekt: GHB Landskabsarkitekter og professor Steen Høyer, 2007

Parkens langstrakte forløb er opdelt i en række rum på tværs og disse skal afspejle by- og kulturlandskabet. Der er således installeret faner, lysende gittermaster, skaterbane og tre markedshaller. Sidstnævnte kan bruges til forskellige aktiviteter, fx dans, musik, optræden, loppemarked, bogmarked, modeshow og børneteater. En stor skorsten fortæller om vejrudsigt og begivenheder i parken og et gult klokketårn med svævende DSB-ur sørger for at man kan holde øje med tiden. Fra en stor, bulet asfaltflade springer tynde vandstråler op og vandpytter samler sig. Der er beachvolleybane og en jordvold til at slikke sol. Ved streetbasketbanen står en lang, fælles stengrill. **I parken er materialer, rum og funktioner krydset indbyrdes for at skabe uforpligtende møder og kontakt mellem mennesker**. Fortællingen er suppleret med en række globale tegn og symboler, der tilsammen udgør et **enkelt, fælles sprog på tværs af alder, profession, køn, race og kultur**. Konceptet omkring mangfoldige funktioner, der taler til mange typer af mennesker, bruges som inspiration i designprocessen for at skabe et design, der inviterer den brede befolkning.

Identitet: Denkmal, Berlin

Ill. 45: Betonelementerne er en kognitiv og kropslig oplevelse.

Arkitekt: Eisenman Architects, 2005

Denkmal Berlin er et mindesmærke for de myrdede jøder under 2. verdenskrig. Rummet, som både er et mindesmærke og et byrum, viser hvordan **fortiden, også den uønskede, kan inddrages i byen som en del af kulturarven uden at gøre det til et museum**. Den kollektive erindring materialiseres her som symbolsk abstraktion og er åben for individuel fortolkning – der er ingen formidling af tekst eller historiske fakta. Pladsen ligger på grænsen mellem øst og vest og består af 2711 rektangulære betonelementer i forskellige højder fra 10-400 cm. Betonelementerne er lavest ved pladsens kanter og giver dermed udsyn over mindesmærket. Jo længere ind mod midten man bevæger sig, jo højere bliver elementerne samtidig med, at gulvet bugter sig nedad og jo mere begravet bliver man i 'fortællingen'. Mindesmærket er suppleret af et informations- og besøgscenter, der beretter om jødeforfølgelsen. Denkmal er rettet mod både tyskeren og turisten. Turisten bruger pladsen til gennemgang og til aktivt brug gennem leg på elementerne og brug af kamera. Pladsen, eller mindesmærket, er udført som et **kunstværk i byrumsstørrelse og oplevelsen sker ved interaktion med det og dermed bliver både hjerne og krop sat i gang**. Projektet er inspiration for, hvordan man kan bruge historien i et designs fortælling om et sted.

Permanente og midlertidige funktioner: Musiktorvet, Amager

Ill. 46: Musiktorvet skaber en sammenhæng til de omliggende funktioner med dets midlertidige muligheder.

Arkitekt: WITRAZ og Effekt, opstart 2010

Tre scener skal binde Musiktorvet sammen og skabe **liv omkring nye og eksisterende kulturinstitutioner** som en del af områdefornyelsen i Øresundsvejkvarteret. Torvet fortæller samtidig om områdets identitet og tradition for musik og kultur, hvor mange musikere har startet deres karriere i områdets klubber og kulturinstitutioner. Rundt om torvet findes musikøvelokaler, indspilningsstudie, teater, spillesteder og børnekulturhus. Pladsen har fremstået som et uudnyttet potentiale og uden **samspil med de forskellige kulturinstitutioner**. Samtidig var der et ønske fra borgerne om et samlingspunkt i kvarteret. Den største scene er overdækket og fungerer som udendørs spillested. Overdækningen er høj, let og gennemsigtig og skal være et nyt vartegn for kvarteret. Den anden scene er 'Dagligstuen', som skal være et uformelt mødested i forlængelse af en eksisterende café. Dagligstuen er et intimt rum med siddemøbler og planter og der er plads til både at hænge ud og passere igennem. Den tredje scene er 'Børnenes plads' og ligger i forbindelse med et børneteater og børnekulturhus. Her er der en lille scene, der, ud over skuespil og musikoptrædener, også kan bruges til at klatre og lege på. De eksisterende bygninger omkring pladsen får nye indgange, så de åbner op mod torvet og laver **flydende overgange mellem de forskellige aktiviteter**. Udover at være kulturcentrum skal Musiktorvet skabe byliv og styrke områdets identitet. Projektet giver inspiration til hvordan de eksisterende funktioner kan bidrage til en samlende plads' midlertidige funktioner.

Sammenhæng: Israels Plads Syd, København

Ill. 47: Israels Plads Syd skaber en sammenhæng mellem den urbane plads og parken.

Arkitekt: Birk Nielsen Landskabsarkitekter og COBE, afsluttes 2011

Pladsen ligger mellem Torvehallerne, som også indvies i 2011, og Ørstedsparken og skal bruges til leg, boldspil, ophold og arrangementer. Pladsen er byens største og nabo til byens mest travle togstation, Nørreport. Pladsen skal være et "kæmpe tæppe med folder i alle hjørner", hvor man kan sidde og betragte pladsen samt Ørstedsparken. **Den skal bruges af de omliggende skoler, men også af alle andre**. Boldbaner, forsænkede arealer, en grøn bakketop og nicher med træer og bænke gør det muligt at ændre brugen af pladsen døgnet rundt. Pladsen vil rumme alt fra skolernes idrætstimer til koncerter, demonstrationer, leg og markedsplads. Lysmaster kan indstilles alt efter funktion. Langs pladsens kanter opsættes LED-lys, så den fremstår svævende om aftenen. Belægning med granit, brosten og bordursten skal skabe sammenhæng til de omkringliggende karréer fra 1800-tallet og ellers belægges med nordisk granit, som har en meget lang holdbarhed. For at skabe en sammenhæng med Ørstedsparken forskydes pladsen syv meter ud over denne. I den forskudte flade på pladsen udstanses der huller, som giver plads til parkens træer og nye træer plantes i forlængelse af parken, så **man får fornemmelsen af, at parken fortsætter op på pladsen**. Hen over pladsen anlægges et vandløb i retning mod Ørstedsparken, hvor det ender i et vandfald. I vandløbet anlægges skulpturelt formede flader, som man kan hoppe imellem. Projektet er eksempel på hvordan byen og naturen kan smelte sammen og er på den måde inspiration for Kanalstiens designproces.

Tryghed: Holmbladsgade, Amager

Ill. 48: Aktiviteter og belysning skaber liv og tryghed i Holmbladsgadekvarteret.

Arkitekt: Københavns Kommune, belysning: Arkitekt Bjarne Schläger

Holmbladsgadekvarteret har gennemgået et omfattende kvarterløft med renovering af bygninger, gader og pladser og der er bygget nye idræts- og kulturinstitutioner. Med kvarterløftet er Holmbladsgade på vej til at blive det nye Vesterbro med caféer, små, smarte butikker og hastigt stigende ejendomspriser. Dog har man arbejdet for, at omkostningerne ved de omfattende istandsættelser ikke oversteg, hvad beboerne havde råd til at medfinansiere. Dette for at undgå en gentagelse af situationen på Vesterbro, hvor mange af de gamle beboere måtte forlade kvarteret på grund af huslejestigninger. Kvarterløftet var en succes bl.a. pga. borgerinddragelsen. Der blev fokuseret på at forbedre områdets udearealer med nye pladser og grønne områder og skabt nye mødesteder, fx Prags Boulevard, Idræts- og Kulturhuset, en naturlegeplads, Det Maritime Ungdomshus og et nyt medborgerhus, og belysningen fik et løft med kunstneriske gadelamper og 'lysende brosten'. Disse tiltag var med til at give liv, og dermed tryghed, til området og tiltrak andre iværksætteres interesse, sådan at flere butikker og caféer kom til. Holmbladsgade har på den måde fået et venligere præg og en ny, styrket identitet - også om aftenen og om natten. Projektet giver inspiration til hvordan man ved at skabe attraktive udemiljøer vha. belysning, beplantning og funktioner kan øge bylivet og dermed trygheden i området.

03 Design

Designet tager udgangspunkt i de teoretiske og analytiske overvejelser omkring oplevelser, public domains, identitet, byrum og fysiske forhold og søger at inddrage disse aspekter i udviklingen af designet, sådan at designparametrene omkring mangfoldighed, passive og aktive oplevelser, identitet, permanenthed og midlertidighed, sammenhæng og tryghed kan blive implementeret. Der programmeres først for alle syv steder langs forbindelsen, hvorefter der gås i dybden med Ågade og Frederikstorv, som to sammenhængende steder, og Kanalstien. Nedslagsområderne illustreres i planer, snit og stemningsbilleder og forklares med konceptuelle diagrammer.

Typer af byrum

De syv steder langs forbindelsen lægger i deres brug og funktioner op til forskellige typer af byrum. I det følgende beskrives fire typer af byrum, der kan inspirere til udviklingen af de syv lokale steder. De fire byrumstyper er udfoldelse, beskuelse, forbindelse og oplevelse.

Udfoldelse

Byrum med fysiske aktiviteter, der skaber rammer for fritidsaktiviteter, sport, spil og leg

Fritidsaktiviteter hørte tidligere hjemme på sportsbaner og i lukkede haller. Nu rykkes de fysiske aktiviteter ud i byrummene, hvor borgerne bruger de offentlige rum til at få motion og udfolde sig blandt andre mennesker. Jo flere, der bruger byrummene, jo flere tiltrækkes og jo flere aktiviteter og udfoldelser kommer til. “Den fælles fysiske udfoldelse i det offentlige rum skaber nye relationer mellem tidligere sociale og kulturelle skel” (Vinding, 2009: 12)

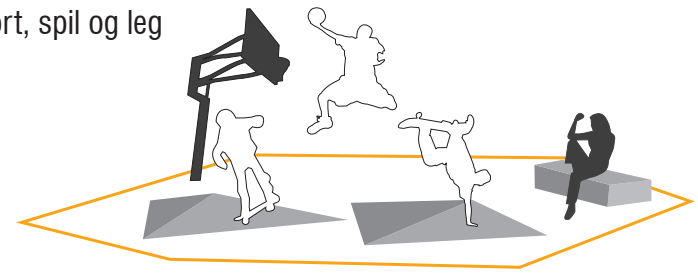

Ill. 49: Diagram over udfoldelsesbyrum.

Beskuelse

Byrum hvor man ser og bliver set

Tidligere var byen organiseret omkring centrale pladser, som skabte et kulturelt, historisk og identitetsmæssigt samlingspunkt. I dag bruges pladsen til at fremvise byen vha. nogle æstetiske rammer. Men først når byrummene bliver brugt af folk, træder byrummet for alvor i karakter. Fokus skifter således fra det pæne, æstetiske udtryk til at være på det liv, borgerne skaber i dem.

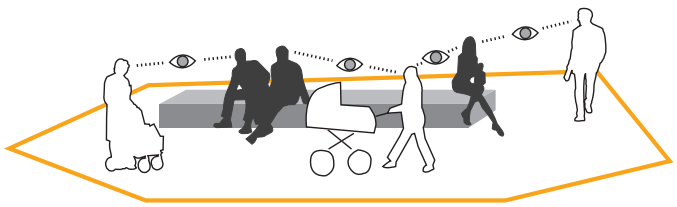

Ill. 50: Diagram over beskuelsesbyrum.

Forbindelse

Byrum der danner overgange og forløb

Byen bliver forbundet som forløb i stedet for at være enkeltstående øer og på den måde skabes nye forbindelser og ruter gennem byen og mellem byen og naturen. Forbindelserne er specielt henvendt de bløde trafikanter og skaber mulighed for aktiviteter, møder og ophold gennem et dynamisk forløb. En type af forbindelse skabes ved at udvikle de mellemrum, der er opstået i byen og som borgerne alligevel bevæger sig igennem.

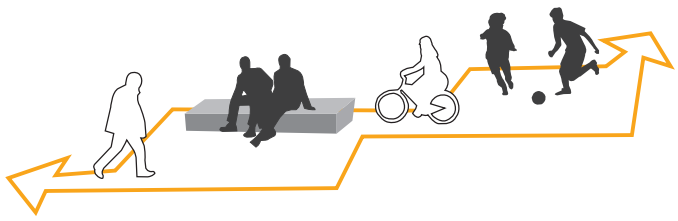

Ill. 51: Diagram over forbindelsesbyrum.

Oplevelse

Byrum med kultur og begivenheder

Kunst og kultur bliver en del af det offentlige rum, når kultur- og uddannelsesinstitutioner inddrager byrummene i et forsøg på at integrere livet udenfor med de aktiviteter, der forgår indenfor. Den kulturelle oplevelse kan bruges som ramme til at skabe udveksling mellem mennesker og på den måde skabe en social oplevelse

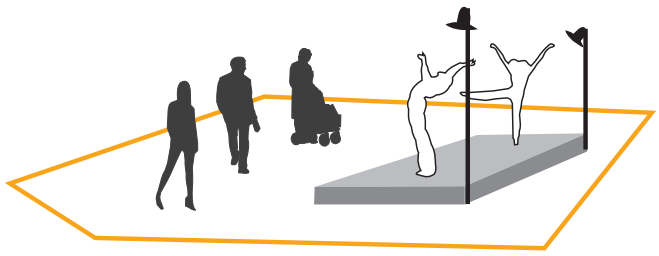

Ill. 52: Diagram over oplevelsesbyrum.

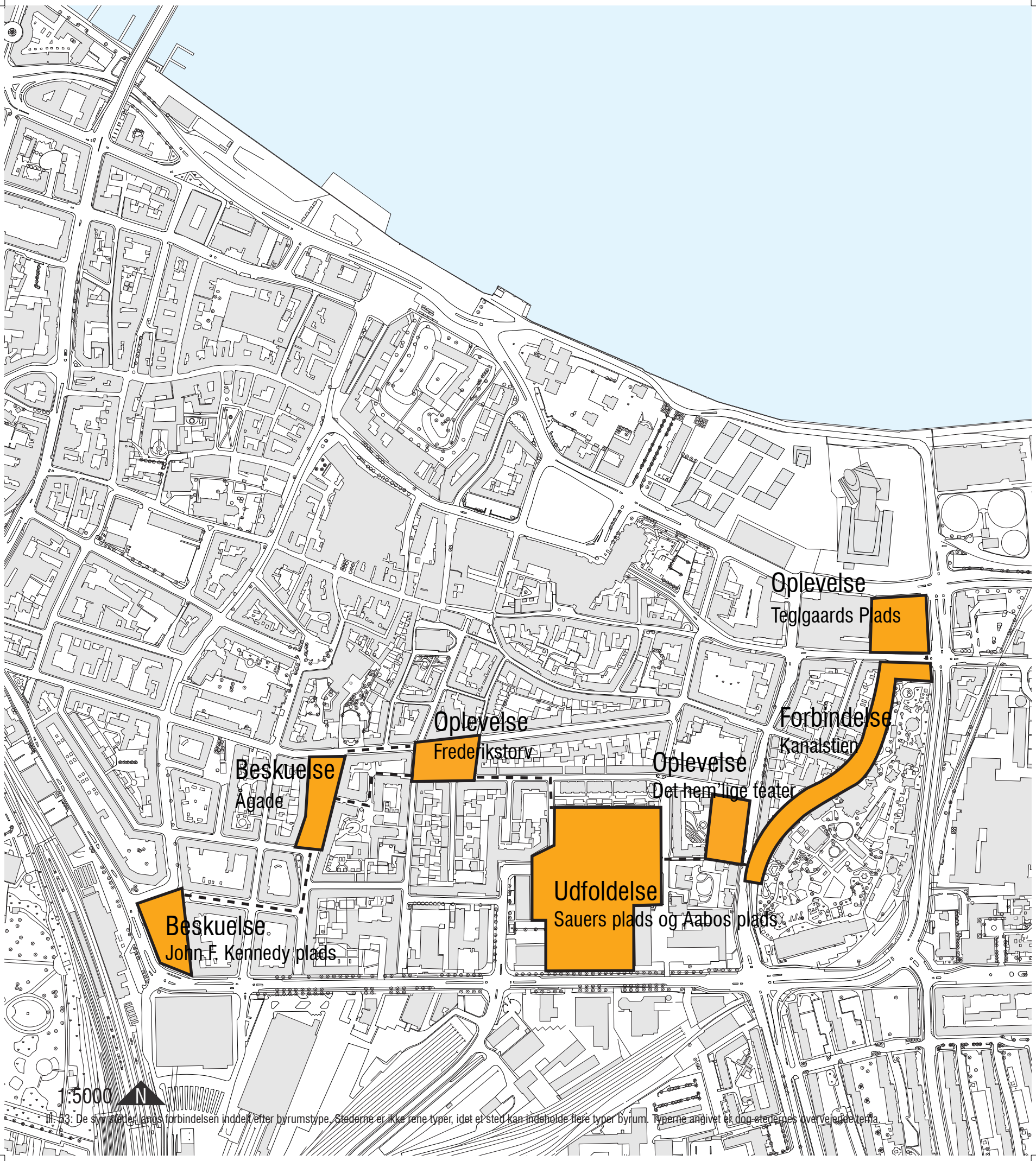

Ill. 53: De syv steder langs forbindelsen inddelt efter byrumstype. Stederne er ikke rene typer, idet et sted kan indeholde flere typer byrum. Typerne angivet er dog stedernes overvejende tema.

Programmering

Ud fra klarlægningen af de syv steders identitet, udfordringer og potentialer i analyseafsnittet (s. 40-41) følger her en programmering for hvordan udfordringerne og potentialerne kan vendes til overordnede løsningsforslag. Ved hvert område vises hvilke designparametre, der skal tages i spil og nogle designparametre er således vigtigere end andre for de forskellige steder. Dette vises således at den/de vigtigste designparametre er større end de andre. Programmeringen søger at give bud på, hvordan man kan styrke stedernes fortællinger og udvikle deres potentialer for skabelsen af et public domain.

Teglgaards plads - oplevelse

Da Teglgaards plads er et forbindelsesled mellem havnen og det fremtidige Musikkens hus, Nordkraft og Karolinelund, bør der i designet af pladsen skabes **sammenhænge til disse omgivelser**. Således opnåes sammenhænge i nord-syd-gående retning og i øst-vest-gående retning. Åbningen af Østerå vil skabe et forbindende element i nord-sydlig retning sammen med en fortsættelse af Karolinelunds grønne stræk over pladsen og ned mod havnen. Hvor Østerå løber under vejene, kan dens forløb vises i belægningen på en måde, så man skaber en markør, men samtidig letter overgangen for de bløde trafikanter ved krydsning af vejene. På pladsen skal der være plads til et **mangfoldigt liv**, hvor **Nordkrafts aktiviteter trækkes med ud på pladsen** og på den måde inviterer forskellige sociale grupper vha. **begivenheder og aktive og passive oplevelser**. I sammenhæng med industriarkitekturen og havnen er det oplagt at lade pladsen få et råt udtryk, fx ved brug af beton og rustent stål.

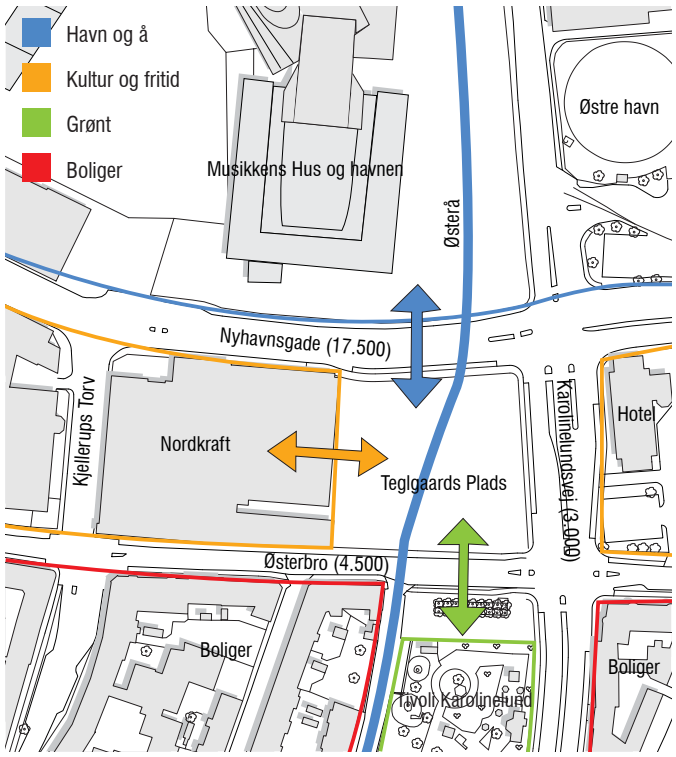

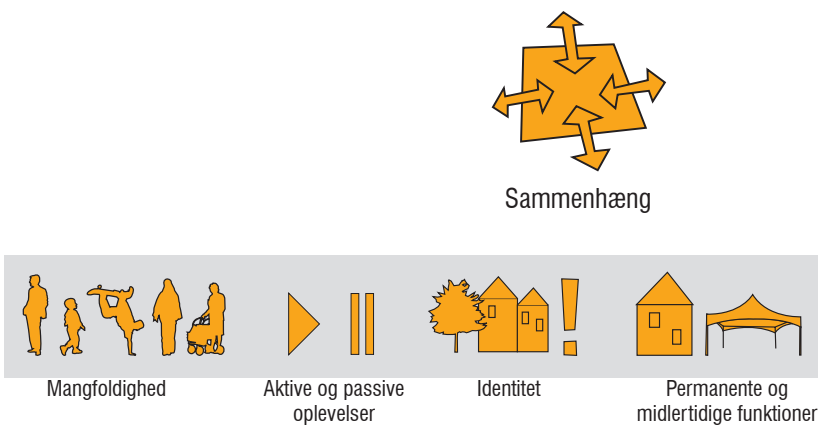

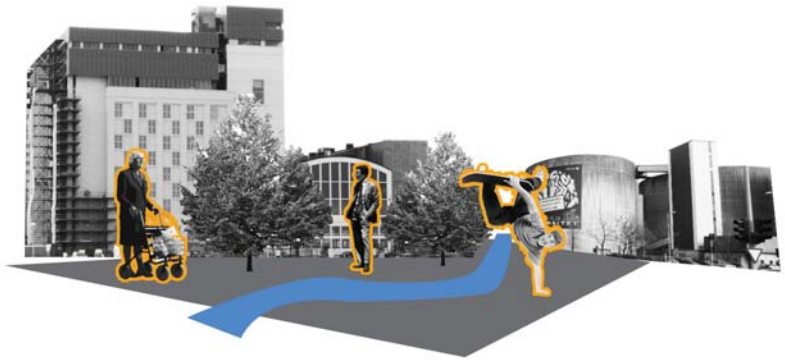

Ill. 49-51: I designet af Teglgaards Plads bør der skabes sammenhænge til Nordkraft, havnen og den grønne kile fra Tivoli Karolinelund. Den vigtigste designparameter er dermed sammenhæng og det skabes ved at forbinde til havnen, Nordkraft og Tivoli Karolinelund. Vejtallene fortæller om antallet af biler per døgn og er barrierer, der skal brydes. Pladsen bør invitere forskellige typer af mennesker gennem aktive som passive oplevelser og midlertidige begivenheder. Østerå vil være det sammenbindende element mellem havnen og byen.

Kanalstien - forbindelse

Med åbningen af Østerå er der mulighed for også at åbne mere op til Kanalstiens naboer, dvs. til boligerne og Tivoli Karolinelund, og på den måde **skabe bedre kontakt mellem dem, der færdes på stien og omgivelserne og dermed skabe tryghed for stiens brugere**. Der kan fx opføres tremmehegn i stedet for helt lukkede hegn og hvor det er muligt kan der åbnes helt op til bygninger langs stien. Langs stien kan der dannes **pauserum** af forskellig karakter med **passive såvel som aktive oplevelser**. Det grønne fra Karolinelund kan trækkes ind i disse rum, ligesom vand fra åen kan skabe oplevelser i rummene på forskellig vis. Ved restaurant Grotten i Karolinelund er der mulighed for at åbne op ud til åen og gøre plads til udeservering og hvor der er fælles grønne arealer på boligsiden, kan der åbnes op og laves et spændende opholdsrum for beboerne og offentligheden på samme tid. **Kanalstiens fredelige atmosfære bør fremhæves i et design, hvor der er mest ro og passive oplevelser midt på stien og mere liv i enderne mod byen**. Stien skal således rumme både **bevægelse og ophold** og med de indlagte oplevelser søges der, sammen med en karaktergivende og identitetsskabende belysning, at gøre stien mere **livlig og tryg** at færdes på. Parkeringen på Kanalstien flyttes til Sauers plads, hvor der er planer om at opføre et parkeringsanlæg.

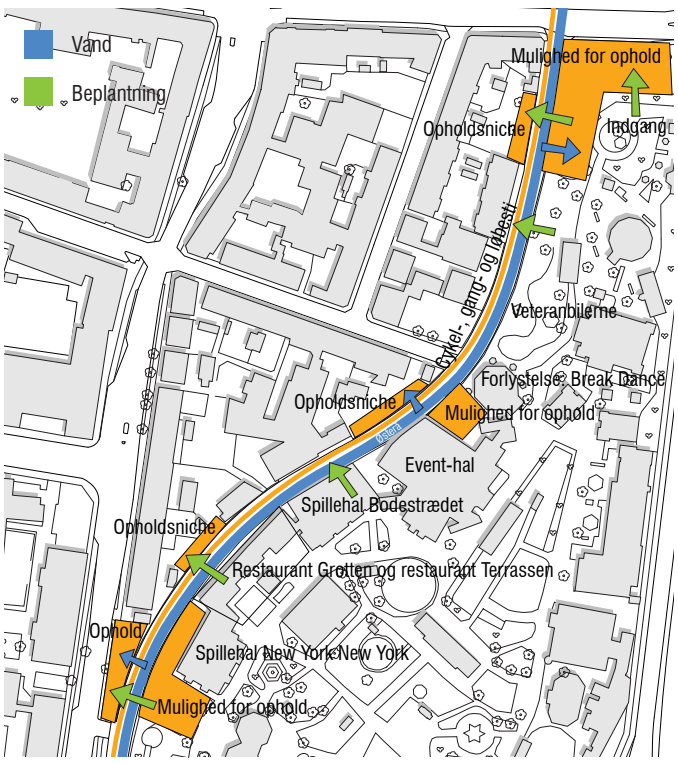

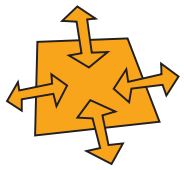
Sammenhæng

Tryghed

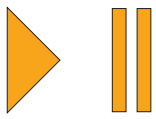
Aktive og passive oplevelser

Identitet

Ill. 52-54: Langs Kanalstien skal der åbnes op til omgivelserne og dannes opholdsrum for at skabe liv og aktivitet. Vandet fra åen kan bruges til at danne ramme om både aktive og passive oplevelser i opholdsrummene.

Det hem'lige teater - oplevelse

Pladsen foran Det' hemlige teater bør inddrages i teatrets aktiviteter såvel som AOF's og FOFs. Her kan der skabes **oplevelser** i form af udstillinger og forestillinger af **eksperimenterende og nyskabende karakter** i stil med Det hem'lige teater eller af mere **indlærende karakter** i stil med aftenskolerne. Her er der plads til kreativitet og en mangfoldighed af begivenheder kan tiltrække forskellige typer mennesker til pladsen, men det bør ske på en måde, så teatret bevarer sin 'hemmelige' og alternative identitet og skal fortsat være et modstykke til byens andre kulturelle tilbud. Pladsen bør ikke 'overdesignes', sådan at der er plads til mange forskellige aktiviteter og indslag og så **man kan forme pladsen, som der er brug for**.

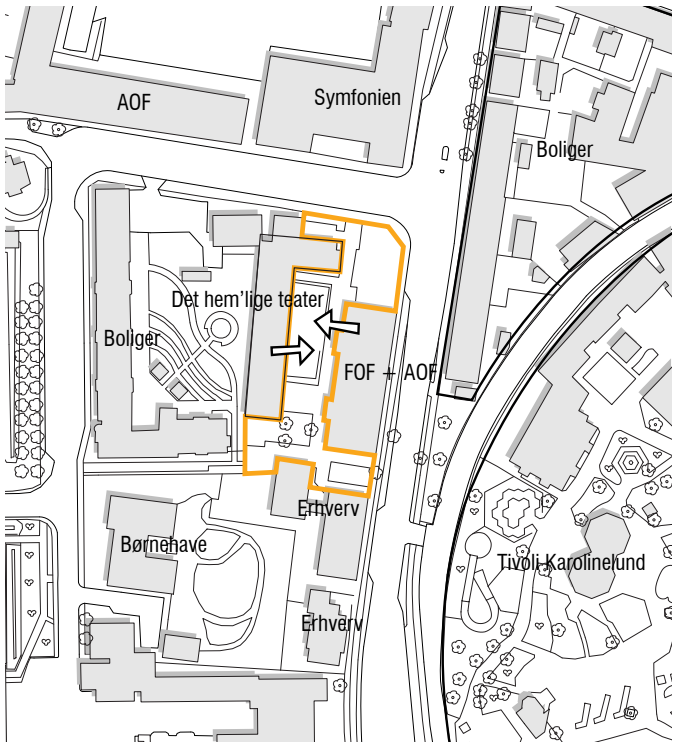

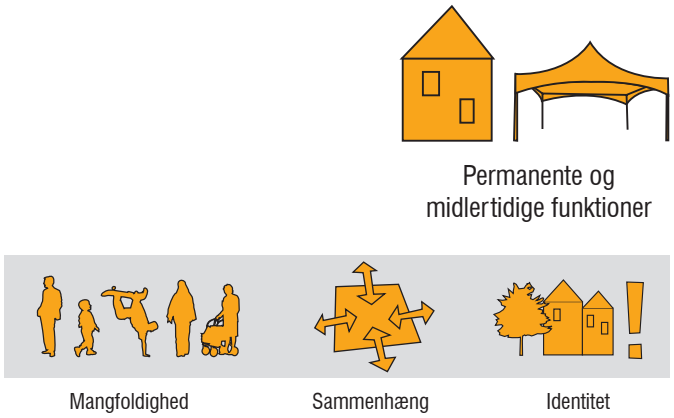

Ill. 55-57: Pladsen foran Det hem'lige teater kan bruges til at styrke teatrets identitet som nyskabende og eksperimenterende med udstillinger og aktiviteter af forskellig art. Også aftenskolerne AOF og FOF kan bidrage hertil. Således kan forskellige typer af mennesker tiltrækkes og bidrage til et liv på pladsen.

Sauers plads og Aabos plads - udfoldelse

De **rekreative og aktive tilbud bør styrkes og udvides** til også at omfatte parkeringsarealerne på Sauers plads og Aabos plads, sådan at der gives mulighed for at beboerne fra de omkringliggende boligområder, fra ungdomsboliger over gamle og nye etageejendomme til ældreboliger, kan mødes og interagere med hinanden. På Sauers plads kan man grave parkeringen enten helt eller delvist ned og ovenpå lægge fodboldbaner. På parkeringspladserne på Aabos plads kan man anlægge eksempeltvis basketbaner, som man kan bruge, når kirken og Sundhedens hus har lukket. På den måde bliver **monofunktionaliteten vendt til multifunktionalitet** og ved hjælp af belysning kan pladserne også bruges om aftenen. Dette skaber **liv og tryghed** i området. Det grønne areal kan gøres mere inviterende til ophold ved fx at anlægge bakker, man kan ligge eller sidde på - og om vinteren kælke på. Sammen med de aktive tilbud bør der tilbydes gode siddemuligheder, sådan at de aktive og passive oplevelser tilbydes side om side og rummene lige så meget kan bruges til beskuelse som udfoldelse. Sauers plads og Aabos plads kan på disse måder styrkes i både **aktive og passive tilbud** og invitere til brug og ophold.

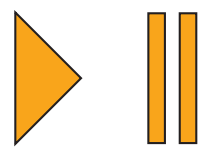

Aktive og passive oplevelser

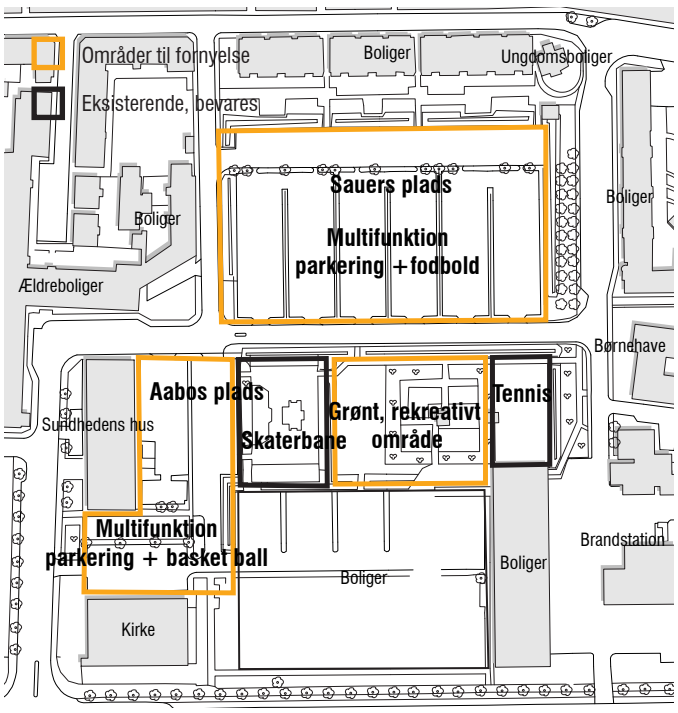

Mangfoldighed Identitet Tryghed

Ill. 58-60: De sportslige og rekreative aktiviteter, der findes i dag, bør styrkes og udvides med flere muligheder for både udfoldelse og afslapning. En belysningsstrategi kan muliggøre brug af pladserne om aftenen - og skabe tryghed.

Frederikstorv - oplevelse

Det mangfoldige liv omkring Frederikstorv skal ind på torvet og det sker ved at give **plads til alle de forskellige typer mennesker**, der i dag færdes på Danmarksgade. Pladsen bør derfor ikke 'overdesignes' for at give mulighed for at de **forskellige sociale grupper kan tage den til sig og bruge den, som de vil**. Frederikstorv bør danne rammen om **midlertidige funktioner og begivenheder, som understøtter og styrker de mere permanente funktioner** rundt om pladsen. På samme måde skal der skabes rum for både **aktive og passive** oplevelser, hvor én aktivitet ikke udelukker en anden. Der skal med andre ord skabes et **public domain**, hvor det mangfoldige liv kan udfolde sig. For at invitere til brug også om aftenen bør designet indebære et koncept for belysning. Parkeringen på pladsen flyttes til Sauers plads i overensstemmelse med kommunens planer.

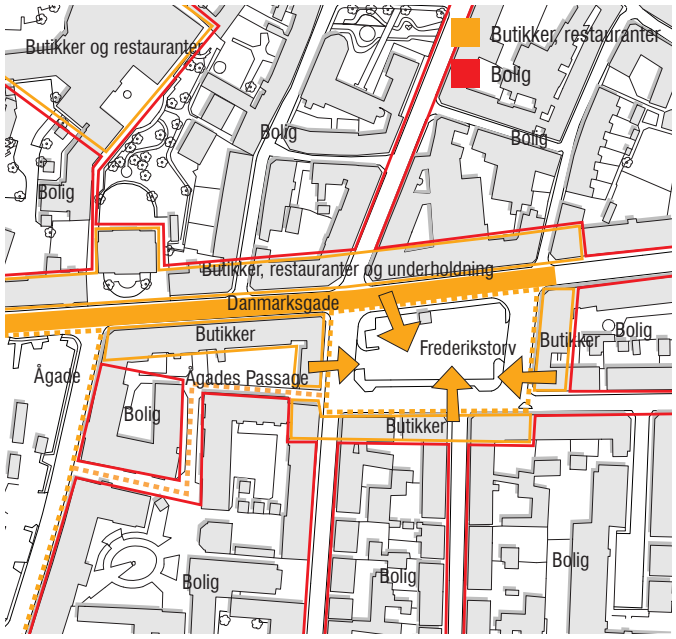

61-63: Livet omkring Frederikstorv skal ind på pladsen ved at gøre plads til mangfoldigheden af mennesker og midlertidige aktiviteter. Pladsen skal danne rum for mange slags brug og der skal være plads til både aktivitet og ophold.

Ågade - beskuelse

Ågade-pladsen bør i dens design invitere folk til at **gøre ophold** og ikke kun fungere som gennemgangsareal. Den bør bidrage til livet på Danmarksgade ved at **henvende sig til mange typer mennesker med både aktive og passive aktiviteter** og på den måde danne grobund for udviklingen af et public domain. Ved at få folk til at bruge pladsen og skabe liv med nogle **interaktive elementer**, kan der skabes rum for møder mellem mennesker og dette byliv kan gøre det attraktivt at slå sig ned her for flere butikker og caféer end de få, der findes i dag. Butikkerne og caféerne kan igen tiltrække flere mennesker til pladsen. På den måde kan en positiv udvikling sættes i gang, sådan at et byliv skabes hver dag og hele døgnet og ikke kun på markedsdage. **Østerå** gik i gamle dage gennem Ågade og dette kan vises ved hjælp af forskellige vandelementer, der inviterer til **ophold, leg og oplevelser**. Livet på Danmarksgade kan således trækkes ind på Ågade, hvor de to bidrager til hinanden. Parkeringen på Ågade flyttes til Sauers plads i overensstemmelse med kommunens planer.

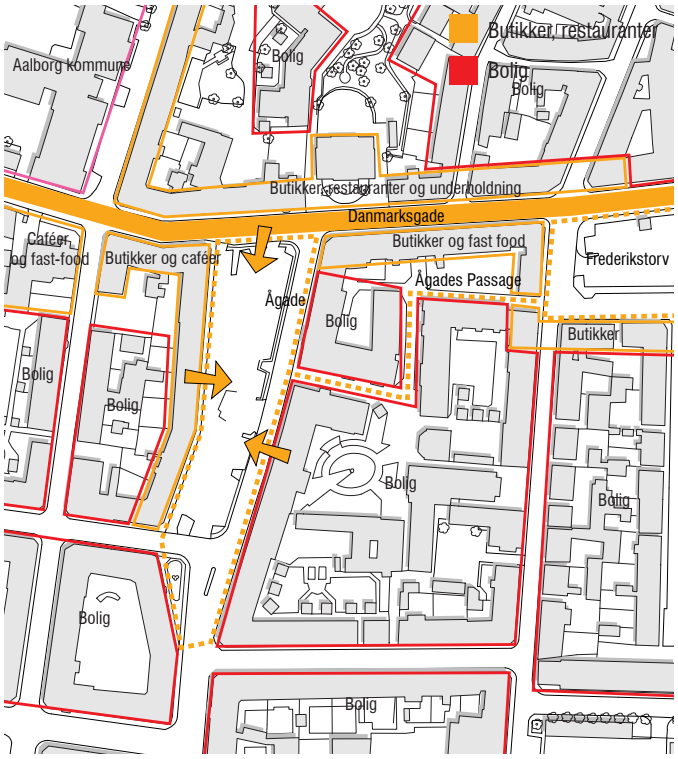

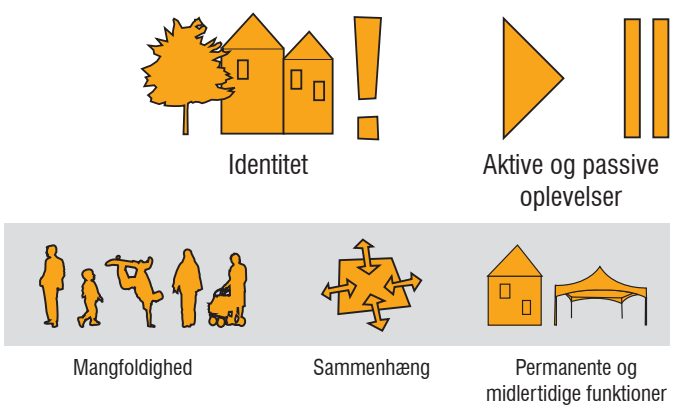

Ill. 64-66: Livet på Ågade skal opgraderes, sådan at der også er liv de dage, der ikke er marked. Ved at tage udgangspunkt i funktionerne langs pladsen og stedets identitet kan permanente elementer tilføjes og på den måde invitere til ophold og interaktion. Ved at skabe et byliv er der mulighed for, at flere permanente funktioner kommer til og at bylivet kan udvikles.

John F. Kennedy plads - beskuelse

John F. Kennedy plads, byens banegårdsplads, danner rammen om menneskestrømme i alle retninger. Disse krydser hinanden, men der sker ingen interaktion. Ved at få folk til at stoppe op, kan en **interaktion** mellem menneskene ske, sådan at erfaringer og kulturer kan udveksles, som Hajer og Reijndorp argumenterer for i deres teori om public domains. Gennem social udveksling, kan vi lære af andre og ikke mindst lære os selv at kende. Elementer, der kan få folk til at stoppe op og interagere med hinanden, kan være forskellige former for effekter som lyd, lys og vand. Dette kan samtidig give pladsen en **identitet**, som den ellers synes at mangle. Pladsen kan ligeledes danne ramme om midlertidige aktiviteter, der understøtter pladsens permanente funktioner. Pladsen bør indeholde både **aktive og passive oplevelser** for at få folk til at stoppe op og interagere med hinanden og pladsen - eller for at man både kan se på andre og blive set på. Knudepunkterne, hvor folk krydser hinanden, bør således give mulighed for både aktive og passive måder at være i rummet på.

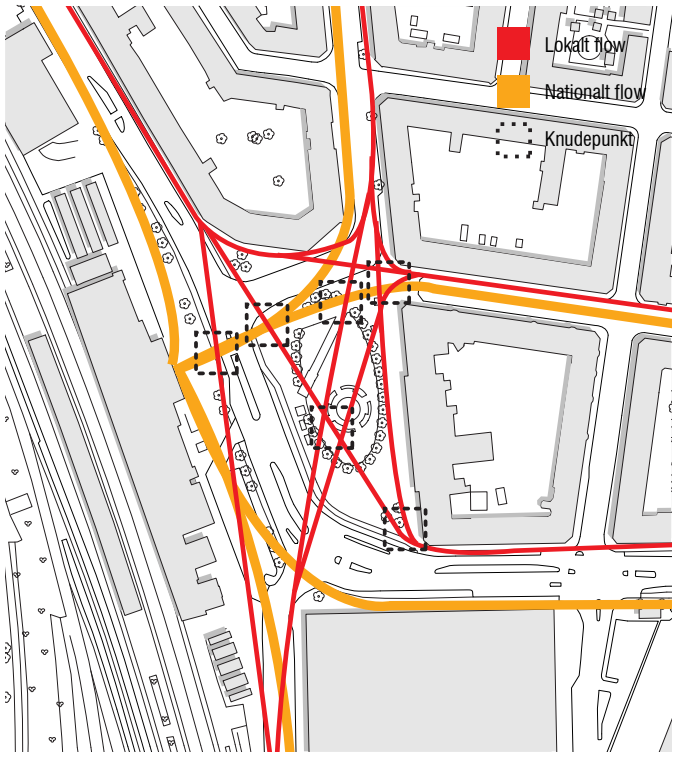

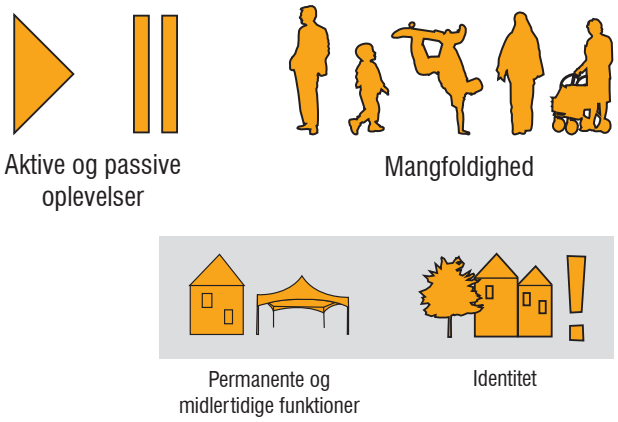

Ill. 67-68: På John F. Kennedy plads kan der inviteres til ophold og interaktion, således at pladsen ikke bare er et gennemgangsområde. Interaktionen kan således ske både med pladsen og de mennesker, man ellers bare ville passere.

Opsummering

Programmeringen for de syv steder giver de overordnede retningslinier og idéer til, hvad man kan gøre for at styrke deres identitet og autenticitet og på den måde styrke deres potentialer. I det følgende vises designet for Ågade, Frederikstorv og Kanalstien i planer, snit og stemningsbilleder med dertilhørende forklarende diagrammer omkring koncepter og designprincipper. En belægnings- og belysningsplan er ligeledes udarbejdet for begge steder.

Fokusområde: Ågade og Frederikstorv

Med udgangspunkt i det mangfoldige liv på Danmarksgade og omkring Frederikstorv er der i designet for Frederikstorv skabt en scene for midlertidige funktioner. Det er dermed ønsket at livet omkring Frederikstorv skal trækkes ind på pladsen. Trappeelementer danner rammen om 'scenen' og her er der muligt både at sidde, ligge og skate. Pizzeriaet har fået en plads til udeservering i scenens sydvestlige hjørne, ligesom Smedekroen og Centralcaféen også har fået hver deres hjørne til udeservering. Pølsevognen og bycyklerne er placeret i det nord-vestlige hjørne og dermed i det hjørne, man møder, når man kommer fra midtbyen. Scenen skal give mulighed for at de permanente funktioner omkring torvet kan holde midlertidige begivenheder i form af koncerter, prøvesmagninger, temadage og lign. Trafikken på Kayerødsgade og Frederikstorv er begrænset og på den måde kan disse afspærres og inddrages ved større begivenheder på pladsen.

Ågade er lidt mere rolig og med sin langstrakte form søges der i designet at opdele pladsen i forskellige former for rumdannelser for både ophold og bevægelse. Således er dens vestlige kant 'opholdszonen', da der her er både sol og læ. Lange siddelementer på 3m x 1m giver plads til mange, der kan sidde og mulighed for at sidde på begge sider. De er placeret med mellemrum, således at markedsbilerne har adgang til pladsen. Pladsens midt- og østlige del er 'bevægelseszonen', hvor der længst mod øst er bil- og cykelvej. Langs pladsens midte inviterer forskellige former for vandelementer til at standse op og enten sætte sig eller interagere med vandet. Vandet er symbol på Østerås gamle forløb langs Ågade, og dermed dens fysiske og mentale identitet, og vandet kan man opleve i dens mange udformninger. Interaktionen med vandet er mest aktiv på pladsens nordlige del og mere passiv mod syd, ligesom livet omkring Ågade er mest aktivt mod Danmarksgade mod nord og mere passivt i den sydlige del med ældrecenter og café. Vandet er samtidig markører for pladsen, sådan at der ved ankommelse fra de forskellige veje er noget på pladsen, der fanger opmærksomheden. På pladsens nordlige del findes således farvede cirkler, som udsender damp, lys og lyd ved betrædelse. Syd herfor er vandet udformet som spring, som både er spændende at kigge på og røre ved. Dette kan ses fra Ågades passage. Syd herfor igen er vandet udformet som et bassin med en kant, man kan sidde på og er placeret umiddelbart ud for ældrecentret. Længst mod syd findes en vandvæg, som indrammer caféens udeservering og danner blikfang for dem, der kommer syd fra pladsen.

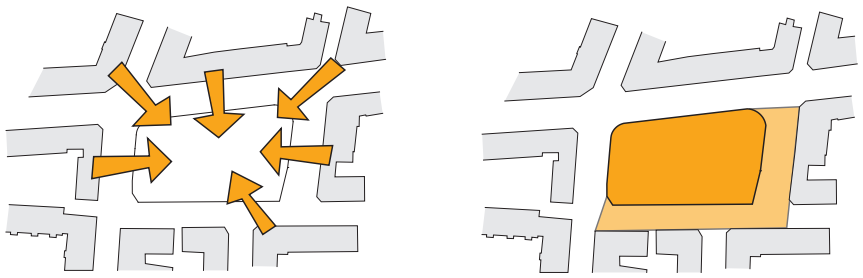

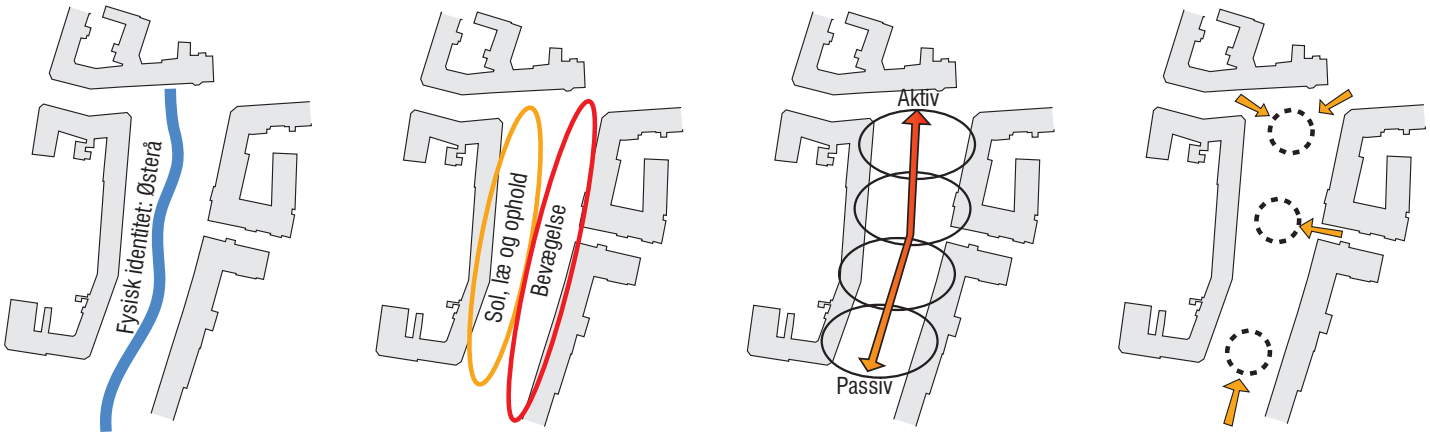

Ill. 69-74: Konceptdiagrammer for Frederikstorv øverst og for Ågade nederst.

Ill. 75: Plan af Ågade og Frederikstorv i 1:500.

“Zoom Frederikstorv 1:500 til plotter”

Snit, Ågade og Frederikstorv

Den ene af de to ensrettede veje på Ågade lukkes, dvs. den, der går langs butiks- og cafésiden, sådan at en bedre sammenhæng mellem disse skabes. Der er dog stadig gjort plads til, at man kan køre en varevogn, flyttevogn el. lign. ind og parkere og cyklister kan også køre her - dog på fodgængernes vilkår og med agtpågivenhed overfor dem. Markedspladsen starter således et stykke inde, hvor der er plads til forskellige størrelser af markedstelte og varevogne. Midt på pladsen er der tre meter til hver side af vandelementet, hvor der er passage for markedsgæster og andre. Den ensrettede vej øst for pladsen bevares, men indsnævres 2,5 m. Der er dog stadig plads til både biler, cykler, parkering og fodgængere. Hegnet, der adskilte pladsen fra vejen, fjernes og i stedet markerer en lille nivaeuforskel grænsen mellem vej og plads.

På Frederikstorv beholdes alle veje, som de er i dag. Trapperne på pladsen er bygget op i niveau, sådan at der er mulighed for at se i alle retninger fra pladsen, alt efter hvor man sidder på trapperne. Orienteringen er altså 360 grader. Trappetrinene er 30 cm høje og nogle steder er der indlagt ekstra trin, sådan at højden kommer ned på 15 cm og man derved bedre kan gå på dem. Master placeret med 11-20 meters mellemrum giver mulighed for overdækning samt lys og lyd. Med en højde på seks meter på pladsens midte og fem meter langs kanterne får sejldugene en hældning, sådan at regnen kan ledes væk og ikke samler sig på sejlene. Overdækningen består af ca. 15 stykker sejldug, som vist på illustration 79.

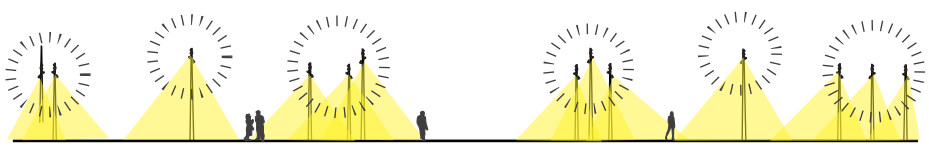

Opstalt, længde

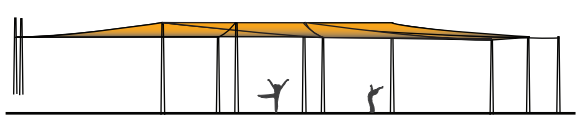

Opstalt, tværs

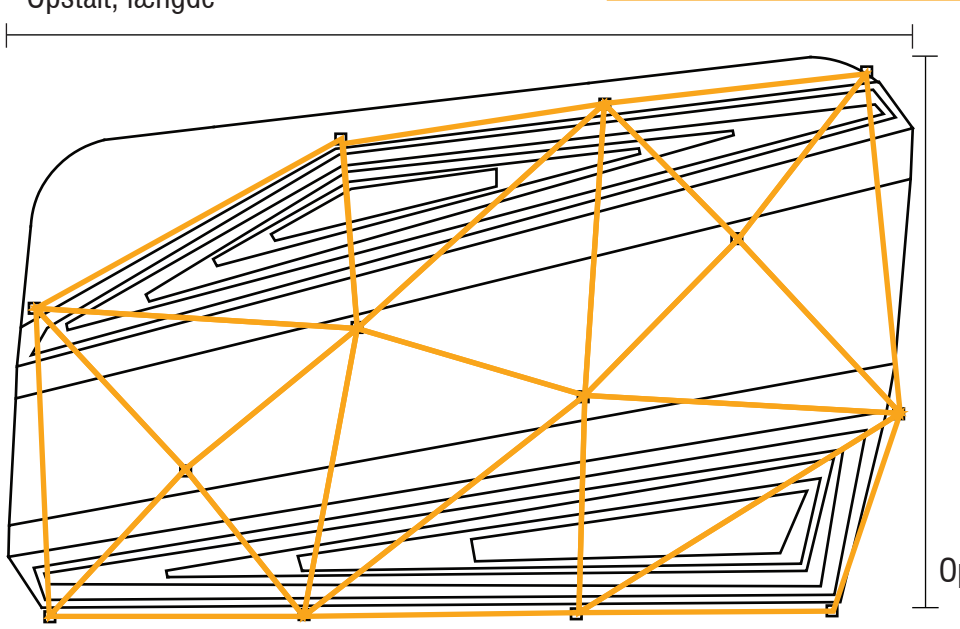

Plan og opstalter i 1:500

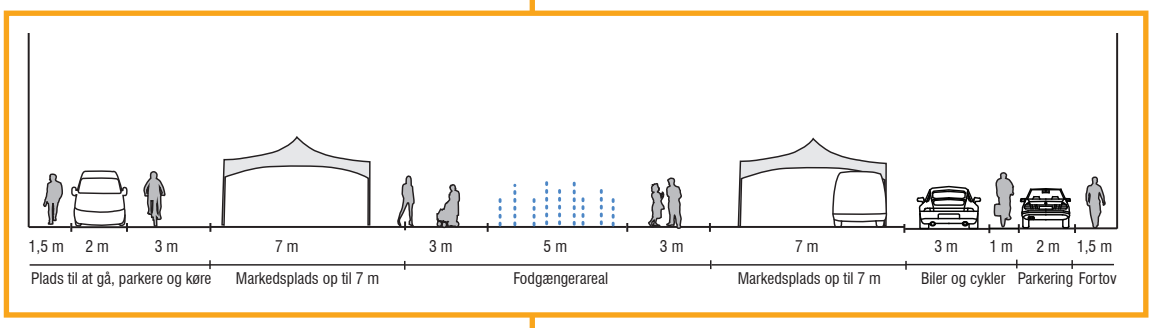

Ill. 76: Tværprofil af Ågade.

Ill. 77-79: Principper for masterne vist i plan og opstalter i 1:500.

Ill. 80-81: Snit af Ågade og Frederikstorv i 1:200.

“Samlede snit Ågade + Frederikstorv”

Overflader

Overflader kan være med til at definere rum. Forskellige overflader kan give forskellige oplevelser, men materialet har også en funktionel værdi. Danmarksgade, Ågade og Frederikstorv gives samme belægning, nemlig nordisk granit, som har en lang holdbarhed. Ved at give alle steder samme belægning, opfatter man dem som sammenhængende. På Ågade bruges farvet termoplast til at markere vanddamp-ringene. Både bænkene på Ågade og trapperne på Frederikstorv er lavet af beton påsat trælameller, så de er behagelige at sidde på, men der samtidig kan skates på dem. De gamle brosten på Frederikstorv bevares for at videreføre fortællingen om pladsen. Herovenpå anlægges betontrapperne og to meter fra kanten af nederste trappetrin lægges en flade af beton af hensyn til skaterne.

Ill. 82: Overflader og materialer på Ågade og Frederikstorv.

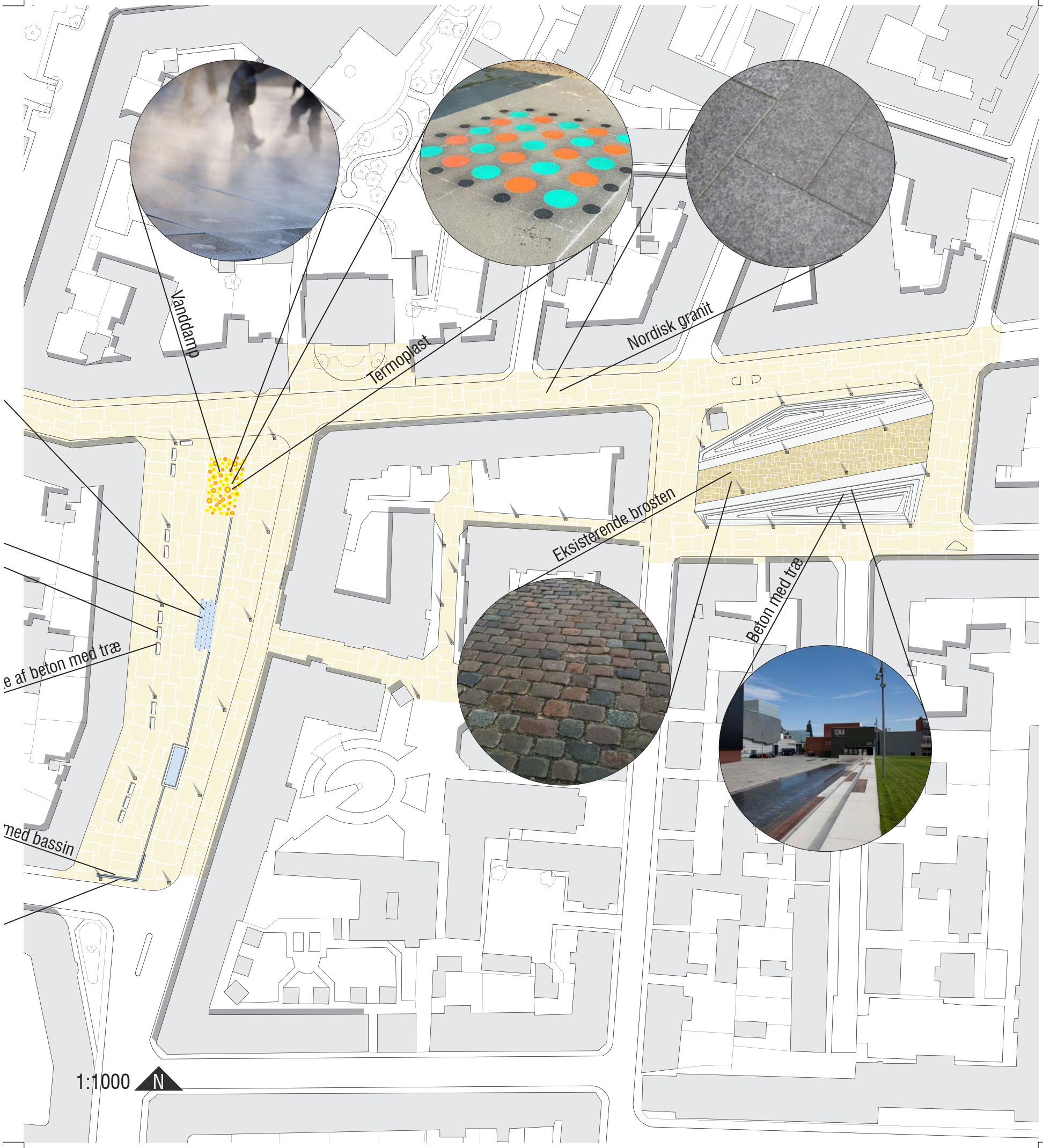
Vanddamp
Termoplast
Nordisk granit
Eksisterende brosten
Beton med træ
e af beton med træ
med bassin
1:1000
N

Belysning

Sikkerhedsbelysningen på Ågade og Frederikstorv består af høje lysmaster med spots, der kan lyse i forskellige retninger. De er placeret med ca. 20 meters mellemrum på Ågade, som svarer til afstanden for sikkerhedsbelysningen på pladsen i dag, og med 11-20 meters mellemrum på Frederikstorv. Spotlamperne refererer til spotlysene på teaterscener og stadioner, altså scenerum. Pladserne udgør på samme måde scenen for byens offentlige liv. Som effektbelysning anvendes varmt diodelys, som har en lang levetid. Denne bruges som spot på træer, på vandvæggen, for at fremhæve særlige elementer som damp-cirklerne og langs kanter. Kantbelysningen fungerer både som effekt- og sikkerhedsbelysning.

Ill. 83: Belysningstyper på Ågade og Frederikstorv.

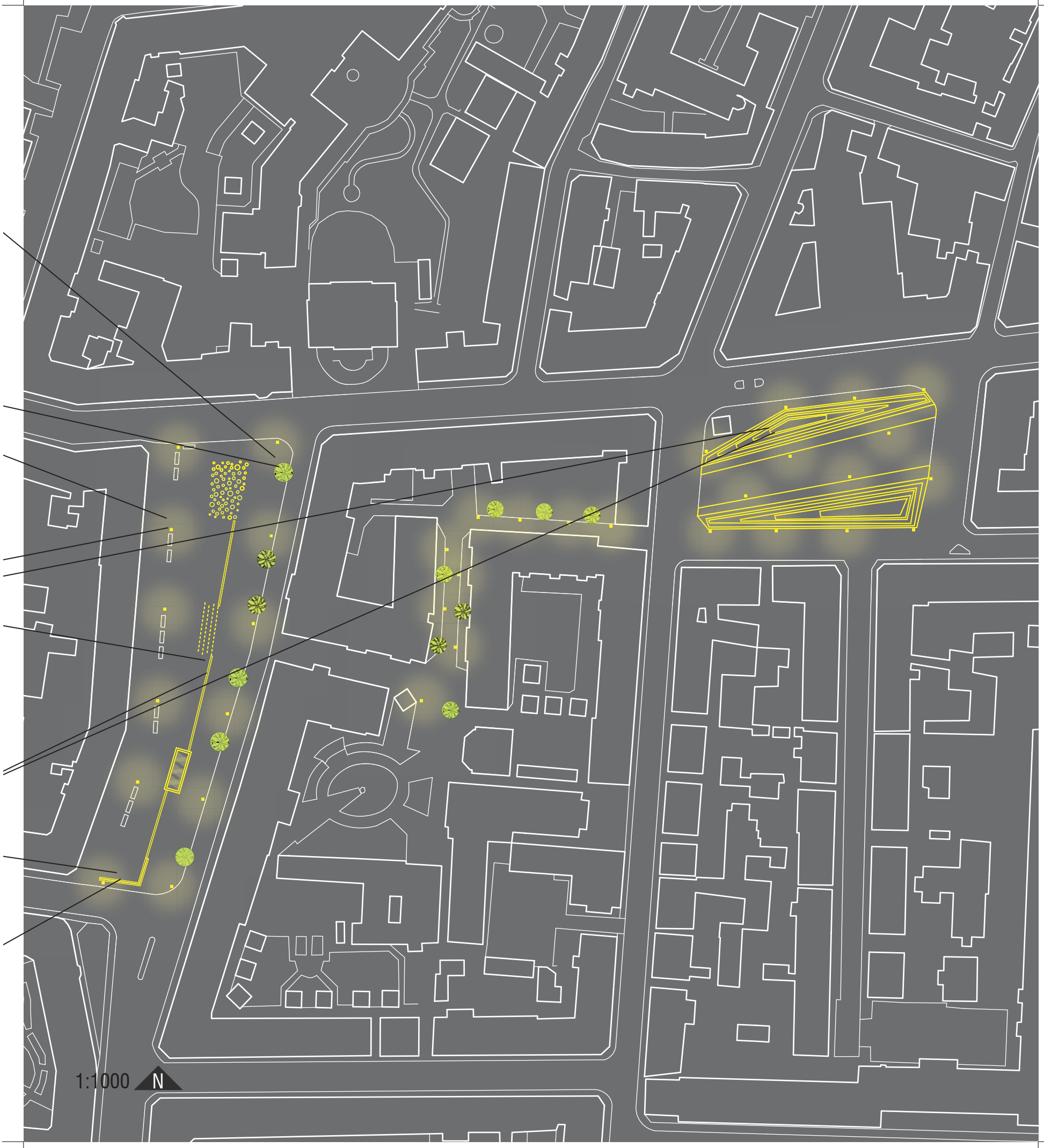
1:1000
N

Mulige midlertidige funktioner

De permanente funktioner omkring Frederikstorv, og også andre udefrakommende, kan bruge 'scenen' til midlertidige begivenheder. Også på Ågade, som i dag er kendt for sit marked, kan pladsen bruges til flere midlertidige funktioner. De to nordligste vandelementer kan slukkes og i stedet anlægges en skøjtebane, som giver endnu en dimension af vandets udformning. De mange frisører og skønhedssaloner på Danmarksgade kan samles i et skønhedsarrangement på en af pladserne, ligesom de etniske butikker kan arrangere etniske temauger. Ved større arrangementer, fx fodbold på storskærm, teaterforestillinger, cirkus eller koncerter, kan Frederikstorv udvides ved at lukke trafikken midlertidigt på Kayerødsgade og Frederikstorv, hvis trafik er begrænset. Vinhandleren og bageren kan bruge pladsen til at arrangere smagsprøvninger og andet. Pladserne gør plads til mange anvendelsesmuligheder og det væsentlige er at folk selv kan forme dem, som de ønsker. Hvor der er gjort plads til borgerne, kan et sted udvikle sig og dermed fastholde sin autenticitet (jf. s. 18 om autenticitet).

Ill. 84: Mulige midlertidige funktioner på Frederikstorv og Ågade.

Fokusområde: Kanalstien

Ud fra analysen af Kanalstien blev det gjort klart, at der skulle åbnes mere op til omgivelserne for at skabe en mere tryg sti at færdes på. Ved at åbne op opnås der bedre kontakt mellem den, der færdes på stien og dem, der befinder sig i enten Tivoli eller i boligerne. Hvor det er muligt, er der således åbnet op ved at placere gennemkiggelige tremmehegn eller åbne en bygning op ud til stien. Hvor der ligger private enfamiliehuse med privat have, er afskærmningen fastholdt og integreret med siddemulighed i forbindelse med stien, men hvor der bor flere husstande i samme bygning og der deles om en fælles have, er der åbnet op. Således er en legeplads anlagt i den nordlige ende af stien og afskærmet med tremmehegn, sådan at der kan lukkes af til boligsiden, men stadig ses derind. Legepladsen er på den måde både for beboerne og offentligheden. På samme måde er der på tivoli-siden opsat tremmehegn, hvor en bygning ikke ligger direkte ud til stien. Hvor Tivoli Karolinelunds bygninger ligger klos op ad stien, er der enten åbnet op eller fastholdt en afskærmning i forskellige udformninger. Ved restaurant Grotten er der således skabt plads til udeservering på begge sider af Østerå og også ovenpå City Auto, som ligger skråt overfor. Hegnet foran City Auto er ligeledes fjernet, sådan at der også skabes kontakt her. Generelt er alle bygninger langs stien bevaret for at bevare det liv, der er i dag og på den måde lede fortællingen om stedet videre. Det ses som mere autentisk at bevare bygningerne og forstærke det liv, der allerede findes end at rive ned og anlægge nyt. Der bygges således videre på historien om stedet. Kun hvor der er plads mellem bygningerne, er der taget et areal med en dybde på mellem 4 og 7,5 m på boligsiden og 8-11 m på tivoli-siden og skabt forskellige muligheder for ophold. Typen af opholdsrum er defineret af forskellige relationer til vand og beplantning og også forskellige udformninger af hegn og kan ses på s. 90. Kanalstien giver mulighed for både forskellige former for bevægelse og ophold. Opholdsrummene går fra at være mere aktive i enderne i forbindelse med bylivet til mere passive og rolige mod midten. Vanddyser ved begge indgange til stien skaber markører, ligesom en vand- og lysvæg midt på stien skaber blikfang, når man kommer fra Langesgade. Rækker med træer fortsætter den grønne forlystelsespark over vejene og skaber forbindelse til Teglgaards plads og Det hem'lige teater.

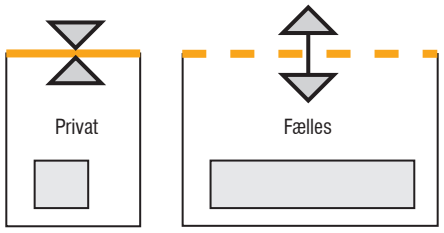

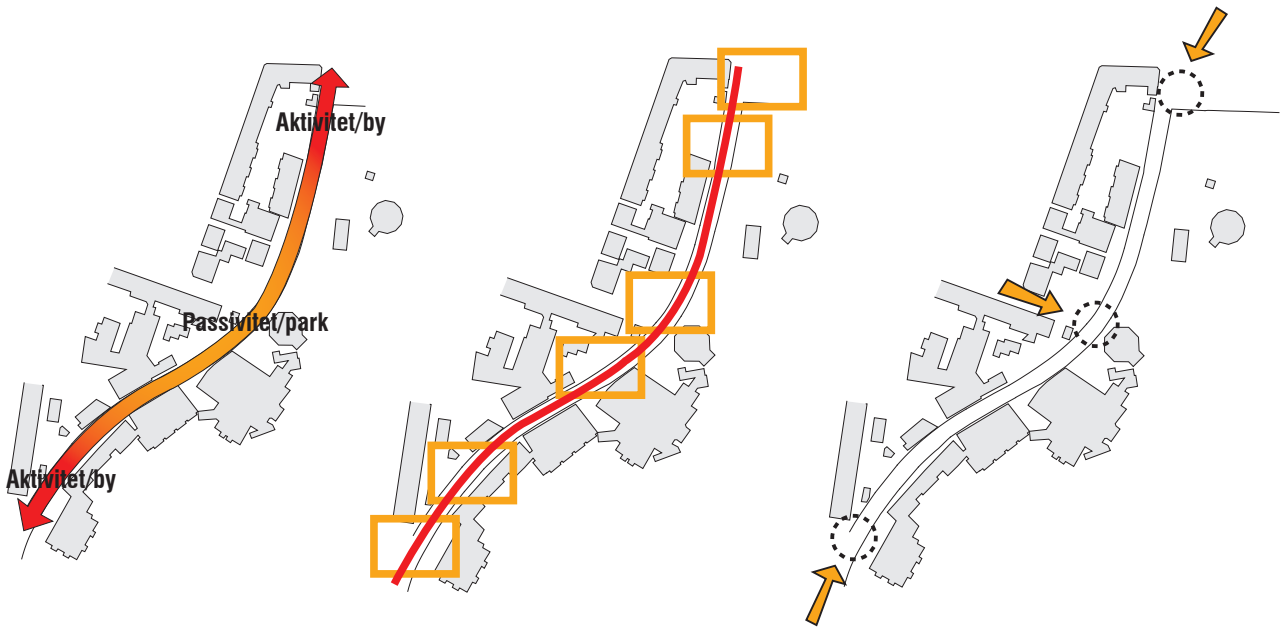

Ill. 85-88: Konceptdiagrammer for Kanalstien omkring forholdet mellem privat og fælles, aktivt og passivt, bevægelse og ophold og markører.

Ill. 89: Plan af Kanalstien i 1:500.

“Zoom Kanalstien 1:500 til plotter”

Snit, Kanalstien

Langs stien er forskellige udformninger af hegn og vand med til at skabe en variation af aktive og passive rum. Ved den nordlige indgang findes vanddyser, som inviterer til leg, eller man kan sætte sig på bænkene rundt om træerne og betragte vandet og livet. Vandet fra vanddyserne samles op og ledes ned over trapperne til Østerå, som danner uformelle siddepladser overfor udeserveringen ved Restaurant Dahl. Ved siden af restauranten - i forbindelse med boligerne - ligger legepladsen og overfor denne er vand trukket op, hvori sten er lagt, så man kan 'gå på vandet'. Langs med trædestensbassinet er opført et tremmehegn, hvori der er indbygget siddemulighed. Ved bevægelse ned ad stien kommer man herefter igennem et espalier, som danner et intimt rum omkring boligblokken, der ligger lige ud til stien. Espalieret fortsætter ned og danner en grøn væg. Herefter åbner stien sig op mod tivoli igen, hvor et tremmehegn giver mulighed for at kigge ind til veteranbilerne. Overfor giver en bølget betonvæg privatliv til villaen bagved og opholdsmulighed for stiens brugere. Ved mødet med Langesgade skifter væggen til en lys- og vandvæg, som man kan betragte fra opholdsrummet overfor, hvor bænke er omkranset af en grøn væg, et trædestensbassin og træer for at skabe en intim og fredelig stemning. Herefter møder man igen et espalier med en grøn væg omkransende en boligblok. Stien åbner sig igen op og bliver mere livlig med kig ind til City Auto-værkstedet og med udeservering i forbindelse med Restaurant Grotten på begge sider af åen. Et espalier danner porten ud af stien, hvor vanddyser igen skaber en markør. Overfor giver siddetrapper mulighed for ophold og på begge sider af åen består hegnene af kunstvægge, som AOF og FOF-skolerne og Det hem'lige teater har mulighed for at udolde sig på.

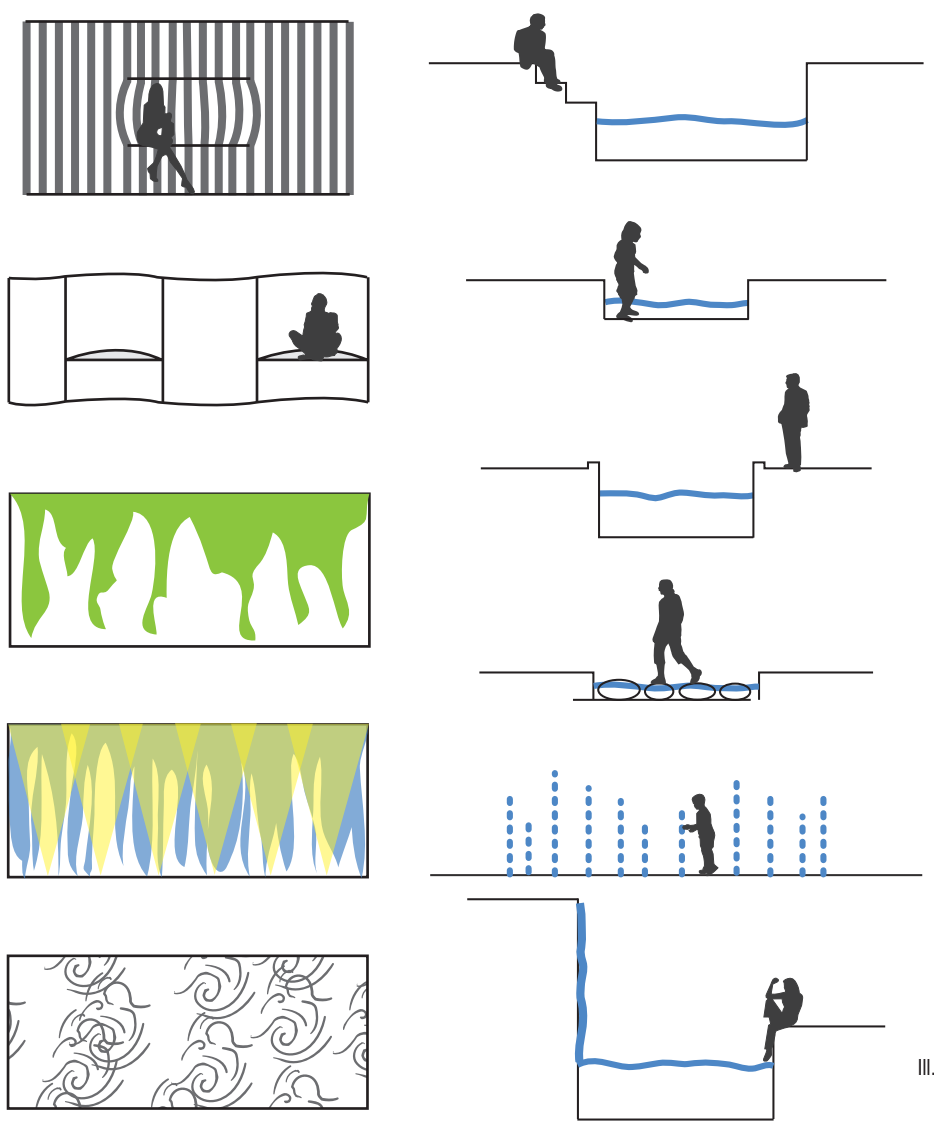

Ill. 90-91: Typer af hegn og principsnit for de forskellige udformninger af vandet.

Ill. 92-94: Snit af Kanalstien i 1:200.

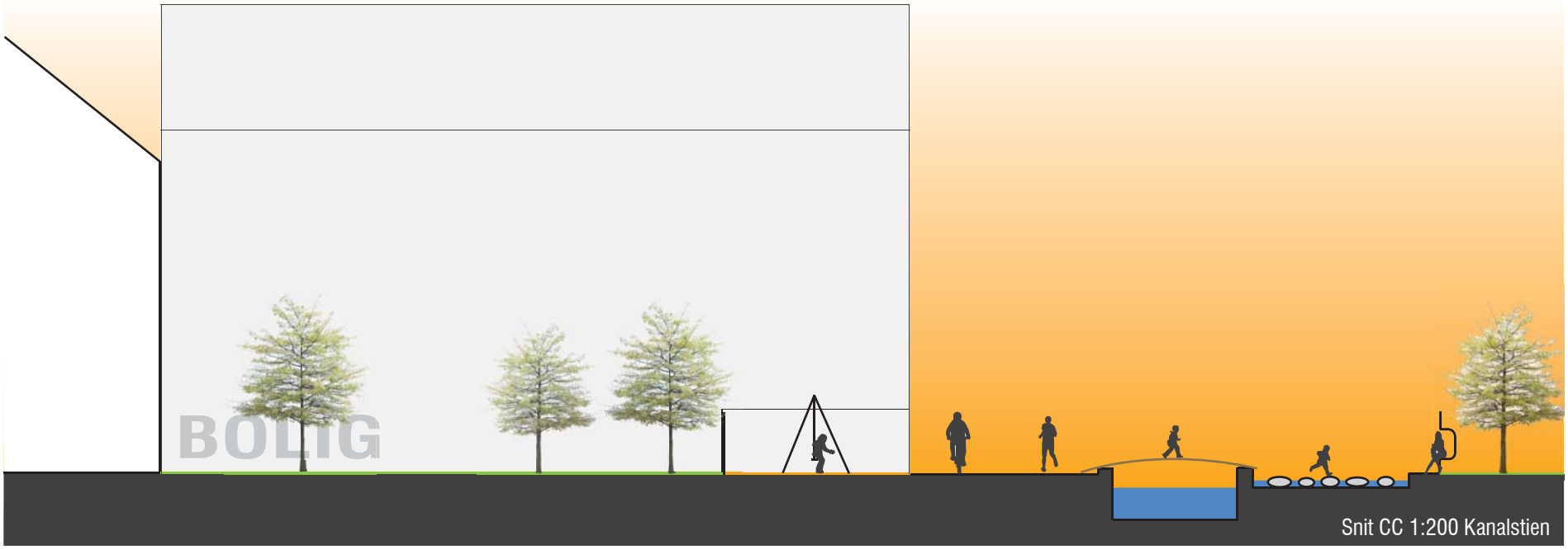

Snit CC 1:200 Kanalstien

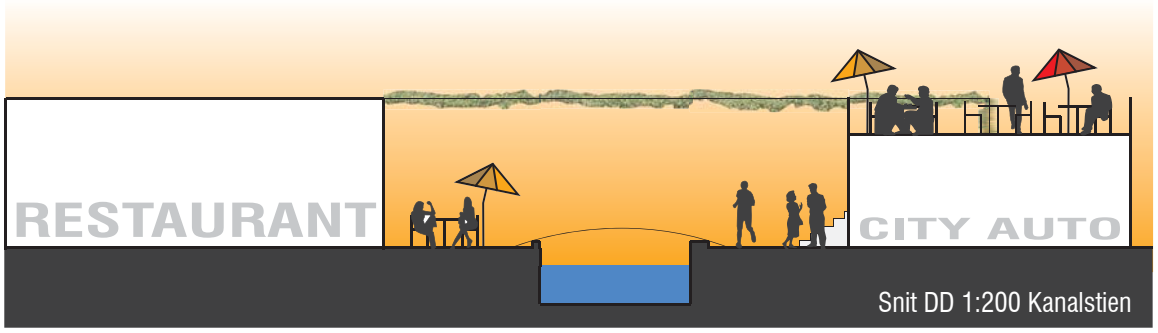

Snit DD 1:200 Kanalstien

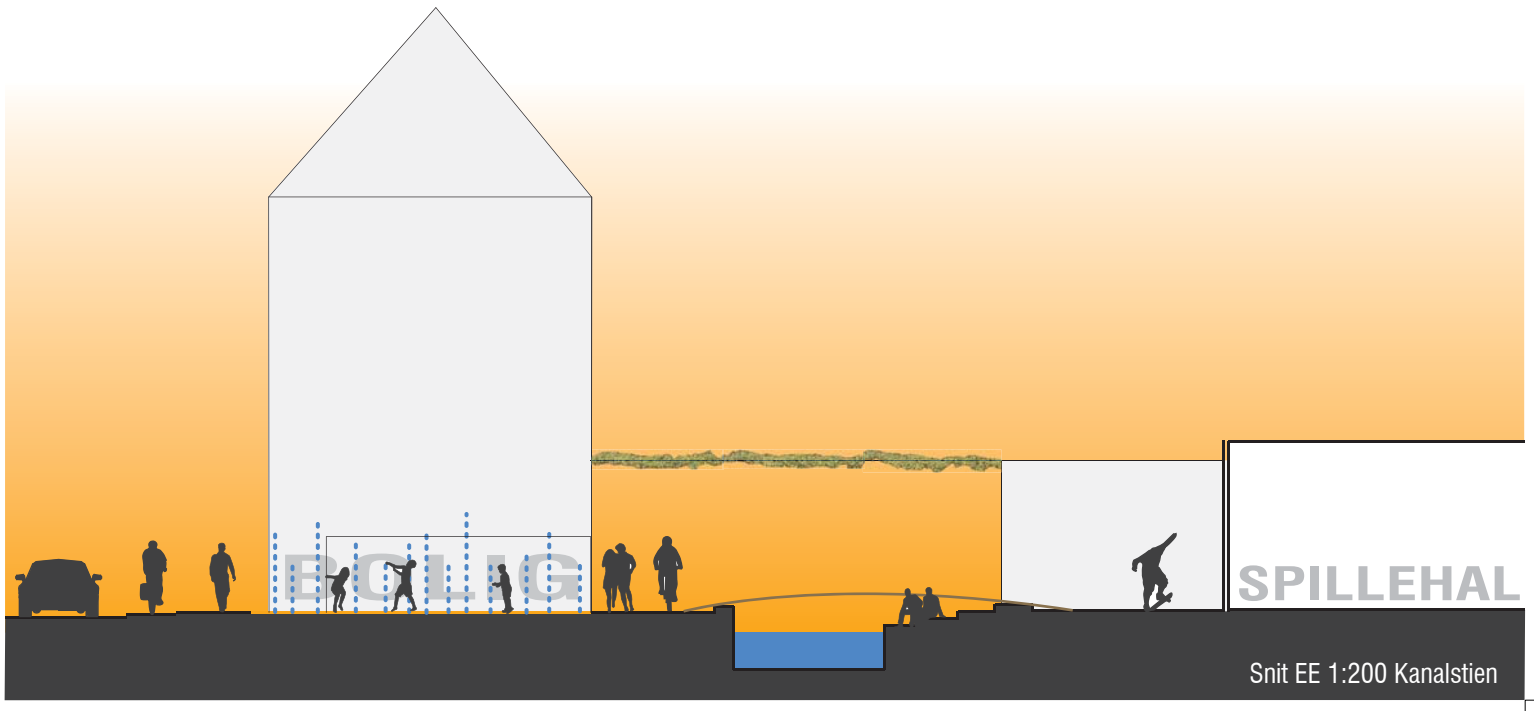

Snit EE 1:200 Kanalstien

Overflader

Kanalstien anlægges med en fast belægning i form af lyse granitsten for at give mulighed for forskellige former for bevægelse. Belægningen er ens på hele stien, så der kan færdes frit uanset om man er fodgænger, cyklist eller skater. Stien er således et 'shared space' for de bløde trafikanter. Stien er på sine smalleste steder 3,5 m, hvilket gør, at den også kan fungere som brandvej, som skal være mindst 2,8 m. På legepladsen består overfladen af sand for at have et blødt underlag ved evt. fald. Hegnet til Karolinelund er en blanding af ståltremmehegn, grønne espaliervægge og vand- og kunstvægge udført i beton. Til boligsiden er hegnet en blanding af ståltremmehegn, betonvæg med siddemulighed, grønne vægge og kunstvægge. Ved indgangene til stien er placeret vanddyser på granitfladen med stålriste, der lader vandet sive ned i belægningen. Fire steder på åen giver træbroer mulighed for krydsning. Sammen med espaliererne, de grønne vægge og træerne, er træet på broerne med til at give en stemning af at beplantningen fra Karolinelund er trukket ind på stien. Ligeledes er vandet fra åen trukket op på stien flere steder som bassiner med trædesten eller som en vandvæg for at skabe en oplevelse og interaktion med vandet.

Ill. 95: Overflader og materialer på Kanalstien.

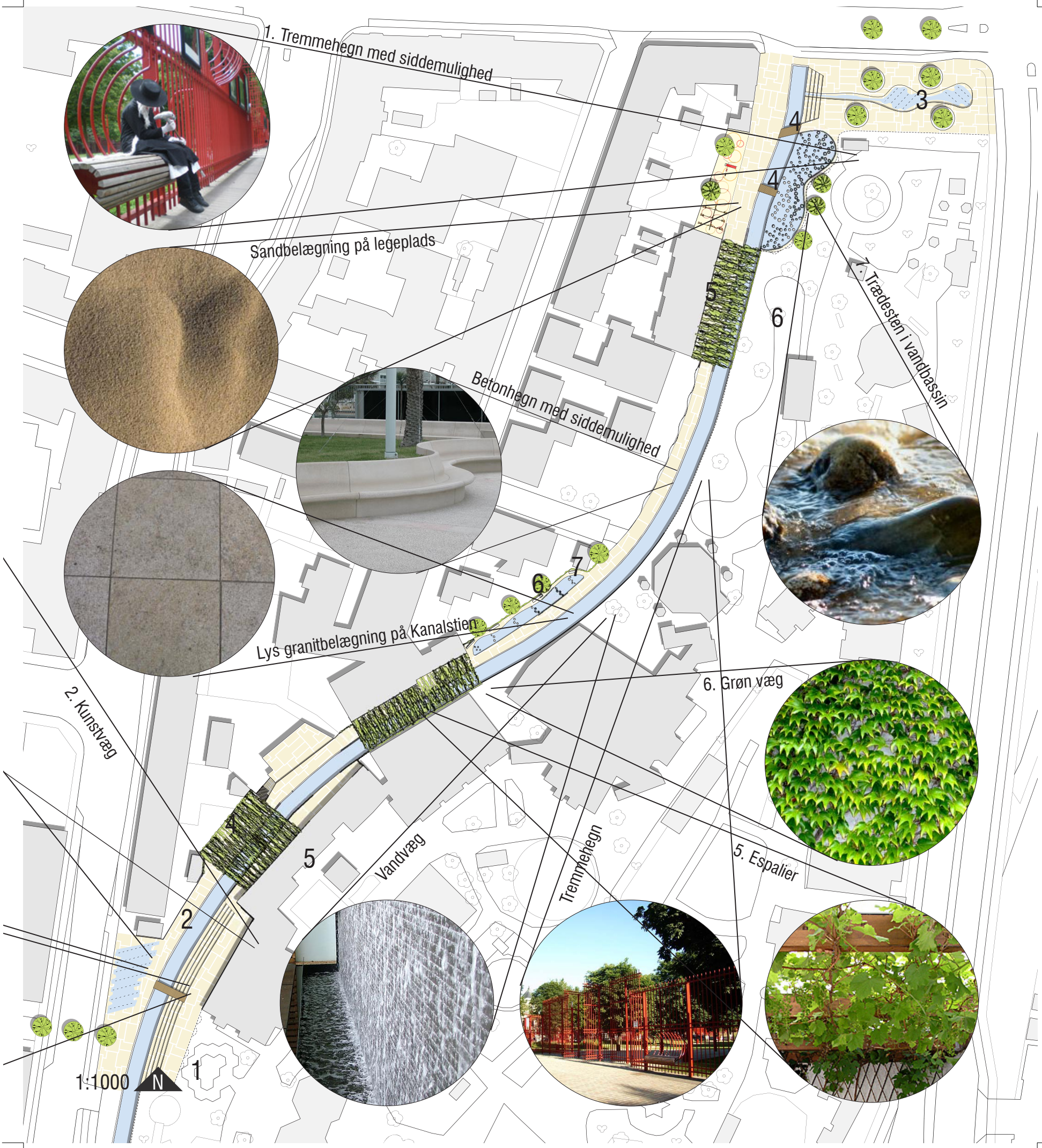
1. Tremmehegn med siddemulighed
Sandbelægning på legeplads
Betonhegn med siddemulighed
Lys granitbelægning på Kanalstien
2. Kunstvæg
Vandvæg
Tremmehegn
5. Espalier
6. Grøn væg
Trædesten i vandbassin
1
2
3
4
4
5
5
6
6
7
7
1:1000
N

Belysning

Belysning er, ligesom overflader, med til at definere rum og skabe oplevelser ved at give rum forskellig karakter. Samtidig er det med til at skabe tryghed. For at fremhæve Kanalstiens intime karakter placeres lave lygtepæle med et ornamentalsk, gammeldags udtryk. Disse skal danne sikkerhedsbelysningen langs stien. Langs med åens kant indlægges LED-lys som en sikkerhedsforanstaltning og som effektbelysning. Træerne oplyses med spotlys og også i vandbassinerne indlægges LED-spots. På den ca. 65 m lange vandvæg midt på stien placeres forskellige farver lys, som vil spejle sig i åen. Også vanddyserne for enderne af stien markeres med spots. Belysningen langs Kanalstien skaber dermed både sikkerhed, tryghed og effekter.

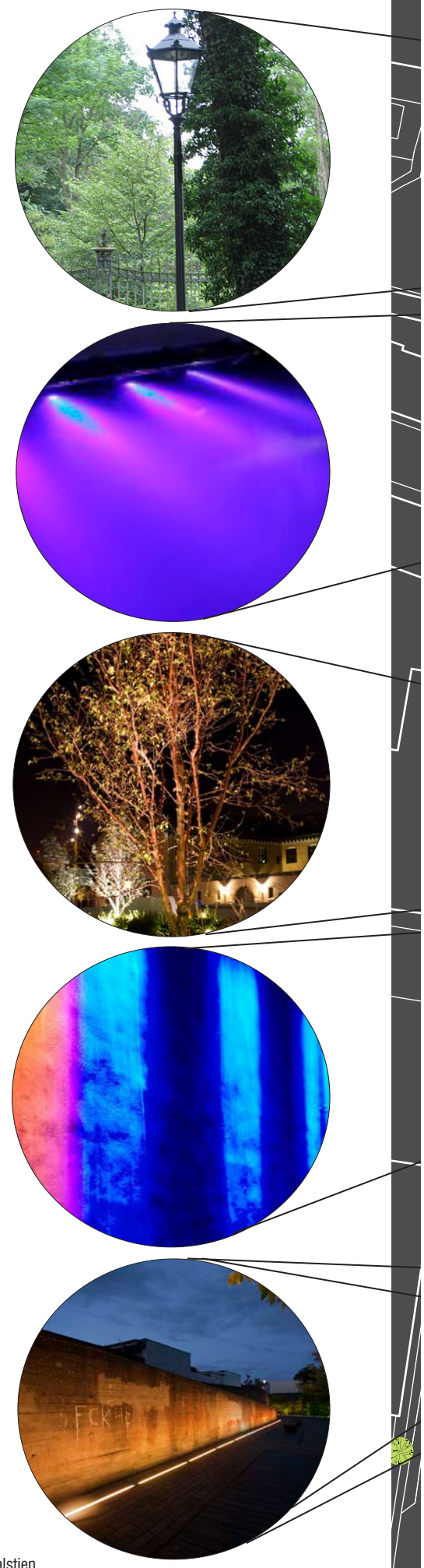

Ill. 96: Belysningstyper på Kanalstien.

Gammeldags lygtepæle langs stien
LED-spot i vand
Spot på træer
Lyskunst på vandvæg
Kantbelysning
1:1000
N

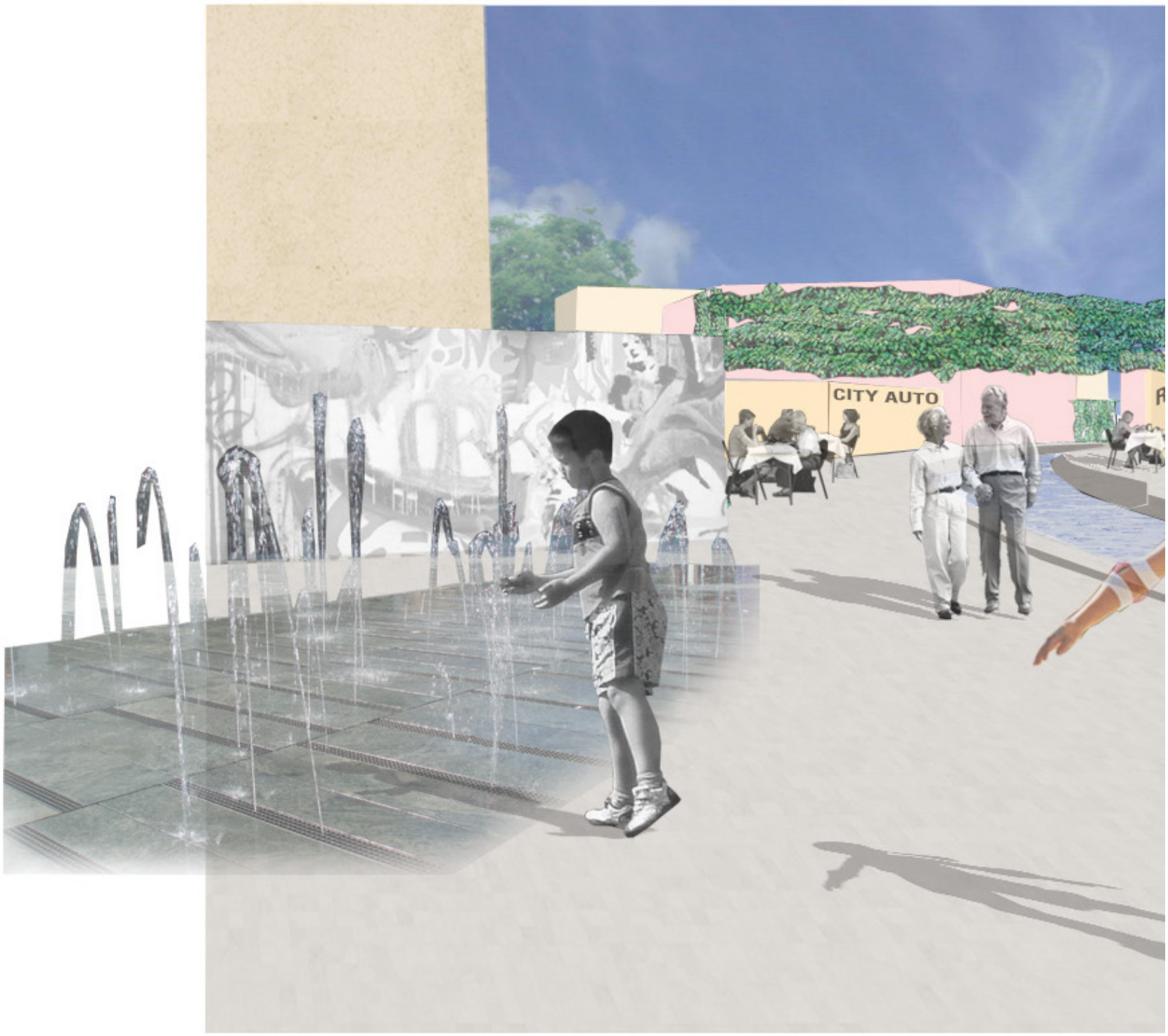

Ill. 97: Stemningsbillede set fra Kanalstiens sydlige indgang.

RESTAURANT

Ill. 97: Stemningsbillede af Frederikstorv.

NETTO
NETTO
NETTO

04 Refleksion

Projektet har med en teoretisk baggrund i oplevelsesøkonomien, identitet og autenticitet, public domains og byrum samt leg, sanser og oplevelser sporet sig ind på nogle steder i Aalborg, der har potentiale for at blive styrket i deres fortælling og byrumsliv. Analysen af stederne har mundet ud i en problemformulering og i det følgende afsnit sammenfattes de væsentligste aspekter af projektet set med problemformuleringens briller og det diskuteres hvordan denne er blevet svaret på.

At designe til borgerne

Som en modsætning til udviklingen langs havnefronten, hvor bygninger og byrum synes at blive opført og anlagt for at tiltrække turister og højtuddannede, højtlønnede borgere (jf. s. 12-13 og 28-31), har det med dette projekt været idéen at tilgodese den brede befolkning i byen og deres hverdagsrum. Det har dermed været målet for projektet at styrke og opgradere de lokale og autentiske steder i Aalborg, sådan at der skabes plads til borgernes udfoldelser af forskellig karakter. At designe til borgerne handler om at skabe plads til mangfoldigheden – der skal være plads til de ældre, de unge, de rige og de fattige, danskerne og udlændingene og der skal være plads til både aktivitet og passivitet. Der må således være forskellige elementer, der inviterer forskellige sociale grupper, men nok vigtigst af alt er, at der skal være plads til at rummet kan tages i brug, som man ønsker. Der skal således skabes rum for midlertidige aktiviteter, der kan støtte op om og skabe sammenhæng til de permanente funktioner. Men alle steder skal naturligvis ikke kunne alt - der er forskellige typer af byrum og nogle er mere aktive og pulserende, mens andre er fredelige og rekreative.

For at kunne designe fuldt ud til borgerne, er det væsentligt at disse bliver inddraget i designprocessen, som det fx er gjort ved flere kvarterløft i Københavns kommune. Her har man lyttet til den brede befolknings ønsker og på den måde skabt nogle velfungerende byrum til mangfoldigheden, fx på Nørrebro og i Holmbladsgadekvarteret. Dette projekt er fiktivt på den måde, at der ikke på nuværende tidspunkt er planer om at forny stederne, idet der ingen lokalplanforslag ligger. Der er dog overordnede planer for flere af områderne i kommuneplanen og ved en igangsætning af lokalplanprocessen vil en borgerinddragelse være yderst relevant i skabelsen af byrum designet til borgerne. I dette projekt har der dog grundet den stramme tidsramme ikke været mulighed for at lave en borgerinddragelse.

I analysen af fokusområderne er der imidlertid igennem en undersøgelse af brugere og funktioner dannet et billede af brugersammensætningen i området og med baggrund i den – og ønsket om at trække flere til – forsøgt at gøre plads til alle sociale grupper ved at skabe plads til mange forskelligartede aktiviteter. Det er således ønsket at skabe public domains, hvor folk kan interagere med hinanden, og dette er forsøgt gjort ved at inddrage elementer, der henvender sig til forskellige brugergrupper og at gøre plads til midlertidig brug.

Styrkelse af stedets fortælling og dets autenticitet

Netop det sociale, mangfoldige liv er fortællingen om Danmarksgade, Ågade og Frederikstorv og det er denne identitet, der søges styrket ved at gøre plads til alle de sociale grupper på pladserne. Det er derfor vigtigt, at den eksisterende brug og brugere af området i dag bliver tilgodeset i designet, sådan at livet ikke alene kan fortsætte som hidtil, men at det også bliver styrket ved at skabe rum for det på pladserne. Samtidig kan en invitation af nye brugergrupper i designet medvirke til at udvikle stedet og netop denne udvikling og forandring er bl.a. det, der gør et sted autentisk – at det er åbent overfor ny brug og nye brugergrupper. Autenticitet handler om at fx et byrum ikke på forhånd er indskrænket til én bestemt aktivitet eller brugergruppe (Skot-Hansen, 2007 og Crichton, 1999). Det er således intentionen med designet af Ågade og Frederikstorv at give plads til de eksisterende funktioner, såsom markedet, pizzeriaet og caféen, men samtidig skabe mulighed for udvikling af nye funktioner og ny brug – og på den måde skabe en udvikling og styrkelse af stederne. Designet på Frederikstorv giver således plads til udeservering i forbindelse med barerne og pizzeriaet, mens sidde- og skatetrapperne gør det muligt at gøre ophold uden at skulle betale for at sidde på pladsen. På Ågade bruges det fysiske og mentale identitetselement Østerå, som fortolkes i nye udformninger af vandet, som skaber rum og forskellige muligheder for aktivitet og ophold, leg og sanseoplevelser og henvender sig på den måde til flere sociale grupper.

Bygningerne omkring Kanalstien bevares for, på samme måde, at fastholde det liv, der udspiller sig i dag. Stedets fysiske og sociale fortælling bliver på den måde videreført samtidig med at nye opholds- og oplevelsesmuligheder tilføjes. Stiens fredelige atmosfære styrkes ligeledes med forskellige former for ruminddeling, således at den midtpå er mest intim og fredelig og i enderne, hvor den møder byen, er mere aktiv og livlig ved hjælp af forskellige vand- og beplantningselementer. Med forskellige udformninger af vandet, beplantningen og varierede typer af hegn/mur er det intentionen at forskellige brugergrupper skal inviteres til at gøre ophold og ikke kun bevæge sig langs med stien. Den faste belægning giver mulighed for forskellige former for bevægelse, således at der både kan skates, rulles, cykles, løbes og gås. Funktionerne og livet på Kanalstien bliver altså, på samme måde som på Frederikstorv og Ågade, søgt bevaret og styrket og ved at indlægge nye elementer til styrkelse for stedernes fortælling skabes mulighed for en videreudvikling af stederne og samtidig en bevaring af deres autenticitet.

Det levende og organiske byrum, der er åbent overfor forandringer og varierede brugsmuligheder, er et autentisk rum (jf. s. 18-19). Der skal være plads til, at man kan forme rummet og bruge det,

som man vil for at undgå, at det bliver en forudbestemt kulisse for en bestemt aktivitet eller for en på forhånd defineret brugergruppe. Varierede muligheder og inklusivitet har været vigtige nøgleord i designet af stederne og ved at gøre plads til forskellige sociale grupper, er det hensigten at stederne skal åbne sig op for fortsat at kunne udvikle sig som et autentisk sted.

Processen

Lokaliteterne for projektet har ikke på forhånd været fastlagt, men det var emnerne til gengæld og det var ud fra disse at projektområderne blev fundet. Gennem læsning af teori om oplevelsesøkonomi, public domains, leg i byrum og byrum generelt og gennem en analyse af udviklingen for Aalborg, byens planer og brandingstrategier, blev det klarlagt hvilke områder, der skulle arbejdes med. Det har dog hele tiden været intentionen, at der skulle arbejdes med hverdagens byrum og hvordan disse kunne invitere folk i et design, der havde med sanser og oplevelser at gøre - elementer forskellige sociale grupper kan samles om. Gennem analysen af Aalborg kommunes planer, Dansk Arkitektur Centers ruter i Aalborg og teorier om oplevelsesøkonomi blev det gjort klart, at der syntes at mangle en forbindelse der havde med de mere lokale hverdagsrum at gøre – en forbindelse for den brede befolkning og ikke turisterne. Af samme grund blev forbindelsen ikke udført som en 'turistrute', som DACs ruter, men i stedet blev det stederne, der kom i fokus – steder hvor hverdagslivet udfolder sig.

Tendensen, til at byer udvikles med det formål, at der skal trækkes kapital til byen i form af turister og højtuddannede borgere, medførte, at der i dette projekt er blevet lagt vægt på de bløde værdier i styrkelsen af de lokale hverdagssteder. Således blev mangfoldighed, tryghed, stedets fortælling og autenticitet nøgleordene for projektets gennemførelse. Opgaven blev dermed at finde ud af hvordan man styrker et steds identitet på en måde, så det fortsat kan være autentisk. Hvordan laver man et design, der styrker livet i byrummene og ikke lægger begrænsninger på det eller udelukker nogle funktioner eller brugere? Der måtte gøres plads til forskelligt brug og brugergrupper og fleksibilitet blev derfor afgørende for designet på Ågade og Frederikstorv. Ved at gøre plads til flere sociale grupper kan et byliv skabes og når først bylivet er der, kommer flere til – både i form af mennesker og funktioner. På den måde kan en positiv udvikling sættes i gang ved hjælp af det rette design.

Med udgangspunkt i stedernes identitet, fysisk som social og mental, er forskellige rumdannelser blevet skabt. Disse søger på hver deres måde at invitere forskellige brugere gennem varierede aktiviteter og oplevelser. Leg og sanser er gennemgående elementer, der sammen med muligheder for mere passiv adfærd skaber rum for aktivitet og ophold side om side. Det er på den måde intentionen, at en invitation af flere typer mennesker og deres aktiviteter skal udvikle stederne til de public domains, de har potentiale for og derigennem styrke og videreføre stedernes autentiske fortællinger.

Litteratur og illustrationer

Bøger

Augé, Marc (1995), ”Non-Places”, London: Verso

Boyle, David (2004), “Authenticity: Brands, Fakes, Spin and the Lust for Real Life”, London: Harper Perennial

Burnham, Scott (2000), “Droog Event 2 - Urban Play”, Amsterdam: Droog Design

Crichton, Michael (1999), “Timeline”, New York: Random House

Florida, Richard (2002), ”The Rise of the Creative Class”, New York: BasicBooks

Gehl Jan. (1971), ”Livet mellem husene”, København: Arkitektens Forlag

Gehl, Jan. m.fl. (2006), ”Det nye byliv”, København: Arkitektens Forlag

Gehl, Jan og Gemzøe, Lars (2001), ”Nye byrum”, København: Arkitektens Forlag

Gehl, Jan. og Andersson, Stig. L. m.fl. (2003), ”Fremtidens bedre byrum – visioner og drømme”, København: Fonden Realdania

Hajer, Maarten og Reijndorp Arnold (2001), ”In Search of New Public Domain”, Rotterdam: NAi

Jacobs Jane. (1961), ”The Death and Life of Great American Cities”, Toronto: Random House

Juul, Helle. m.fl. (2009), ”Byens rum 2 – det kendte i det fremmede”, København: Fonden til udgivelse af Arkitekturtidsskrift

Kotarba, Joseph og Fontana, Andrea (1984), ”The Existential Self in Society”, Chicago: The University of Chicago Press

Lefebvre, Henri (1996), “Writings on Cities”, Oxford: Blackwell

Lofland, Lyn H. (1998), “The Public Realm: Exploring the City’s Quintessential Social Territory”, New York: Aldine de Gruyter

Lund, Annemarie (2009), “Ny agenda – dansk landskabsarkitektur 2003-08”, København: Bogværket

Lund, Jacob. M. m.fl. (2005), ”Følelsesfabrikken”, København: Børsen

Massey, D. B. (1994), ”Space, place and gender”, Minneapolis: University of Minnesota Press

Metz, Tracy (2002), “Fun! Leisure and Landscape”, Rotterdam: NAi

Minke Themans (2000), “Bergweg – New notational systems for urban situations”, Rotterdam: 010 Publishers

Pine II, B. Joseph og Gilmore, James H. (2007), ”Authenticity – what consumers really want”, Boston, Massachusetts: Harvard Business School Press

Pine II, B. Joseph og Gilmore, James H. (1999), ”The Experience Economy – Work is Theatre & every business is a stage”, Boston, Massachusetts: Harvard Business School Press

Sadler, Simon (1998), “The Situationist City”, Cambridge, Mass.: MIT

Skot-Hansen, Dorte (2007), ”Byen som scene – kultur- og byplanlægning i oplevelsessamfundet”, Frederiksberg: Bibliotekarforbundet

Stevens, Quentin (2007), ”The Ludic City – Exploring the potential of public spaces”, Oxon: Routledge

Taylor, Charles (1991), “The Ethics of Authenticity”, Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press

Trilling, Lionel (1971), “Sincerity and Authenticity”, New York: Harcourt Brace Jovanovich

Vannini, Phillip og Williams, J. Patrick (2009), “Authenticity in Culture, Self and Society”, Surrey: Ashgate

Publikationer

Aalborg Kommune, ”Plan- og projektinformation”, oktober 2009

ArkitekturForum Aalborg, ”Arkitekturpolitik Aalborg”, august 2004

Branding Aalborg, ”Værdibog Aalborg”, november 2004

Branding Aalborg, ”Aalborgs fremtid”, 2005

Dansk Arkitektur Center, Tine Vindfeld, “Rundt om hjørnet – tendenser i danske byrum”, 2009

Regeringen, ”Danmark i kultur- og oplevelsesøkonomien – 5 nye skridt på vejen”, september 2003

Artikler

Maslow, Abraham H. (1943), “A Theory of Human Motivation”, Psychological Review

Nold, Christian; Jensen, Ole B.; Harder, Henrik (2008), ”Mapping the City- Reflections on urban mapping methodologies from GPS to Community Dialogue”, Institut for Arkitektur & Design, Aalborg Universitet

Internet

www.aalborgkommune.dk
www.bing.com/maps
www.brandingaalborg.dk
www.citysafari.dk
www.cphx.dk
www.dac.dk
www.danskarkitekturguide.dk
www.google.dk
www.rotterdam.nl
www.skovgaard.info/peter/tekstsider/historie/historie.htm
www.softhook.com
www.vejregler.dk

Andet

Udstilling ”Rundt om hjørnet – tendenser i danske byrum”, Dansk Arkitektur Center, 1. oktober 2009 – 29. januar 2010

Illustrationer

Alle kort er baseret på et teknisk kort fra Aalborg kommune. Luftfotoet s. 26-27 er fra www.bing.com/maps. Illustrationer og fotos er egne på nær de nedenfor listede:

Ill. 4: Pine II, B. Joseph og Gilmore, James H. (1999), ”The Experience Economy – Work is Theatre & every business is a stage”, Boston, Massachusetts: Harvard Business School Press

Ill. 5: Regeringen, ”Danmark i kultur- og oplevelsesøkonomien – 5 nye skridt på vejen”, september 2003

Ill. 6: google.dk

Ill. 7: Pine II, B. Joseph og Gilmore, James H. (1999), ”The Experience Economy – Work is Theatre & every business is a stage”, Boston, Massachusetts: Harvard Business School Press

Ill. 8: sla.dk

Ill. 11+12: Gehl, Jan. m.fl. (2006), ”Det nye byliv”, København: Arkitektens Forlag

Ill. 13: Gehl Architects, september 2006

Ill. 16: Google Earth, google.dk

Ill. 18: Plan- og projektinformation, oktober 2009, Aalborg kommune

Ill. 23+25: softhook.com

Ill. 36: noks.dk

Ill. 41: Vindrosediagram baseret på illustration fra dmi.dk

Ill. 43: google.dk

Ill. 44+46 +47+48: cphx.dk

Ill.82: escofet.com, google.dk, sla.dk, dac.dk
Ill. 83: dac.dk, google.dk
Ill. 84: google.dk
Ill. 95: google.dk, escofet.com
Ill. 96: google.dk, dac.dk